

Torsdagen den 17 mars

Kl. 12.00–17.15

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:460

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:460 Öppna data

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 14 mars 2016

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2015/16:465

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:465 Effekter på demokratin av ny regionindelning

av Michael Svensson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren samt tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 14 mars 2016

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse
2015/16:115 till utrikesutskottet

Redogörelse
2015/16:OSSE1 till utrikesutskottet

EU-dokument
KOM(2016) 128 till arbetsmarknadsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 maj*.

Socialtjänstfrågor

§ 3 Socialtjänstfrågor

Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU6
Socialtjänstfrågor
föredrogs.

Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Vi debatterar i dag socialutskottets betänkande angående socialtjänstfrågor. Betänkandet innehåller många motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Att det är så många motionsyrkanden tyder också på hur viktiga dessa frågor är. Frågorna handlar om de tillfällen i livet då vi är som svagast, då vi behöver samhällets stöd som mest.

För att inte glömma bort det i slutet av mitt anförande yrkar jag bifall till reservation nr 16 och reservation nr 24. Men vi står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 16 och 18.

För oss kristdemokrater är det grundläggande för all politik att vi utgår ifrån barnens behov. För att barn ska få sina behov tillgodosedda måste vi utgå ifrån vad familjerna behöver. Samhället är ju mer än bara staten. Men staten, det offentliga samhället, har en viktig roll i att stötta familjerna.

Under en längre tid har vi kunnat se en utveckling där det inte blir bättre när det gäller stödet för familjer. Sedan 2009 finns det en strategi för föräldrastöd, och den förra regeringen gjorde ganska mycket för att utveckla föräldrastödet. Ändå kan vi se att konflikterna mellan föräldrar till exempel vid en separation ökar. Det är allt fler vårdnadskonflikter som avgörs i domstol. Det är såklart jobbigt för de inblandade vuxna, men framför allt är det väldigt jobbigt för barnen.

Därför är det beklagligt att den nya regeringen inte gör mer, även om det, när man läser betänkandet, känns som att det finns en samstämmighet, att vi är överens, att vi ska jobba med dessa viktiga områden. Men regeringen har inte på allvar jobbat vidare med det här området. Man gör inte mer riktade insatser i relation till det stora behov som finns.

Vi kristdemokrater ser barnens behov. Vi ser behovet av att ha ett bättre föräldrastöd innan familjerna hamnar i en konflikt som de inte själva kan ta sig ur. Det skulle behövas familjecentraler i varje kommun. Det finns det fortfarande inte i dag. Det skulle behövas ett preventivt arbete när förändrarna har landat i att de måste gå skilda vägar – detta för att få hjälp med hur man, trots att man lämnar varandra, ska kunna fortsätta att ta gemensamt ansvar för de gemensamma barnen.

Det finns många andra viktiga delar i betänkandet. Men för oss kristdemokrater är det i stödet till familjen som samhället behöver göra mest.

Vi vet också att det finns en situation i socialtjänsten som är allvarlig. För bara någon vecka sedan debatterade vi den sociala barn- och ungdomsvården vad gäller de ensamkommande flyktingbarnen och situation i socialtjänsten. Vi vet att socialtjänsten har hamnat i ett extra utsatt läge när ansträngningarna behövs ännu mer, där det har blivit svårare. Men det är inte en ny situation som har uppstått.

Socialtjänsten hade bekymmer redan innan man fick ett ökat ansvar och en tyngre uppgift i och med att det under förra året kom 35 000 ensamkommande barn. Situationen var svår och tuff i många kommuner redan innan. När Myndigheten för samhällsskydd och beredskap besökte utskottet redogjorde man för de varningsklockor som många kommuner har ringt i.

MSB hade också ställt frågan till kommunerna: Ni som säger att ni har ett väldigt allvarligt läge nu, hur hade ni besvarat samma fråga om ni hade fått den i januari förra året? Väldigt många sa att de hade sagt att det var ett allvarligt läge då också. Redan då var kommunerna i en situation som de knappt klarade av.

Det är ett gemensamt ansvar för oss alla partier att se vad det grundläggande problemet är för socialtjänsten. Vad är det som gör att man inte klarar av det som är ett av samhällets absolut viktigaste uppdrag. Man ska stötta familjer, enskilda och barn när de inte själva förmår att reda ut sina liv.

Det handlar utbildningen. Den som kommer ut som nyutexaminerad socialsekreterare och ska jobba med de svåraste frågorna med barn i behov av samhällets stöd, med missbruk eller med ekonomiskt bistånd ska då vara redo att ta sig an den svåra uppgiften. Här får vi indikationer på att man inte är redo i dag.

Många gånger är det ofta den yngsta, den mest nyutbildade som jobbar med de allra svåraste fallen. När de har möjlighet att få stöd från en kollega som är erfaren betyder erfaren många gånger att kollegan har jobbat två år i yrket. Det är inte tillräcklig vägledning och tillräckligt stöd för den som är ny på arbetsmarknaden och ska jobba med de absolut svåraste frågorna.

Vi vet att man inte i alla kommuner satsar särskilt på socialtjänsten. Socialchefen kanske inte alltid sitter med i kommunledningen. Det finns en risk för att man prioriterar andra frågor mer än de viktigaste frågorna. Det behöver göras mycket för att socialtjänsten ska kunna börja fungera. Den som är socialsekreterare ska kunna gå till jobbet och känna att han eller hon har resurser och förutsättningar för att göra ett bra arbete. Många väljer i dag att sluta att arbeta i socialtjänsten därför att man inte kan göra det jobb som man har utbildat sig för. Förutsättningarna och resurserna finns inte.

Ett annat område som tas upp i betänkandet handlar om utsatta kvinnor och barn. I dag finns det ett väldigt bra stöd i kvinnojourer i en del kommuner. Men gemensamt för kvinnojourarbetet runt om i landet är att det alltid är en osäker ekonomisk situation för jourerna. Det tas inte ett helhetsgrepp som innebär att det finns en långsiktig finansiering av arbetet. Därför har vi kristdemokrater föreslagit att man ska ha mer långsiktighet och en bättre situation för alla som är i behov av kvinnojourernas arbete.

När kvinnor är utsatta i sin hemmiljö och väl vågar ta steget att lämna äktenskapet är de i behov av att veta att det finns ett tryggt och långsiktigt stöd. Det förutsätter en trygg och långsiktig finansiering.

Anf. 2 YASMINE LARSSON (S):

Herr talman! Precis som Emma Henriksson vill jag inleda med att säga att jag tycker att det är oerhört glädjande att så många lyfter upp socialtjänsten som ett viktigt område och att frågan nu belyses på ett sätt som tidigare inte riktigt har gjorts. Socialtjänsten har nämligen ett av samhällets viktigaste uppdrag och är en grundläggande del av vår välfärd, både som samhällets yttersta skyddsnät och som en central del i vårt välfärdssystem.

Men situationen i kommunernas socialtjänster är ansträngd. Jag har, inte minst under alla mina besök på olika socialtjänster runt om i Sverige, hört socialsekreterare vittna om hög arbetsbelastning, stor personalomsättning, omfattande personalbrist och unga nyutexaminerade som får för lite introduktion eller ingen alls.

Det kan i debatten ibland låta som om detta vore någon nyuppkommen situation, men det är det inte. Socialtjänsten har länge varit hårt ansträngd och eftersatt. Därför tycker jag att det är viktigt att poängtera att den situation vi ser i socialtjänsten i dag inte uppstod under hösten. Det är inte flyktingsituationen som har skapat en pressad socialtjänst. Den var hårt pressad långt innan.

Försämringar i olika delar av våra socialförsäkringssystem, såsom a-kassan och sjukförsäkringen, har bland annat lett till att många fler varit tvungna att söka exempelvis försörjningsstöd och andra insatser från socialtjänsten. Det har naturligtvis lett till att allt fler klienter nu tvingas konkurrera om socialtjänstens kompetens, behandlingsinsatser, tid och pengar.

Sverige har också under många år prioriterat skattesänkningar och avdrag för dem som har det bäst ställt före satsningar på våra barn och unga och före satsningar på socialtjänsten. Det är klart att det får konsekvenser för välfärden om en regering sänker skatterna för dem som har det bäst ställt med 140 miljarder kronor. Det förstår vem som helst.

Men situationen har den senaste tiden naturligtvis blivit än tuffare för dem som jobbar i socialtjänsten och för de människor som är beroende av att vi har en socialtjänst som fungerar.

Världen upplever just nu den värsta flyktingsituationen sedan andra världskriget, och det är givetvis så att det stora antalet asylsökande, särskilt ensamkommande barn, har ökat trycket på verksamheter som i många fall redan varit hårt ansatta och eftersatta. Det har lett till långa väntetider och stora krackeleringar i systemen, vilket går ut över barnen och ungdomarna och de andra som behöver insatserna, men också över personalen och kommunerna.

Herr talman! Socialtjänsten är ett prioriterat område för Socialdemokraterna. När situationen blir så ansträngd som den är nu blir det också tydligt att ljust riktats mot en sektor i samhället som människor förväntar sig ska fungera men som tidigare inte riktigt diskuterats. På ett sätt är det alltså ändå bra att vi nu har fått fokus på denna så oerhört viktiga del av vårt samhälle.

Hela samhället måste nu kraftsamla, och politiken måste göra prioriteringar. I sitt viktiga arbete behöver staten stödja kommunerna och socialtjänsterna. Därför är jag glad att regeringen nu satsar på många av dessa verksamheter, tillför medel och ser över regelförenklingar för att underlätta för kommunerna och för personalen i socialtjänsten, som verkligen gör hjälteinsatser varje dag.

Ska barn få det skydd och det stöd de behöver spelar kommunens socialtjänst en oerhört viktig roll. Resursbrist får aldrig vara anledningen till att ett barn far illa i Sverige, och socialtjänstens personal ska naturligtvis ha de förutsättningar som den behöver för att kunna utföra sitt arbete.

Den miljard som regeringen tillför socialtjänsten över fyra år har därför stor betydelse. Utöver det har Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram ett webbaserat stöd för yrkesintroduktion för nya socialsekreterare samt ett uppdrag att anordna uppdragsutbildningar till socialsekreterare, chefer och arbetsledare i socialtjänstens olika delar. Dessa satsningar kommer inte att lösa alla problem, men de kommer att kunna bidra till bättre introduktion för nyanställda, bättre förutsättningar för chefer att vara tydliga ledare och naturligtvis också en bättre arbetsmiljö med fler anställda.

Men det krävs också att övriga delar i vårt samhälle fungerar. Den generella välfärden är oöverträffad för att jämna ut livsvillkor och skapa trygghet. Generella satsningar på välfärden är alldeles nödvändiga för att socialtjänsten ska kunna fokusera på sitt kärnuppdrag: att ge omsorg till äldre och funktionsnedsatta, att hjälpa kvinnor och män i social utsatthet att hitta vägar till ett tryggt och fungerande liv, att ge stöd till utsatta barn med mera.

Herr talman! Familjehem är en mycket bra boendeform för många barn som är i behov av boende utanför det egna hemmet. I höstas ökade av förklarliga skäl behovet av familjehem stort. Ett stort antal nya familjehemsföretag växte fram. En del hade mycket god kvalitet och mycket goda intentioner, andra mindre.

Barnminister Åsa Regnér har utlovat ett nytt regelverk med syftet att få bättre kontroll över vilka som ger sig in i familjehemsbranschen. Förslaget kommer att läggas fram under hösten. Det finns också ett utredningsförslag sedan tidigare om att det ska krävas tillstånd av Ivo för att över huvud taget få starta ett familjehemsbolag. Regeringen håller på att förbereda och bereda ett förslag som handlar om tillstånd och bakgrunds-kontroller. Det går naturligtvis inte i nuläget att säga exakt hur det kommer att se ut, men det handlar om att göra en uppstramning av verksamheterna för att få seriösa verksamheter, vilket ju är det enda vi kan förvänta oss.

Regeringen har också alldeles nyligen gett Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att verkligen se över hur dessa hem bedrivs och vad vi får för de skattepengar vi satsar. Dessutom förbereder regeringen just nu ytterligare förslag för att stärka säkerheten för barn som placeras på familjehem. Förutom det gav regeringen i höstas Socialstyrelsen i uppdrag att initiera och samordna nationella informationsinsatser om bland

annat familjehem men också jourhem, gode män för ensamkommande och särskilt förordnade vårdnadshavare.

Socialtjänstlagen är en bra och mycket viktig lag, men den är skriven för över 30 år sedan. Det är en gammal lag som har blivit ett närmast överblickbart lappverk med övergripande målformuleringar och inom vissa områden också detaljerade bestämmelser. Vi ser ett behov av en mer tidsenlig lag. Under 2015 skrev regeringen direktiv till en översyn av socialtjänstlagen.

Arbetet med att ta fram direktiven kommer att vara väldigt brett. Syftet med översynen är att vi ska ta fram en lagstiftning som dels stärker brukarnas och de enskilda individernas roll, dels stärker professionen och tydliggör kommunens roll. Det är av stor vikt att lagen är tidsenlig och att barnens rättigheter stärks.

Därför, herr talman, är jag också väldigt glad över att barnkonventionen nu äntligen ska bli svensk lag. För 25 år sedan ratificerade Sverige barnkonventionen. Det var den dåvarande socialdemokratiska regeringen som redan 1990 skrev under konventionen. Därefter har flera regeringar gjort stora insatser för att stärka barns rättigheter och för att säkra att barnkonventionen efterlevs. Det barnrättspolitiska arbetet har kommit en bra bit på väg, men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Vi vet att barn i utsatta livssituationer inte alltid får sina rättigheter tillgodosedda. Vi vet också att inte alla barn känner till sina egna rättigheter.

FN:s barnrättskommitté bedömer att Sverige är ledande på många områden när det gäller att leva upp till barnkonventionen, men att det finns utrymme för förbättringar, särskilt när det gäller barn i utsatta situationer. Regeringen räknar med att lägga fram ett förslag till ny lag under nästa år. Det ser jag verkligen fram emot.

Herr talman! Jag vill avsluta med att tala om ett av de största samhällsproblemen i vår tid, nämligen våld mot kvinnor i nära relationer. För ett stort antal av de kvinnor och barn som utsätts för hot och våld i nära relationer blir landets kvinnohus, tjejjourer och kvinnojourer en viktig fristad. Många är i behov av stöd och skydd på både kort och lång sikt, till exempel i form av skyddat boende.

Kvinnjourerna är ett viktigt komplement till samhällets stöd till våldsutsatta kvinnor. Men vi ser att de på många håll i landet behöver mer resurser. Att stärka skyddet för våldsutsatta kvinnor och deras barn är ett samhällsansvar och en viktig del av den allmänna välfärden. Därför har regeringen beslutat att stärka det statliga stödet med 100 miljoner årligen för perioden 2016–2019 för att öka långsiktigheten och stabiliteten i de ekonomiska villkoren för de ideella kvinnojourerna. Regeringen har med det också utökat stödet till kvinnojourerna från ett år till två år. Det är ett väldigt viktigt beslut för att stärka de ideella kvinnojourernas i många fall livsviktiga arbete.

Herr talman! Jag vill med dessa ord yrka bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 3 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Socialtjänsten möter de människor som befinner sig i de kanske allra svåraste situationerna i livet. Det kan handla om ett missbruk som blivit ett så stort problem att det går ut över familj och hem. Det kan

handla om sådana problem som att hitta ett arbete eller att man behöver ekonomiskt bistånd. Eller det kan handla barn – som hamnat i kläm på ett sätt som inget barn ska behöva göra – där uppväxten blivit så otrygg att de inte längre kan vara hemma.

Utöver detta har socialtjänsten under hösten översköljts av ärenden kopplade till flyktingkrisen. Enligt Migrationsverkets siffror sökte år 2015 ungefär 35 000 ensamkommande barn asyl i Sverige. Det är fem gånger så många som året innan. Det är inte svårt att förstå varför det inte längre går att öppna en tidning utan att läsa om hur socialtjänsten går på knäna. Många kommuner har redan lex Sarah-anmält sig själva för att de inte kommer klara att ta hand om alla ensamkommande barn inom rådande strukturer och regelverk. Läget är mycket allvarligt.

Nu behövs ansvarstagande och nytänk från politikens sida. De åtgärder som tidigare var nödvändiga för att stärka socialtjänsten på sikt är nu akuta för att socialtjänsten över huvud taget ska klara att utföra sitt uppdrag. Jag har i dag tyvärr inte tid att prata om alla av våra 28 förslag i vår motion, men jag ska belysa några av dem lite särskilt.

Under socialutskottets hearing framkom tydligt från flera håll vilken enorm utmaning det är för socialtjänsten att rekrytera personal. Med tuffa arbetsvillkor i kombination med den ökande pressen på grund av flyktingsituationen väljer nu många erfarna socialsekreterare att lämna sin tjänst. Samtidigt är det svårt att nyrekrytera.

Många väljer i dag att läsa socionomprogrammet, men det är ganska få som därefter siktar på att göra karriär som socialsekreterare. De nyutexaminerade socionomer som trots allt rekryteras inom socialtjänsten kastas direkt in i att behöva hantera svåra ärenden på egen hand. Det är något som de i ett annat scenario kanske först skulle vara kvalificerade till efter ett par års upplärning.

Det är naturligtvis så att bristen på socialsekreterare försvårar arbetet för yrkeskåren. Men framför allt blir resultatet en brist på kvalitet och rätts-säkerhet för de barn och vuxna som behöver hjälp av socialtjänsten. Vi menar därför att det behövs en strategi för långsiktig personalförsörjning och ett stort kompetenslyft för socialtjänsten och dess medarbetare.

Ett ytterligare problem är socialtjänstlagen. Socialtjänstlagen har funnits sedan 1982. Under de 34 år som gått sedan lagens ikraftträdande har många justeringar gjorts. Socialtjänstlagens syfte är att vara en övergripande ramlag. I stället utgörs den nu av ett lapptäcke av olika detaljstyrande föreskrifter. Det gör den otydlig och skapar tolkningssvårigheter både för medarbetarna inom socialtjänsten men också för medborgare som har svårt att tolka vad de egna rättigheterna är.

Det behövs nu en tydligare ansvarsfördelning mellan olika instanser så att vi ska kunna garantera att ingen medborgare hamnar mellan stolarna. Det behövs också en tydligare ansvarsfördelning mellan politik och profession. Vi vill därför se en samlad översyn av hela socialtjänstlagen.

Den tredje frågan jag särskilt vill belysa i dag är tillsyn. Jag vet att flera av oss i utskottet fick en tankeställare när vi hade Ivo på plats för utfrågning. De vittnade om den branta ökningen i antalet HVB-hem att utöva tillsyn över utan att ha de resurser som de behöver för att kunna mäta med att utöva tillsyn och följa upp i den grad som hade behövts.

Det betyder i praktiken att boenden som kan ha fått en varning inte får ett uppföljande besök för att garantera att de vidtagit de åtgärder som behövs för att komma tillrätta med problemen. Om vi ska kunna garantera att alla barn får en god uppväxt och att alla verksamheter fungerar måste tillsynen vara frekvent och fungera alla gånger.

Vi vill därför se att alla verksamheter, oavsett om de är kommunala eller fristående, söker tillstånd för att få bedriva verksamhet inom välfärdssektorn. Vi vill att Ivo får mer resurser för sin tillsyn och att kommunernas egenkontroll granskas och stärks. Det är helt nödvändigt om vi ska vara säkra på att alla barn som placeras kommer till ett tryggt hem.

Numera är begreppet flyktingkris vedertaget. Skälet att vi kallar det kris är den press som flyktingkrisen satt på olika samhällsfunktioner. Vi skulle lika gärna kunna kalla det för boendekris, skolkris eller socialtjänstkris. Vi politiker har därför inte längre råd att förlänga processer eller gräva ner oss i byråkrati, vilket vi annars är så duktiga på. Nu behövs åtgärder akut, och det särskilt inom socialtjänsten. Annars kommer vi inte längre, som vårt yttersta uppdrag är, att kunna garantera alla barn en trygg uppväxt.

Min förhoppning är att alla våra förslag tas till vara. Men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till våra reservationer 1 och 16.

(Applåder)

Anf. 4 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Oavsett vilket parti man tillhör så tror jag mig kunna säga att vi alla här inser vilken viktig roll som socialtjänsten har och vilket fantastiskt arbete de som jobbar inom området gör. Det hörde vi inte minst i dag från föregående talare. Vi är alla imponerade av det arbete som människor som arbetar inom socialtjänsten gör. De är väl något av samhällets hjältar.

I takt med det ökande flyktingmottagandet ökar också trycket på socialtjänsten, vilket gör att arbetsbördan är ohållbar för många socionomer. Som vi pratat om i tidigare debatter är det också många som väljer att sluta sina tjänster för att de går på knäna och att arbetsmiljön och arbetsbördan är inget annat än orimlig.

Vi oroas över att socialtjänsten är så ansträngd runt om i Sverige. Vi oroas över bristen på just socionomer men också över de undanträngningseffekter som uppstår när socialtjänsten måste prioritera till exempel de ensamkommande och flyktingarna i ett sådant akut läge.

Det är otroligt viktigt för oss att påpeka att vi aldrig tänker se genom fingrarna och tillåta att svenska medborgares rätt till en väl fungerande socialtjänst ska äventyras på grund av en oansvarig massinvandring som den förra och den nuvarande regeringen har tillåtit och i viss mån tillåter. Det är inte värdigt ett land som Sverige att åsidosätta sina egna invånares välfärd på detta sätt. Med detta sagt tänker jag gå över till de sakfrågor som betänkandet innehåller.

Herr talman! Sverigedemokraterna har ett antal reservationer, och vi står såklart bakom dem allihop. Men vi väljer i dag att yrka bifall till reservationerna 11 och 28.

Vilken hjälp du får ska inte vara beroende av på vilken plats i landet du bor. När det gäller till exempel anhörigstöd ser det i dagsläget väldigt olika ut i landet. Anhörigstöd är viktigt för många anhöriga men även för samhället i stort då det faktiskt avlastar övrig samhällsservice.

Anhöriga måste få stöd och uppskattning för de insatser som de gör för sina närstående. Det handlar såklart inte bara om uppskattning utan också att de måste få stöd och avlastning för att kunna vila upp sig och återhämta sina krafter.

Socialstyrelsens rapport *Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående* lyfter fram de stora skillnaderna i landet. I Socialstyrelsens rapport från 2014 om anhörigstöd framgår att många organisationer är kritiska när det gäller bristen på stöd, de stora skillnaderna i kvalitet och de stora variationerna mellan kommuner. Det är bland annat anhörigorganisationer, patientorganisationer och pensionärsorganisationerna som är ganska kritiska till de stora skillnaderna. I rapporten framgår också att utbudet av stöd hittills inte har varit tillräckligt anpassat till just de anhörigas behov.

Vi vill att regeringen ska se över det ramverk som finns för att man ska få mer likvärdiga möjligheter till anhörigstöd så att det inte som i dag varierar stort mellan kommunerna.

Det är också därför som jag som sagt yrkar bifall till reservation 11 som handlar om att regeringen bör utreda detta och återkomma med förslag.

Herr talman! En annan fråga som berörs i betänkandet är hedersrelaterat våld. Det är en mycket oroande samhällsutveckling vi har. Hedersrelaterat våld är tyvärr vardag för många stackars kvinnor och unga flickor.

De kvinnor som väl lyckas bryta sig loss från hederskulturers förtryck är fruktansvärt modiga. De hamnar dock ofrånkomligen i en särskilt utsatt situation eftersom de tvingas bryta all kontakt med sin familj och även med merparten av sitt sociala nätverk.

Vi anser därför att det är av största vikt att samhället kan erbjuda en noggrann uppföljning även efter den akuta fasen. Personer som lyckats bryta sig loss från ett liv under hedersrelaterat förtryck bör därför tilldelas en kontaktperson av socialtjänsten som kan ge fortsatt stöd, följa upp etableringen i samhället och se till att allt fungerar.

Dessutom måste vi hjälpa föräldrar med bakgrund i hederskulturer att anpassa sig till det svenska samhället och till våra normer för föräldraskap och uppfostran. Många föräldrar med bakgrund i hederskulturer vill givetvis ge sina barn en god start och en trygg uppväxt men väljer att uppfostra barnen i enlighet med de normer de själva växt upp med eftersom de inte vet hur de ska fungera som bra föräldrar i Sverige.

Här menar vi att samhället i ännu högre grad måste uppmuntra och utveckla stödverksamhet, utbildningar och diskussionsforum om föräldraskap för dessa personer. Vi anser att regeringen bör ta fram förslag till utvecklat föräldrastöd med särskild inriktning på att lära föräldrar med bakgrund i hederskulturer hur de bör agera för att vara goda föräldrar i enlighet med svenska värderingar.

Regeringen bör utreda detta och återkomma med förslag.

Föräldrautbildning är såklart viktigt för alla. Man tar ofta för givet att rollen som förälder ska vara självklar för alla, men så är det inte alltid.

Redan i dagsläget erbjuds kostnadsfria kurser för blivande föräldrar via landstingen eller privata alternativ. Det är mycket positivt. Det är viktigt att föräldrar får råd och stöd i sitt föräldraskap innan problemen uppstår. Det finns förvisso familjecentrum och liknande verksamheter, men problemet är att man inte når fram till alla.

Förra regeringen hade goda ambitioner då man i mars 2009 beslutade om en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Problemet är som sagt att man inte når ut till tillräckligt många, och det finns inget enkelt svar på varför man inte når fram till dem.

Trots att möjligheten finns är det i dag många som inte deltar. Särskilt vanligt är det bland exempelvis utrikes födda, lågutbildade, arbetslösa och förlossningsrädda. Det finns som sagt inget enkelt svar på varför man inte når ut till alla.

Därför menar vi att regeringen bör utreda hur man kan nå ut till fler. Vi menar att det är angeläget att alla får ett förberedande stöd inför förlossningen.

En annan fråga gäller huvudmannaskap i missbruksvården. Missbruk drabbar hela samhället och är en tragedi för såväl de drabbade som de anhöriga till missbrukare.

Att hamna i missbruk vill såklart ingen, och här har samhället ett stort ansvar att hjälpa och stötta. Det görs fantastiska insatser från socialtjänst och sjukvård. De räddar många liv och hjälper många att komma på fötter.

Dock konstaterade Missbruksutredningen 2011 att människor tyvärr alldeles för ofta faller mellan stolarna, det vill säga mellan den vård som sjukvården ger och det stöd som kommunen ger.

Vi tror att det är viktigt att man bara har en huvudman som tar ansvaret för missbrukare så att det blir tydligt vem som bär ansvaret. För en person som missbrukar är kanske inte det mest naturliga att kontakta socialtjänsten. Det är snarare vården som man vänder sig till. I nuläget är behandlingsorganisationen otydlig och splittrad, vilket leder till att människor som sagt riskerar att hamna mellan stolarna.

Ett delat huvudmannaskap konstaterades också i utredningen vara ett hinder för optimal resursfördelning.

Ett tydligare ansvar skulle kunna leda till en förbättrad vård- och stödprocess för den enskilde och öka vårdens effektivitet. Ett samlat huvudmannaskap är därför att föredra, där landstingen tar över hela ansvaret för missbruksvården. Vi anser att det vore det mest naturliga. Därför yrkar jag bifall till reservation 28.

Herr talman! Detta är bara några av de frågor som berör socialtjänstens viktiga arbete. Det som jag dock anser vara viktigast att lyfta fram, och som flera här tidigare har tagit upp, är socialtjänstens situation. Man har länge gått på knäna, men i dagsläget är det ännu mer allvarligt till följd av den okontrollerade massinvandring som vi har haft under en längre tid.

Alla de insatser och lösningar som vi i dag diskuterar får inte sällan stå tillbaka för att socialtjänsten i ett akut läge måste prioritera ensamkommande barn och annat relaterat till de flyktingar som söker sig till Sverige och som man har en skyldighet att hjälpa.

Det är otroligt viktigt att vi inom samtliga partier i alla kommuner är observanta på att socialtjänstens viktiga verksamhet för missbrukare, för socialt utsatta grupper, för barn och för vuxna inte drabbas av undanträngningseffekter utan att man ser till att det finns resurser för att klara av alla

uppdrag. Annars sviker vi de barn och vuxna som redan finns i landet och som behöver socialtjänstens insatser för att kunna leva ett drägligt liv.

Prot. 2015/16:82
17 mars

Socialtjänstfrågor

Anf. 5 STEFAN NILSSON (MP):

Herr talman! Regeringen med Miljöpartiet och Socialdemokraterna ser uppgiften med att förbättra och rusta upp socialtjänstens arbete med utsatta barn och ungdomar som en nyckelfråga. Barn- och ungdomsvården har på senare år av olika skäl blivit mycket eftersatt i många kommuner. Det beror till stor del på brist på resurser. Detta område har helt enkelt prioriterats för lågt i många kommuner.

Det är dock inte en enhetlig bild vi ser. Situationen i landets kommuner ser mycket olika ut. Vissa har lyckats bättre än andra med att hitta nya kreativa sätt att jobba och med den viktiga uppgiften att behålla personal.

Just bristen på erfaren personal är ett av huvudproblemen i många kommuner. Många begåvade personer med stort hjärta väljer att bli socionomer. Men alltför många väljer bort att jobba i kommunal socialtjänst där de behövs allra mest.

Samhället behöver bli bättre på att visa att det viktigaste sociala arbetet ofta utförs i kommunal socialtjänst. Det är där en ambitiös socialarbetare kan göra allra störst skillnad i barns och ungdomars liv.

Brist på erfarna socionomer i en arbetsgrupp leder ofta till att arbetet blir tyngre för de nya socionomer som ofta dominerar i många kommuner. Så var det inte för exempelvis tio år sedan. Då fanns det betydligt fler med längre erfarenhet inom barn- och ungdomsvård.

Men allt har naturligtvis inte blivit sämre. Arbetet inom socialtjänsten är på flera sätt mer evidensbaserat, systematiskt och professionellt i dag.

Men samtidigt med den utvecklingen har vi alltså sett större brist på resurser och en allt högre andel av socialsekreterare med kort erfarenhet. Många socialsekreterare upplever sin arbetssituation som ohållbar och byter därför arbetsplats och väljer bort att jobba i kommunal socialtjänst.

I regeringens budget, som Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet står bakom, görs en stor satsning på barn- och ungdomsvården för i år och de tre följande åren. Totalt 1 miljard kronor skjuts till under de här fyra åren, alltså 250 miljoner kronor per år.

Pengarna kommer främst att användas till att anställa fler socialsekreterare så att man, exempelvis, hinner med att utreda orosanmälningar om barn som riskerar att fara illa.

210 av de 250 miljonerna kommer att användas till fler socialsekreterare och fler chefer. De resterande 40 miljonerna per år kommer att gå till utbildning, kompetensutveckling och handledning för socialsekreterare och chefer.

De här satsningarna i regeringens budget för 2016 kommer ovanpå dem som många kommuner nu gör för att lyfta barn- och ungdomsvården. Man ska vara uppmärksam på att det sker en förändring. Den här utmaningen är extra stor för många kommuner, eftersom Sverige tog emot så många ensamkommande flyktingbarn under förra året. De här barnen kommer att bli en stor resurs för vårt land när de har utbildat sig, vuxit upp och börjat jobba.

Kommunerna får särskilda pengar för kostnaderna för mottagningen av de ensamkommande barnen. De 250 miljonerna per år blir ett betydligt tillskott för att vända utvecklingen inom socialtjänsten. Med fler socialsekreterare, mer stöd från arbetsledare och mer kompetensutveckling och handledning kan arbetet inom barn- och ungdomsvården utvecklas och bli attraktivare.

Låt mig också säga tack till fackliga organisationer som SSR och Vision som organiserar personal inom socialtjänsten. Ni kommer återkommande med konstruktiva förslag om hur socialtjänsten kan förbättras. Det samma gäller organisationer som arbetar med barnens rättigheter som Rädda Barnen och Bris. Ni är en blåslampa på oss i politiken, och det är värdefullt.

Jag yrkar bifall till socialutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Centerpartiet har alltid arbetat för ett samhälle som skyddar de svaga, och för oss har begreppet grundtrygghet alltid varit centralt. Sverige ska vara ett land där alla ska kunna arbeta i lönsamma små och stora företag som ges de bästa möjliga förutsättningarna att konkurrera i Sverige och internationellt, samt att arbeta i en effektiv och välskött of-fentlig sektor med statliga, kommunala och privata arbetsgivare.

Men det finns alltid människor som hamnar i utanförskap, och för dem måste samhället ställa upp på bästa möjliga sätt.

Enligt kap. 1 i socialtjänstlagen ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser samtidigt som hänsyn ska tas till människans ansvar för sin och andras sociala situation. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Varje kommun svarar för socialtjänsten i sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Dagens debatt handlar just om den så viktiga socialtjänsten, och jag ville därför lyfta fram dess mycket stora betydelse samt alla dem som, inte minst med dagens stora utmaningar, gör så professionella och helhjärtade insatser inom socialtjänsten i kommuner över hela vårt land. Sträck på er! Ni gör ett väldigt bra jobb, även om arbetsbördor i dag kan vara betydligt större än de resurser som är tillgängliga. Detta måste naturligtvis åtgärdas.

Hur socialtjänsten ska kunna bli ännu bättre engagerar, och det motionsbetänkande vi diskuterar grundas på 158 motionsyrkanden från höstens motionsflod.

En hel del, kanske det allra mesta, är vi brett överens om mellan partierna i vårt lilla nordliga land. Det är bra. Men på några punkter vill Alliansen och Centerpartiet lite mer, och på en punkt får vi igenom ett tillkännagivande till regeringen.

Det handlar alltså om bifall till en alliansmotion och innebär att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som bör vidtas för att utveckla ett system för att stärka egenkontrollen i såväl offentliga som privata verksamheter som bedriver socialtjänst. Detta är självfallet angeläget och viktigt.

Allianspartierna reserverar sig för att kvinnojourerna i Sverige, som gör ett fantastiskt arbete för att hjälpa utsatta kvinnor, ska få en tryggare och mer långsiktig finansiering.

Också på ett annat viktigt område reserverar sig Alliansen. Det handlar om de utsatta EU-medborgare, oftast romer, som framför allt i Rumänien och Bulgarien har det väldigt svårt. Det är bra att regeringen har som mål att tiggeri och utsatthet ska minska och så småningom upphöra, och det är bra att regeringen aktivt arbetar tillsammans med dessa länder för att minska den sociala utsattheten så långt man bara kan så att situationen blir bättre.

Men Centerpartiet och Alliansen vill lite mer. Vi vill att Sverige tar starkare initiativ på EU-nivå så att EU-institutioner och berörda medlemsstater agerar starkare. Situationen vad gäller hälsa, bostäder, utbildning och arbete i länder med helt oacceptabla klyftor mellan befolkningsgrupper måste förbättras.

Det är viktigt att EU och medlemsländerna bidrar till att stötta fattiga EU-medborgare på plats i deras hemländer. Likaså finns det behov av att i samarbetsprojekt som är stöttade av EU hjälpa de länder som är berörda med att bygga upp en fungerande socialtjänst. På så sätt kan till exempel svenska kommuner dela med sig av kunskap och erfarenheter. För att detta ska vara möjligt måste regelverken i EU anpassas så att inte bara stater kan ta del av de medel som avsätts.

Centerpartiet vill tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna utöver detta också att det utarbetas möjligheter till sanktioner inom EU för att sätta press på länder som gör sig skyldiga till grova underlåtelser i förhållande till utbredd fattigdom eller genom strukturell diskriminering.

Bakom de här två reservationerna ligger en mycket genomarbetad centermotion med Johanna Jönsson som förstanamn.

Jag vill också till slut lyfta fram tre reservationer från Centerpartiet i konkreta och angelägna sociala frågor.

Väntetiderna inom missbruksvården är otillfredsställande. Människor måste få hjälp snabbare genom en enklare process. Därför bör socialtjänstlagen ses över så att det kan bli möjligt att snabbare erbjuda missbruksbehandling genom förenklade biståndsbedömningar. Missbruksvården bör också i större utsträckning utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet och ansvaret föras över till hälso- och sjukvården.

Tillgången till assisterad läkemedelsbehandling för opiatmissbrukare i Sverige är internationellt sett låg, och köerna till metadonprogrammen är i regel mycket långa. Tillgängligheten vad gäller vård och behandling för personer med missbruksproblem måste därför öka. I dagsläget beslutar kommunens tjänstemän om eventuell behandling genom socialtjänstlagen. Genom att i stället låta hälso- och sjukvårdslagen bli styrande även inom missbruksvården kan tillgängligheten till vård och behandling säkras.

Socialtjänstlagen bör vidare förtydligas för att lyfta fram kommunernas skyldighet att erbjuda stöd med inriktning på reguljär arbetsmarknad åt personer med psykisk funktionsnedsättning eller ohälsa eller som uppbär försörjningsstöd. De modeller som finns för att stötta personer med komplexa behov bygger alla på principen om en huvudman som fungerar som en dörr in för individen till myndigheter och för en aktiv matchning mot näringslivet.

Jag slutar här, herr talman. Jag står bakom de reservationer som Centerpartiet är med på, och jag yrkar bifall till reservationerna 16, 22 och 29.

Anf. 7 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Vi har samlats här i dag för att debattera socialtjänstfrågor. Jag kommer uteslutande att hålla mig kring frågan om mäns våld mot kvinnor. Det känns som en mycket tung uppgift, inte bara för att ämnet är så vidrigt utan också för att det jag i dag har tänkt säga redan har sagts tusen gånger tidigare utan någon större effekt.

Trots frågans omfattande samhällspåverkan är det som att skrika rakt ut i ett vakuum. Det går inte att räkna hur många gånger vi har berättat att 16 kvinnor per år blir mördade av män i sin nära omgivning i Sverige, att 17 000 misshandelsbrott i nära relationer anmäls varje år och att mörkertalet är gigantiskt.

Vi har provat allt. Vi har beskrivit i detalj hur våldet ser ut. Vi har berättat att det begås av någon i kvinnans närhet och att det ofta är barn som blir enda vittnet till den brutala misshandeln eller i värsta fall till mord. Gång på gång har vi berättat om den långa processen av psykisk terror som föregår dagen då den psykiska misshandeln övergår till fysisk. Med forskning som grund har vi visat på att våldet förekommer i alla samhällsgrupper och att den enda gemensamma nämnaren är att förövaren är man. Vi har upplyst om kvinnojourernas omöjliga uppdrag, om bristen på platser, om hur våra myndigheter om och om igen missar kvinnans desperata rop på hjälp.

Jag kan inte för mitt liv begripa vilka retoriska grepp vi ska ta till eller vilken forskning vi ska lyfta fram för att det ska gå fram att det här är ett av våra största folkhälsoproblem och att det i grunden hotar demokratin. Det här är inte min eller Vänsterpartiets uppfattning. Det här är fakta, råa brutala fakta.

Den bittra sanningen ligger i att det våld som män utövar mot kvinnor skiljer sig från annat våld eftersom det är strukturellt. Det är mäns överordning över kvinnor som är själva grunden till våldet. Och det är just här vi hittar förklaringen till att reaktionerna blir så svala. Frågan handlar om mäns makt.

Om vi på allvar vill utplåna mäns våld mot kvinnor är arbetet för att bryta könsmaktordningen helt centralt. Men det verkar ta lite tid. Fram till dess måste vi alltså på ett övergripande plan få kunskap om var bristerna i vårt system ligger och vilka åtgärder som krävs för att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Herr talman! Vänsterpartiet har under flera års tid lagt fram förslag i riksdagen om att tillsätta en haverikommission som ska se över varje fall då en kvinna mördats eller misshandlats till döds av en närstående man. Syftet är att på ett övergripande plan identifiera brister i samhället och ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger våld i nära relationer.

En liknande lag fastslogs av riksdagen 2008. Men vi ansåg redan då att den saknade viktiga delar. Enligt gällande rätt ska Socialstyrelsen genomföra dödsfallsutredning i vissa fall där brott har begåtts mot barn, kvinna eller man som avlidit med anledning av en närstående. Själv mord omfattas inte, och dödsfall som skett utomlands får utredas om personen var svensk medborgare vid dödsfallet.

Statskontoret har följt upp verksamheten och konstaterar i sin slutrapport att syftet med utredningsverksamheten inte har uppnåtts. Därför föreslår Statskontoret att det nuvarande systemet bör kompletteras med bland annat tillsyn i varje enskilt fall.

Vi är glada att regeringen arbetar med att se över lagen för att göra utredningsverksamheten mer effektiv och ändamålsenlig. Vi ser fram emot den proposition som planeras till hösten. Vi vill uppmana regeringen att då tillgodose vår och Statskontorets uppfattning om att varje dödsfall bör utredas. Vidare anser vi att dödsfall utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet. Det är inte bra att frivilligheten blir huvudregel. Vi vill därför att lagen ska bli tvingande.

Vi anser också, i motsats till utskottet, att självmord bör ingå. Vi har förståelse för argumentet att bedömningen av om självmord har begåtts med anledning av brott riskerar att bli både godtycklig och svår. Men vi anser ändå att självmord där det finns misstanke om att dödsfallet föregåtts av hot och påtryckningar ska utredas. Vi delar SKR:s inställning att utredningsmyndigheten annars riskerar att missa fall med så kallade balkongflickor som efter svår psykisk misshandel tagit sina liv. Det är mycket angeläget att åtgärder tas fram för att bekämpa denna grova form av hedersrelaterat våld.

Herr talman! Våldet mot kvinnor får inte det utrymme som allvaret kräver. Men våldet mot funktionshindrade kvinnor är helt osynliggjort. Forskning visar att kvinnor med funktionsnedsättning utsätts för våld av sin partner i högre utsträckning än andra. I åldersgruppen 16–29 år uppger 18 procent av kvinnor med funktionsnedsättning att de har utsatts för våld eller hot om våld. För kvinnor med måttlig eller lindrig intellektuell funktionsnedsättning verkar situationen vara särskilt bekymmersam. En fjärdedel av kvinnorna som levde i ett förhållande uppgav att deras nuvarande partner är våldsam mot dem och en tredjedel att de hade blivit slagna innan de fyllt 15 år.

Bilden förstärks av att man i den nationella strategin konstaterar att funktionsnedsatta är en grupp med särskild sårbarhet, vilket kännetecknas av att kännedomen om deras utsatthet är låg och att mörkertalen ofta är mycket höga. Därför anser vi att frågan om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning bör belysas i en utredning. Den ska ge konkreta förslag på hur situationen för kvinnor med funktionsnedsättning som är utsatta för mäns våld kan underlättas samt hur våldet kan upphöra.

Kvinnor med funktionsnedsättning tvingas i lika hög grad som andra fly sina hem när de utsätts för våld i en nära relation. Men många kvinnor saknar möjlighet att ta emot kvinnor med psykisk funktionsnedsättning, och alla kvinnor är inte tillgänglighetsanpassade. Det är en brist som kan kosta liv. Därför är det oerhört viktigt att vi synliggör denna fråga. En ny indikator gällande de skyddade boendenas tillgänglighet för kvinnor med funktionsnedsättning bör därför läggas till i Socialstyrelsens öppna jämförelser av kommunernas stöd till brottsoffer vid våld i nära relationer.

Utskottet har i sitt förslag till beslut valt att avslå våra förslag. Det gör man bland annat med hänvisning till arbetet med den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor. Men även om utredningen uppmärksammar funktionshindrades särskilda utsatthet hittar jag inga förslag på hur problemet ska åtgärdas. Jag är rädd att det bekräftar den bild jag precis beskrivit.

För mig blir ett sådant svar, där inga åtgärder presenteras, ytterligare ett osynliggörande av en redan utsatt grupp.

Vi står självklart bakom alla våra motioner, men för att spara lite tid väljer vi att yrka bifall till reservation 14 och reservation 15.
(Applåder)

Anf. 8 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas reservationer 18 och 20 samt till den alliansgemensamma reservationen 16.

Jag är glad över att det nu finns ett betänkande som heter *Barnkonventionen blir svensk lag*. Vi liberaler har länge sett behovet av att göra barnkonventionen till lag, och jag tycker att tilläggsdirektivet om att inte bara titta på för- och nackdelar med en inkorporering utan också ge förslag på hur en inkorporering ska ske är toppenbra. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet med detta.

Det finns tyvärr många tillfällen då vi i Sverige inte tar tillräcklig hänsyn till barnkonventionen eller helt enkelt bryter mot den. Jag räknar med att regeringen bland annat städar upp i de förslag som går direkt emot barnkonventionen, exempelvis när man försvårar för familjeåterföreningar eller när det gäller skrivningen om särskilt ömmande omständigheter som man vill ta bort. Det är en bestämmelse som togs fram för att uttryckligen värna särskilt utsatta barns rätt att få uppehållstillstånd.

Två lagar som krockar med varandra är ett problem. Det finns exempel på fall där barn som varit tvångsomhändertagna enligt lagen om vård av unga blir utvisade tillsammans med sina föräldrar. Enligt barnkonventionen ska prövning ske utifrån barnets bästa. Barnet ska också få komma till tals. En inte alltför kvalificerad gissning är att med barnkonventionen som lag hade man kommit till slutsatsen att man inte kan utvisa ett barn tillsammans med den förälder som myndigheter alltså ansett inte vara kapabel att ta hand om barnet.

Allt fler röster höjs nu om att man ska sänka kraven på utbildning hos exempelvis dem som arbetar på HVB-hem och som socialsekreterare. Det är en utveckling som gör mig orolig. Vi kan inte försöka lösa en svår situation genom att ge färre och sämre verktyg. Vi bör i stället göra precis tvärtom.

Jag har vid flera tillfällen i den här kammaren lyft min oro över att stödboenden riskerar att användas som ett billigare alternativ till HVB-hem för framför allt ensamkommande barn. Kravet på bemanning och kompetens hos personalen är nämligen lägre på ett stödboende än ett HVB-hem.

Personalens viktigaste verktyg är just deras kompetens, utbildning och erfarenhet. Därför anser vi liberaler att det är viktigt med ett nationellt kunskapslyft för yrken där man kommer i kontakt med hedersrelaterat våld. Det gäller till exempel sjuksköterskor, kuratorer och socionomer. Det är av yttersta vikt att ungdomar som är i behov av skyddat boende på grund av hedersrelaterat våld och förtryck möts av professionell, utbildad personal och får lämpliga hjälpinsatser. Sådana ungdomar bör inte placeras i behandlingshem där det saknas specialistkunskaper på området hedersrelaterat våld och förtryck.

Det förekommer också att föräldrar vägrar delta i samtal när det kommer till fall som har inslag av hedersrelaterat våld och förtryck. Det behövs därför en utredning för att se över behovet av en skärpning av socialtjänstlagen genom att införa ett mellantvång som innebär att föräldrar inte kan tacka nej till samarbete med socialtjänsten. Ett sådant mellantvång är nödvändigt för att skydda ungdomar från hedersförtryck, men också för att underlätta för socialtjänsten att ingripa om man misstänker att ett barn far illa.

Kunskap och erfarenhet är viktigt rent generellt. Ju mer vi vet om vår värld och vår samtid, desto lättare har vi att både förstå den och förhålla oss till den.

Herr talman! För ett tag sedan kramade jag en gråtande fyrabarnsmamma utanför Ica Maxi. Hon grät inte för att hennes man fått en brinnande cigarettfimp tryckt i pannan eller för de blåmärken hon hade efter den kundvagn som någon hade kört på henne. Hon grät inte för att hon hade ont i handen, som hade svullnat upp efter att någon hade trampat på den, vilket också innebar att hon inte kunde sticka sockor och vantar för att sälja. Hon grät inte över andra människor usla beteende eller över det faktum att hon sov i en bil om nätterna. Hon grät för att hon saknade sina barn, barn som hon förtvivlat försöker ge en framtid.

Det kommer många EU-migranter till Sverige i dag, och dem vi ser utanför våra butiker är i de allra flesta fall romer. För romer är historien fylld av förföljelse, utsatthet och utstötthet. Jag är glad över det samarbetsavtal som tagits fram med Rumänien. Jag tycker dock att det är beklagligt att man inte nämner romer utan i stället väljer att skriva om utsatta människor. Det är knappast någon hemlighet att romer inte riktigt ses som en del av medborgarna i länder som Rumänien och Bulgarien, och risken finns att de som verkligen behöver stödet allra mest, det vill säga romerna, går miste om det.

I Sverige ska akut hjälp som natthärbärgen och andra hjälpinsatser självklart ges. I de fall det finns barn ska socialtjänstens insatser lika självklart omfatta EU-medborgarnas barn, som inte ska tillåtas leva under svåra förhållanden som vi aldrig skulle acceptera för andra barn. Inga barn ska behöva bo i bilar eller på gatan.

Min son kom hem en dag och sa:

– Mamma, i skolan säger de att de där som du ger kaffe borde stanna hemma i sina länder och skaffa pengar där.

Något förvirrad undrade jag vilka det var som jag gav kaffe och vilka som egentligen hade sagt vad. Men efter en stund förstod jag att sonen menar tiggarna utanför Ica och att några klasskompisar sagt att de tycker att de borde åka hem.

Att köpa en kaffe eller vatten till den som för dagen sitter utanför Ica är något jag gör emellanåt. Jag gör det inte varje dag eller varje gång jag handlar, men jag gör det ibland. Jag önskar att de som sagt till sonens kompisar att alla som sitter och tigger borde åka hem någon gång tog sig tid att sitta bredvid den gamla farbrorn som finns utanför Maxi. Han är nog det vänligaste som finns. Det tror jag i alla fall, för jag förstår inte ett ord av vad han säger. Jag vet inte om han förstår mig heller, men när vi pratar brukar han sitta och klappa mig på handen. Han har varma, rynkiga händer.

Jag önskar att de som pratade om tiggare som något störande, fult och irriterande tog sig tid att se människan som sitter där – människan, inte tiggaren.

För det är människor som sitter där – människor som en gång varit barn med fjuniga huvuden och små, skrynkliga fingrar. Barn som sprungit på knubbiga ben och som blivit tröstade när de gråtit. Barn som har varit mörkrädda, barn som skrattat så de kiknat tillsammans med storebror åt ett skämt som bara de förstår, barn som drömt, längtat och hoppats. Barn som har vuxit upp i eller till en värld och vardag som är så hård att det är bättre att sitta i duggregnet på en plastpåse utanför en affär i ett främmande land än att stanna kvar i den verklighet som är deras. Det är människor som sitter där – människor som också får ont av att sitta på hårda, kalla underlag. Människor som blir blöta när det regnar. Människor som blir varma i solen. Människor som saknar sina barn.

Den långsiktiga lösningen finns i länder som Rumänien och Bulgarien. De ska ansvara för att förbättra situationen för alla medborgare, inklusive romer. Samtidigt måste problemet upp på EU-nivå. EU-kommissionen måste öka kontrollen och bidra med expertis, så att beviljade EU-medel utnyttjas fullt ut och används för att bekämpa fattigdom och utanförskap. Liberalerna har drivit på för att EU-kommissionen ska öka trycket på länderna, och regeringen fortsätter det arbetet och måste fortsätta det ännu mer.

Jag ser en människa som blir bespottad, avskydd och hånad av dem som går förbi, som frysande sitter på hård mark i timtal och som sitter i solgasset utan skydd när vi andra gömmer oss i skuggan eller njuter på stranden. Väljer en människa den vägen måste alternativet vara riktigt, riktigt illa.

Herr talman! Den gråtande fyrabarnsmamman heter Agusta. Barnen bor hos hennes mamma när hon och hennes man är i Sverige.

Det är upp till var och en hur man vill göra: att ge en kopp kaffe, en tia, eller att bara gå förbi. Men att göra andra människor illa är däremot aldrig acceptabelt. Samtidigt behöver stödet till organisationer som Hjärta till Hjärta, Röda Korset och Rädda Barnen, som bedriver konkret och effektivt arbete i till exempel Rumänien öka. Det här är fortfarande ett aktuellt problem. Vi får inte glömma den här humanitära krisen när andra katastrofer drabbar.

Se både individen och sammanhanget! Se Agusta, och se rasismen mot romer, som är omfattande i hela Europa och grundförklaringen till den fattigdomen som gör att hon är här!

(Applåder)

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Min avsikt är inte att gå i polemik med Christina Örnebjär, utan jag instämmer i mycket av det som sas i anförandet.

Men jag blev uppmärksam på att jag blandade ihop ärendepunkt och reservationspunkt när jag yrkade. Min avsikt var att yrka på nr 27, inte nr 24. Hoppas att det nu är klarlagt. Nr 27 är en kristdemokratisk reservation, till skillnad från nr 24.

Anf. 10 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Jag är sist ut här i dag och kommer inte att yrka på något, för det har min kollega Maj Karlsson redan gjort. Jag ska tala lite om beroende. Det är något som berör både hälsovård och socialtjänst. När vi talar om anhöriga och beroende talar vi om barn, mammor, pappor, partner och syskon. Den som är beroende drabbas hårt, men de som är anhöriga drabbas på sätt och vis ännu värre. Priset är högt.

Anhöriga måste kunna involveras i högre utsträckning och få möjlighet att vara delaktiga. Anhörigas rättigheter behöver stärkas. Därför anser vi att lagstiftningen bör ses över. Det finns så många familjer och släkter med beroendeproblematik och psykisk ohälsa.

Linnéuniversitet har tittat på anhöriga. Tittar vi på skolprestationer i grundskolan för barn som är anhöriga ser vi tydliga tecken på att det har gjorts för lite. Av pojkar som har en förälder som missbrukar var andelen som lämnade grundskolan utan gymnasiebehörighet 27 procent i de fall då pappan var missbrukare respektive 30 procent då mamman var missbrukare. Det är extremt höga siffror. Det var 22 respektive 23 procent av pojkar och flickor som har en förälder med psykisk sjukdom som hoppade av skolan. Det är väldigt höga siffror om man jämför med att det generellt i undersökningen är 10,3 procent av flickorna och 13 procent av pojkarna som hoppade av. Då förstår ni vidden av vad det innebär att vara anhörig och barn som far illa.

På Maria Ungdom i Stockholm gjorde Anders Tengström, en fantastisk forskare, en studie på ungdomar inom verksamheten. 80 procent av mammorna och 70 procent av papporna hade haft psykiatrisk diagnos inklusive missbruksdiagnos. Det är mycket som måste göras för att förhindra att det sociala arvet förs vidare.

Sjukvårdens och socialtjänstens insatser för beroende personer måste samordnas bättre utifrån individens behov, dels för att effektivisera vården och dels för att göra den mer likvärdig över landet. I dag är missbruksvården varken tillräckligt prioriterad eller likvärdig, och det finns stora regionala skillnader.

Vi har en ojämlig beroendevård. Det blir tombola utan vinst. Täckningsgraden för dem som får vård uppges vara runt 30–40 procent av de personer som är opiatberoende. Det är usla siffror, inte sant? Tidig och mer kunskapsbaserad vård tillsammans med en tydligare styrning av resurserna för att öka tillgängligheten är viktiga delar i en framgångsrik beroendevård. Vänstern anser att det behövs en ökad statlig styrning för att få jämlik vård.

Det finns en hög grad av samsjuklighet för unga som är beroende. Ungdomar som köper narkotika på nätet eller överkonsumerar alkohol nås inte via socialtjänsten utan genom öppna mottagningar specialiserade på missbruk. 60 procent av alla ungdomar som har substansproblem, missbruk eller beroende har även psykisk ohälsa. Detta hänger ihop. I en överväldigande majoritet av fallen uppträder symtomen på det psykiatriska tillståndet före missbruket och beroendet.

Det finns mycket som vi kan göra. Ett av de förslag som vi inte yrkar bifall till är att vi använder Maria Ungdom i Stockholm som nationellt centrum för kunskap om unga som missbrukar eller riskerar att hamna i missbruk.

Prot. 2015/16:82
17 mars

Socialtjänstfrågor

Att vara kvinna och missbrukare är att vara dubbelt belastad. Kvinnor är mer utsatta. De söker generellt vård senare och är mycket mer stigmatiserade som missbrukare. Det behövs riktad hjälp, ett tydligt genusperspektiv och en vård som ser, så att säga, kvinnan och inte bara det generella. Det behövs helt andra insatser.

Jag hoppas att den förhandling vi har med regeringen om de 10 miljarderna går hem, för välfärden måste få mer pengar. Socialtjänsten måste få mer pengar. Det vill jag säga. Efter att ha sett programmet i går om miljonerna som ligger gömda i skatteparadis kan man bara säga: Yes, det finns pengar att bygga välfärden på.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

*Avtal med konsortiet
för europeisk forskningsinfrastruktur
European Spallation
Source Eric*

§ 4 Avtal med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric

Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:Ubu7
Avtal med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European
Spallation Source Eric (prop. 2015/16:77)
föredrogs.

Anf. 11 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! På den skånska myllan, strax nordväst om Lund, byggs nu ESS eller, som det heter på engelska, European Spallation Source. Det kommer att bli en unik forskningsanläggning baserad på världens mest kraftfulla neutronkälla. Sverige och Danmark är värdländer för ESS, som är ett europeiskt konsortium för forskningsinfrastruktur, ett så kallat Eric-konsortium, med medlemsländer i hela Europa.

ESS är en av de största satsningarna på forskningsinfrastruktur i Europa under de senaste decennierna och ett av de största vetenskapsprojekten i Sverige genom tiderna. Det kommer att bli ett mångvetenskapligt forskningscentrum. Här kommer forskarna att kunna studera olika typer av material, från plast och proteiner till mediciner och batterier – allt för att förstå hur de är uppbyggda och hur de fungerar. Anläggningen kan liknas vid ett gigantiskt och avancerat mikroskop.

Forskningen vid ESS kommer framför allt att ske inom fysik och kemi samt livs-, material- och ingenjörsvetenskap. ESS kommer att öppna vägen för framtida forskningsgenombrott inom många olika områden, bland annat inom medicin och läkemedel, miljö och klimat och kommunikation och transport.

Ett stenkast från ESS-anläggningen invigs snart MAX IV-laboratoriet. Det blir världens ljusstarkaste synkrotronljusanläggning. Här kommer det osynliga att göras synligt. ESS och MAX IV blir tillsammans ett nav i den europeiska forskningsinfrastrukturen.

Herr talman! Vad är det då vi ska fatta beslut om i dag i denna kammar?

Satsningen på ESS är redan beslutad, och bygget är i full gång. Det vi i dag ska besluta om är det avtal som Sveriges regering ingick med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric den 21 oktober i höstas. Det formella erbjudandet om svenskt värdskap för ESS innehöll utfästelser om befrielse från mervärdesskatt och punktskatter. För att avtalet ska gälla inför svenska domstolar och myndigheter måste det införlivas med svensk rätt. Utbildningsutskottet föreslår därför att riksdagen nu godkänner avtalet mellan Sveriges regering och detta Eric-konsortium.

Denna fråga var redan hösten 2013 föremål för riksdagsbehandling. Riksdagen godkände då en proposition om ett avtal med det blivande Eric-konsortiet, som innebar att konsortiet skulle vara befriat från indirekta skatter på varor och tjänster. I den propositionen fanns också förslag om lagändring avseende immunitet och privilegier i vissa fall. Det avtal som sedan upprättades kom dock aldrig att undertecknas eftersom det i efterhand visade sig att den skattebefrielse som var avsedd inte åstadkoms genom avtalet. Regeringen beslutade därför att inte sätta lagen i kraft. Det är mot denna bakgrund som vi nu i dag på nytt tar upp denna fråga om ett nytt och mer heltäckande avtal med detta Eric-konsortium.

Herr talman! Forskning ger nya kunskaper och nya insikter som hjälper oss att bättre förstå den värld vi lever i. Sverige ska därför vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Forsknings- och innovationspolitiken ska främja ett svenskt deltagande i den främsta internationella kunskapsutvecklingen. Det är så vi på bästa sätt kan möta de globala samhällsutmaningarna. Det är också vägen framåt om vi ska främja ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv. Därför är det glädjande att vi har en politisk enighet kring detta avtal samt satsningar på viktiga forskningsinfrastrukturanläggningar, såsom ESS, MAX IV och Sci Life Lab.

Utbildningsutskottet kan konstatera att ESS är en forskningsanläggning av världsklass. Det är en anläggning som kan förväntas ge stor långsiktig betydelse för svensk forskning och innovation samt näringslivets konkurrenskraft genom att attrahera såväl enskilda forskare som högteknologiska företag både i Sverige och i andra länder.

Herr talman! Jag yrkar med detta bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 12 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Nyligen var jag i Brunnshög, bland annat tillsammans med Thomas Strand. Brunnshög är en plats utanför Lund. Just nu slås man nog mest av de stora leriga byggarbetsplatser som finns där. Men jag skulle ändå vilja karakterisera det som en av Europas mest spännande platser just nu, åtminstone då det gäller framtida möjligheter till avancerad forskning. Det är nämligen där som European Spallation Source, ESS, byggs. Det är den forskningsanläggning som detta betänkande handlar om.

ESS kan, precis som Thomas berättade, liknas vid ett jättemikroskop där ämnet som ska analyseras bestrålas med hjälp av neutroner – här har vi kemilektionerna från högstadiet igång. Den konstruktionen gör att man kommer att kunna titta på ämnena på både molekyl- och atomnivå i alla typer av material, alltifrån proteiner till plast.

Förväntan är sedan stor på att ESS kommer att kunna öppna vägen för framtida forskningsgenombrott inom medicin, miljövetenskap, klimat, kommunikation och transport. Tillsammans med den planerade MAX IV-anläggningen, som invigs i sommar och som ligger i samma område, kommer ESS att bilda ett nav i den europeiska forskningsinfrastrukturen. Det är också något som EU-kommissionen har tagit fasta på och insett. Därför beslutade man, som sagt, att ge anläggningen status som ”Eric”, det vill säga ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur.

Dagens betänkande tydliggör avtalet, som egentligen redan har slutits mellan Sveriges regering och ESS Eric. Likt övriga partier har vi från Moderaterna inga synpunkter på avtalet utan inväntar i stället att anläggningen ska bli färdigställd, så att den kan tas i bruk av forskare och verksamma vid universitet, högskolor, institut och industrier.

Lite efter byggstarten, i oktober 2014, var det faktiskt 500 forskare på plats för att manifestera och visa sitt intresse för anläggningen. 500 forskare på den här leriga åkern är inte illa. Prognosen pekar på att det när anläggningen står färdig runt 2023 årligen kommer att vistas 3 000 gästforskare vid anläggningen.

Det är elva länder som för närvarande är medlemmar i konsortiet, men det finns också fyra länder med observatörsstatus som har uttryckt ett intresse av att bli medlemmar. Ett av dem är Belgien. I början av mars var det faktiskt ett tjugotal personer från dess kärnforskningscentrum på plats vid ESS för att diskutera hur man ska kunna bli medlem och vilka nyttor man ser med det.

Herr talman! Detta är spännande. Det är uppenbart att ESS och även MAX IV kommer att kunna locka till sig en mängd internationella toppforskare, vilket gör att Sverige blir ett betydande internationellt centrum inom det här området. Men det kräver att vi har en regering som arbetar aktivt och strategiskt för att Sverige som värdland ska få ut så mycket som möjligt av anläggningen. Jag tänker då på konkurrenskraft, och jag tänker på resultat för forskning som sker inom såväl akademi som näringsliv.

Stiftelsen för strategisk forskning – SSF – tycker jag verkligen har visat prov på ett starkt och strategiskt ledarskap. De har redan identifierat att fler lärosäten behöver forskare som har kunskap om möjligheterna med neutronspridning, som det specifikt handlar om, och därför har de för avsikt att utlysa ett stöd för forskargrupper inom just detta specifika område.

Syftet med utlysningen är att fler lärosäten på så sätt kan bygga upp kompetens på området och också vara en viktig länk till industrier: dels att de ska kunna förstå och kommunicera industrins användningsbehov, dels att kunna se på möjligheter som olika företag kan ha att ta hjälp av den här anläggningen.

Det handlar alltså om att de vill säkerställa att svensk industri kommer att kunna utnyttja ESS på bästa möjliga sätt.

Vid vårt besök i Brunnsberg, som för övrigt anordnades av Rifo, Riksdagens nätverk för riksdagsledamöter och forskare, talades det just om detta: att det finns förväntningar på Sverige som värdland för ESS, förväntningar i form av ett aktivt och starkt ledarskap och ett engagemang där man tänker strategiskt och uppmuntrar presumtiva användare från akademin, instituten och industrierna. Det här är ju en fråga som i dagarna också har uppmärksammats i bland annat Dagens industri.

Vi moderater hoppas därför att Sveriges regering, på samma sätt som Stiftelsen för strategisk forskning har gjort, analyserar och engagerar sig i denna världsledande anläggning. Sverige måste förvalta och benytta oss av det ansvar vi har åtagit oss som värd för ESS och också leva upp till förväntningarna på ett starkt ledarskap. Den chansen får Sveriges regering inte låta gå oss förbi!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 5 Civila samhället

Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU6
Civila samhället
föredrogs.

Anf. 13 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att jag står bakom samtliga av Alliansens och Moderaternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservationerna 1 och 11.

Jag kommer inte att ta upp någonting som rör idrott och friluftsliv, för det kommer min partikollega Saila Quicklund att göra om en liten stund.

Vi diskuterar i dag ett betänkande om det civila samhället. Sverige skulle inte vara den stabila och utvecklade demokrati som vi är i dag om vi inte hade haft ett starkt civilsamhälle. Alla föreningar, organisationer, nätverk och andra mer eller mindre lösa sammanslutningar av människor som under åren har velat, och fortfarande vill, utvecklas, lära, bidra, förändra med mera är grundbulen i vårt civilsamhälle och även i vår demokrati.

Det är underbart att vi är ett sådant hängivet föreningsfolk och att vi har varit det så länge. Det har gjort att det svenska civilsamhället i dag är ett av världens starkaste.

Den svenska demokratin har fötts ur människors ideella engagemang. Det är människor som av olika anledningar gått samman för att förändra något, för att förbättra något eller för att hjälpa till. Drivkrafterna är många, men gemensamt är att de fötts ur viljan att lösa problem, ibland akuta problem. Det såg vi exempel på under hösten vad gäller flyktingkrisen och flyktingströmmen till Sverige. Det civila samhället ser nämligen snabbt behov och kan snabbt göra något åt det, men det kan också jobba på sikt.

När det offentliga inte orkar med och inte klarar av, då går det civila samhället in. Hur hade mottagandet av de asylsökande sett ut under hösten 2015 utan det civila samhällets insatser? Hade det offentliga klarat det på egen hand? Nej, säger jag, och jag tror inte att någon kommer att säga emot mig.

Det är detta som gör civilsamhället så viktigt och värdefullt: När det offentliga inte mäktar med, då träder civilsamhället in.

Prot. 2015/16:82
17 mars

*Avtal med konsortiet
för europeisk forskningsinfrastruktur
European Spallation
Source Eric*

Civila samhället

Höstens flyktingström har visat på vikten av ett starkt men också flexibelt civilsamhälle. Breda folkrörelser har arbetat sida vid sida med intressegrupper och nätverk som spontant engagerat sig via sociala medier.

Migrationsverket skulle inte ensamt ha klarat av flyktingströmmen under hösten 2015. Tänk bara tillbaka på hur det såg ut på Stockholms centralstation under hösten! Det fungerade faktiskt ganska bra.

En av de stora organisationerna i vårt civila samhälle, Röda Korset, har räknat på värdet av allt volontärarbete som organisationen gör. De har använt sig av en EU-schablon, där varje arbetad frivilligtimme beräknas till 175 kronor. En volontär i Sverige arbetar i snitt 140 timmar per år, eller drygt 2 timmar i veckan. Röda Korset har ungefär 30 000 ideellt arbetande volontärer. De blev några fler under hösten; nästan 5 000 fler tillkom under hösten när den stora flyktingströmmen var.

Värdet av detta är 735 miljoner på ett år – 140 timmar per år, 30 000 frivilligarbetare, 175 kronor i timmen, en organisation. Det är en svindlande summa med tanke på att det här bara är en av många organisationer och nätverk i vårt civilsamhälle. Jag tycker att det är fantastiskt. Tanken svindlar när man tänker på hela det samlade värdet av det som civilsamhället gör.

Då blir min nästa fråga ganska dum. Skulle samhället fungera utan de ideella krafterna? Nej, det skulle det inte göra, och därför är det så viktigt att vi värnar och ger förutsättningar för det civila samhället att utvecklas och att vi ser till att människor vill bli delaktiga och göra en insats, att man vill gå med i någon organisation för att stärka samhället, för att hjälpa någon annan eller för att förändra någonting.

För att det här ska ske och för att det ska bli attraktivt för människor att jobba ideellt måste vi se till att verksamheterna har de verktyg de behöver. Vi måste se till att det inte finns onödiga hinder, och gör vi detta, då växer både samhället och människor som är ut och är in arbetar ideellt för att andra ska få det bättre.

För några veckor sedan redovisades betänkandet om ett stärkt civilsamhälle och det tilläggsdirektiv som regeringen gav. Utredningen bygger på alliansregeringens proposition *En politik för det civila samhället* från 2009.

Jag tror att vi alla är överens om att civilsamhällets villkor ska stärkas på alla sätt och att hinder för verksamheten ska undanröjas så att det fungerar så smidigt och bra som det bara är möjligt. Vi inser ju också hur viktiga civilsamhällets olika roller är. Det handlar om röstbildare, opinionsbildare och demokratibärare. Det är fostran till delaktighet, ansvarstagande med mera.

Vi strävar alla mot samma mål, men vi har olika vägar dit. Vi vill ju att det ska fungera bra.

Civilsamhällets självständighet ska stärkas och värnas. Det är viktigt. Föreningars, trossamfunds och organisationers självständighet kan bevaras och också stärkas. Det är viktigt att vi underlättar för civilsamhället att delta i exempelvis offentliga upphandlingar och att vi minskar den administrativa bördan, för vi vet ju, vi som sitter här inne, att allting kan bli bättre.

När man talar om civilsamhället blir det som en enhet. Vi säger civilsamhället, men det är ett myller av organisationer, nätverk, föreningar, trossamfund och alla möjliga sammanslutningar.

Låt mig återge utredaren som har skrivit *Palett för ett stärkt civilsamhälle*, det vill säga den utredning som lämnades över för ett par veckor sedan. Han säger att civilsamhället med dess mångfald och myller av organisationer och särarter utgör en egen samhällskropp.

Det är en bra och träffande beskrivning. Det är fråga om en stor samhällskropp bredvid det offentliga. Den är självständig och har egen frihet. Den är till gagn såväl för individer som för samhället, den bidrar till sammanhållning och den bygger på enskilda människors engagemang. Utan enskilda människors engagemang skulle vi inte ha ett civilsamhälle som står så starkt av sig självt utan någon större inblandning av det offentliga. (Applåder)

Anf. 14 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Civilsamhället är ett helhetsbegrepp där vi behandlar olika privata sammanslutningar såsom välgörenhetsorganisationer, kyrkan, koloniträdgårdar, hembygdsföreningar, idrottsföreningar och privata stiftelser. Civilsamhället är det civila samhället där vi politiker *inte* ska detaljstyra. Det är det häftiga med civilsamhället. Det löser sig av sig självt med drivna och engagerade individer.

Civilsamhället är i dag en stark del av samhällsmodellen, och det är bra. Det är bra för de engagerade som tar del av ett demokratiarbete.

Civilsamhället har en unik folkrörelsetradition som varit en del av vårt arv i flera generationer. Civilsamhället är unikt och väletablerat med högt deltagande i både lokala och regionala föreningar men även i föreningar på nationell nivå.

Det finns föreningar för alla våra intressen. Personligen började det i konståkningens föreningsliv med aktiva föräldrar som sålde kaffe och köpte bingolotter vid tävlingar. Därefter blev jag medlem i balettens vänförening och deltog även i det politiska föreningslivet.

Det jag försöker få sagt är att det finns något för oss alla, och vi alla har sannolikt tagit del av föreningsarbete. Det har uppfostrat oss. Föreningslivet i Sverige är unikt men framför allt häftigt att se!

Föreningslivet är starkt förknippat med idrottsrörelsen, och så ska det förbli. Ideella själar gör allt för att barnen ska känna glädje. Ideella själar gör detta av egen fri vilja. Det är de som får många idrottsklubbar eller föreningar att gå runt.

Många av våra elitidrottare började idrotta när de var barn. Det är nästan en förutsättning i dag om man ska bli elitidrottare på hög nivå. Sverige har många elitidrottare som jag är övertygad om att vi alla hejar fram under mästerskap och tävlingar. Utan vårt starka föreningsliv hade vi förmodligen inte haft lika många att heja fram. För att fortsätta denna framgångsrika saga vill vi att regeringen ska se över elitidrottens långsiktiga förutsättningar – detta för att den internationella konkurrensen blir allt större och allt hårdare. Därför yrkar jag bifall till vår gemensamma reservation nr 17.

Herr talman! Alla har vi säkert en Ikeamöbel som vi har byggt ihop. Det kanske är lite bökgigt i början. Man tror att det fattas en skruv, och man förstår inte instruktionerna. Men när det är klart är det skönt, och man är glad och kanske lite stolt – stolt för att man har byggt möbelen och stolt för att den står rakt.

Den här effekten kallas Ikeaeffekten. Det betyder att vi människor tenderar att fatta extra stort tycke för det vi skapar själva. Med andra ord: Det vi ägnat stor möda, tid och ansträngning är något som vi kommer att ta extra stor hand om.

Jag vill skapa perspektiv i era tankar. Låt mig få måla upp en bild.

Calle är ute och hugger ned ett träd på sin tomt. Trädstammen förvandlas varsamt till brädor. Av brädorna blir det en busshållplats eftersom den gamla var genomrutten. Calles grannar bygger en bänk, och den andra grannen målar den nya busshållplatsen.

Jag är övertygad om att om man är med och bygger sitt samhälle, eller en sak, eller en förening, så är man mindre villig att förstöra. Det man bygger är man mån om. Det här tankesättet tycker jag är väldigt fint, och det uppmuntrar. Det uppmuntrar till glädje men inte minst till en samhörighet genom gemensamt engagemang och skapelse. Låt oss göra saker tillsammans som vi alla kan glädjas åt. Det är det fina med civilsamhället. Det är samhällets hjältar.

Herr talman! I vår reservation 18 skriver vi om återkommande problem vi får ta del av i hederskulturens namn. I hederns namn utsätts en person för trakasserier, hot och våld, oftast från de personer som borde stå denne närmast. Man sätter familjens namn med anseende före personens fria vilja. Man låter hedern gå före i stället för stötning. Detta är givetvis helt oacceptabelt och hör inte hemma i ett modernt, demokratiskt, civiliserat och västerländskt samhälle. Delar av hederskulturen upprätthåller och förstärker diskriminerande behandling av unga flickor i dessa familjer, och den begränsar olika familjemedlemmars frihet beroende på kön eller ålder. I en ung flickas fall kan det röra sig om kontroll över hennes kärleksliv, vilka vänner hon får träffa eller vad hon ska ha på sig.

Hederskulturen är ett växande problem i Sverige och därför ett problem vi måste ta på största allvar. Kvinnors fri- och rättigheter i vårt land ska alltid värnas och inte vara beroende av familjens ursprung, tro eller kulturella uppfattning. Det ska aldrig få ske i ett demokratiskt samhälle vi alla tar del av. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 18.

(Applåder)

Anf. 15 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att jag står bakom samtliga Centerpartiets reservationer i detta betänkande, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 10.

Herr talman! Civilsamhället är ofta snabbt på plats när någon form av mänskligt behov uppstår, inte minst nu när vi har en situation i vår omvärld som gör att många människor söker skydd här i Sverige. Det här tog också Eva Lohman upp i sitt anförande. En viktig del i integrationsarbetet handlar om att skapa mötesplatser. Mötesplatser kan förhindra att sociala barriärer byggs mellan människor med olika bakgrund.

Motsättningar finns redan i dag mellan olika grupper i samhället. Men det är motsättningar som vi måste kunna överbrygga, och det kan vi bara göra om vi aktivt arbetar med att sprida kunskap, lyssnar på människors oro och påverkar attityder som skadar och hotar vårt samhälle.

Civilsamhället och föreningslivet är hörnstenar i skapandet av de mötesplatser som behövs för att överbrygga motsättningarna och stötta integ-

rationsarbetet. Föreningslivet, hela civilsamhället, är otroligt viktigt i integrationsarbetet. För människor som flytt från auktoritära regimer kan också ofta civilsamhällets företrädare skapa mer förtroende än offentliga tjänstemän och uniformerade myndighetspersoner.

Men när en idéburen organisation vill samarbeta med det offentliga för att göra samhällsinsatser kan det ofta uppstå svårigheter. Det är svårigheter som beror på att det inte finns tydliga modeller för samarbetet att använda. Det kan till exempel finnas oklarheter om det juridiska upplägget som gör att samarbetet riskerar att inte bli av.

Centerpartiet vill därför utveckla modeller för partnerskap mellan idéburna organisationer och det offentliga. Det skulle ge många fördelar och vinster för både de ideella organisationerna och det offentliga. Men den stora vinsten skulle vara för hela vårt samhälle.

Det finns alltså hinder i vårt system som försvårar civilsamhällets möjligheter att göra dessa samhällsinsatser. Vi kan se de här hindren på exempelvis flyktingförläggningarna. Vi är flera partier här i riksdagen, både i regeringen och i Alliansen, som ser behovet av civilsamhällets insatser på våra flyktingförläggningar. Det är bra att vi är överens om det. Men mer behöver göras.

I Centerpartiet vill vi alltid se till individen, oavsett om den personen har ett svenskt personnummer eller inte och oavsett om den personen troligen kommer att få stanna i Sverige eller inte. Centerpartiet vill att varje person ska få utvecklas och känna människovärde, och här har det civila samhället med folkbildning och föreningsliv en otroligt viktig roll att spela.

Herr talman! Centerpartiet vill att en föreningsrättsutredning tillsätts. Syftet med denna utredning är att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart och skapa rimliga regelverk för föreningar och det civila samhället. Flera områden där det av tradition varit föreningsdrivna verksamheter har fått nya aktörer i form av entreprenörer. Det finns en risk att det här urholkar föreningsrätten.

Utredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle*, som också Eva Lohman tog upp, har nyligen överlämnats till regeringen. Jag ser fram emot de förslag regeringen kommer att komma med utifrån den. Men i Centerpartiet ser vi ändå behovet av en föreningsrättsutredning med syfte att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart och skapa rimliga regelverk för civilsamhällets verksamheter.

För Centerpartiet handlar det om att de som ideellt bidrar till samhället med sitt engagemang också måste ha goda förutsättningar för detta engagemang. Vi vill förbättra möjligheterna för det civila samhället att göra samhällsinsatser. Men det behövs bättre kunskap om de utmaningar som finns. Det offentliga kan bli bättre på att bjuda in det civila samhället för samtal och samverkan.

Det finns också en trend som går mot fler projektbidrag på bekostnad av grundstöd för de ideella organisationerna. För att stärka civilsamhällets möjlighet att ta sig an samhällets utmaningar än mer snabbt och flexibelt vill Centerpartiet se en ökad andel grundstöd i bidragen från det offentliga.

Herr talman! Vad som också är viktigt för civilsamhället är att det finns mötesplatser. Därför lade Centerpartiet i sin budget extra resurser på stöd till samlingslokaler. Det är i bygdegården, i Folkets Hus, i nykterhetslogens lokal man träffas för möten och fest. Man träffas där för att laga

mat tillsammans, som en utgångspunkt för stavgång tillsammans, bara för att träffas, kanske till och med för att lära sina barn att cykla tillsammans. Kort sagt: Man får möjlighet att lära känna både varandra och sin bygd.

Tyvär ser inte regeringen denna styrka i bygdegården. I stället tar man av resurserna hos Boverket som är avsatta för att tillgängliggöra samlingslokalerna till administration och kallar det för satsning. Jag kallar det falsk marknadsföring. I stället för att som under alliansregeringens tid låta hela anslaget gå till anpassning av bygdegårdarna tar regeringen av samma anslag till löner för byråkrater på Boverket.

Med det, herr talman, vill jag återigen tydliggöra att jag står bakom Centerpartiets samtliga reservationer i detta betänkande men att jag för tids vinnande endast yrkar bifall till reservationerna 1 och 10.

(Applåder)

Anf. 16 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 1 och reservation 19 under punkt 27.

Herr talman! Människan är beroende av kontakter med andra. Det är kanske en av grundanledningarna till att vi närmast reflexmässigt slår oss samman i gemensamma strukturer när vi är mer än två som har samma intresse och att vi ser detta som något helt naturligt. Det är kanske något specifikt för vårt land.

För att skapa ett stabilt samhälle där människor tillåts växa, känna trygghet och utveckla sig själva och sin omgivning behöver vi förankringar, fasta punkter i livet och sammanhang där vi känner oss bekräftade och hemma. Det skapar en grund för ökat ansvarstagande, samarbete och tilltro mellan människor.

Vi har till och med lagstiftning för det här i vårt land. Vi har rutiner, fast förankrade i snart sagt oss alla, som styr det fantastiska som vi kallar föreningsliv och som är något nästan världsunikt. Det civila samhället är ett signum för Sverige och något som vi ska vara väldigt stolta över. Detta råder det, tror jag, ingen oenighet om.

Herr talman! Det civila samhället ökar det demokratiska deltagandet, vilket flera föregående talare har varit inne på. Det ökar också människors inflytande i de samhällsliga processerna. Den offentliga makten måste och ska söka dialog, samverkan och kunskapsutbyte med det civila samhället och dess aktörer och ska även bidra till att främja den civila sektorn så att den växer, frodas och blir större. Det kan man göra på många olika sätt.

Jag tror att vi alla här inne är överens om att utrymmet för ideella insatser inom integration, vård och omsorg, utbildning, kultur, bistånd och totalförsvaret måste öka för att vi ska klara framtidens utmaningar. Men det måste ske med stor förståelse för civilsamhällets villkor.

Det offentliga ska i sin samverkan med civilsamhället respektera civilsamhällets oberoende, dess förmåga och dess unika roll.

Vi i politiken måste bidra till detta. Vi måste ge goda förutsättningar. Det ska vara enkelt och uppskattat att engagera sig i en idrottsklubb, en scoutkår, en folkbildningsorganisation, en social hjälporganisation, en intresseorganisation eller en annan organisation av något slag inom det civila samhället.

Allt detta måste tydliggöras mer. Vi måste bli bättre på detta än vi är i dag. Det måste finnas långsiktiga spelregler som frammanar det allra bästa

hos både de offentliga aktörerna och civilsamhällets aktörer utan att det blir en tvångsliknande situation för någon av parterna. Ingen får känna sig inlurad i ett hörn.

Det är därför jag ser med viss oro på regeringens agerande. Det tyder lite på en annan förståelse, på någonting annat.

Vi kan debattera momsregler, avdragsrätt på gåvor, regler för bidragsgivande, användande av personnummer med mera. Alla dessa nog så godhjärtade regler har ändrats, men det leder nog inte till målet.

För oss liberaler är det självklart att civilsamhällets förmågor måste tas till vara genom de offentliga regelsystem som vi har.

Herr talman! Från statens sida stöder vi trossamfunden i vårt land med mer eller mindre rikliga ekonomiska bidrag. Det är gott så, och det ska vi fortsätta göra.

Vi liberaler skulle gärna se att vi använde begreppet trossamfund bredare om livsåskådningsorganisationer för att dessa ska få ytterligare del av stöden. Men det är en annan debatt.

För att vara stödberättigat ska ett samfund, som det är skrivet i dag, ”bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg”. Vidare framhålls att statsbidraget endast får lämnas till ett trossamfund som bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, är stabilt och har egen livskraft.

Herr talman! Det är här det börjar bli besvärligt. Vi här inne har alla en föreställning om vad ett fängelse är för något. Vi ser, tror jag, gallerförsedda fönster, taggtråd, rastgårdar och uniformerad personal framför oss när vi använder ordet fängelse.

Men det är så i vårt samhälle i dag, mitt ibland oss, att för många kvinnor, flickor och pojkar är det egna hemmet ett fängelse och den egna släkten fångvaktare. Fadime Sahindal fick Sverige att öppna ögonen för dessa osynliga anstalter mitt ibland oss. Hennes röst för de förtryckta skulle behövas i dag, inte bara i Sverige utan i hela Europa.

Att ständigt arbeta mot dessa fångelser måste vara en högprioriterad fråga för samhället och för oss som individer. Här spelar de religiösa samfunden en stor och viktig roll. De måste ges utrymme att vara med och bidra i denna viktiga kamp.

Dessa samfund ska ha generösa regler och bidrag för att kunna fortsätta. Men, herr talman, det finns tyvärr avskräckande exempel på raka motsatsen: religiösa samfund som bygger murar, som agerar fångelsevakter och som utbildar dem som upprätthåller förtrycket. Detta måste vi våga säga, och detta måste vi också kunna motverka genom att dra in bidragen. Detta ska inte staten och till sist skattebetalarna stå för, oavsett vilken religiös inriktning det handlar om. Här måste råda en god kontroll, och bidragen ska kunna dras in eller inte beviljas om inte reglerna följs.

Vi har bra regler, men de behöver förtydligas och följas striktare oavsett vilken livsåskådning eller religiös åskådning det gäller. Detta, herr talman, har inget med religionsfrihet att göra. Det har enbart att göra med respekt för skattebetalarnas pengar, respekt för alla människors frihet, liv och hälsa och de ideal som är vårt gemensamma fundament.

Därför, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 19.
(Applåder)

Anf. 17 EVA WALLIN (KD):

Herr talman! Under hösten och vintern, i samband med den stora tillströmningen av flyktingar och migranter till vårt land, är vi många som har imponerats av det enorma engagemang vi sett inom frivilligorganisationer som har velat ställa upp för sina medmänniskor.

När det offentliga, främst då Migrationsverket, av förståeliga skäl inte kunde hantera sin övermäktiga uppgift fanns där frivilligorganisationer med engagerade människor som utan statliga eller kommunala direktiv såg att här finns det medmänniskor i en utsatt situation som behöver få tak över huvudet. Då valde de på eget initiativ att göra en insats. Detta engagemang är en ovärderlig del av det civila samhället.

Själv kommer jag från Öckerö i södra Bohuslän och såg där hur kyrkor och idrottsföreningar med kort varsel ställde upp och ordnade mat och övernattningslösningar för de nyanlända när det blev uppenbart att situationen var ohållbar för de offentliga institutionerna. Det skapade ett stort engagemang i bygden. Många var inblandade, och många fick höra gripande berättelser om dramatiska människoöden.

Inom civilsamhällets frivilligorganisationer, till exempel Rädda Barnen, kyrkor och samfund, idrottsföreningar, Missing People och så vidare, finns inarbetade och goda strukturer för att bedriva ett resurs- och kostnadseffektivt arbete.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det civila samhället, alltså människors engagemang och vilja att samverka och samarbeta i olika former, grunden för all demokrati och all samhällsutveckling.

Vi kristdemokrater anser också att politikens uppgift är att skapa goda förutsättningar för detta engagemang, denna positiva drivkraft som finns i oss människor att vilja samarbeta och utveckla vår omgivning, vårt samhälle och våra liv. Här finns en politisk skiljelinje mellan oss som vill understödja detta engagemang och dem som hellre ser att statliga och kommunala myndigheter och institutioner ska ta över, styra och samordna det mesta som sker i samhället.

Herr talman! Jag vill i detta mitt första anförande här i kammaren avslutningsvis yrka bifall till Alliansens reservation nr 1 om det civila samhällets betydelse för demokratin samt till Kristdemokraternas reservation nr 3 om det civila samhällets ställning.

(Applåder)

(forts. § 7)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Anf. 18 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Gustav Fridolin, utrikesminister Margot Wallström, kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke och statsrådet Gabriel Wikström. En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Läraryrket inom sfi

Anf. 19 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Fridolin.

Svensk skola står inför stora utmaningar. Den växande läraryrket är kanske en av de största. Inte minst inom sfi och svenska som andraspråk är bristen på lärare redan stor samtidigt som vi vet att just språket är nyckeln och måste prioriteras om vi menar allvar med integrationen.

För att möta det stora behovet har Moderaterna redan tidigare föreslagit att svenska som andraspråk bör ingå i lärarutbildningen för att stärka upp kompetensförsörjningen. Regeringen har sagt nej till det.

Moderaterna föreslår i dag att det ska bli möjligt att läsa in sfi-behörlighet sommardag och att läsa svenska A som distanskurs. Men trots regeringens egna beräkningar, som säger att vi inom tre år kommer att sakna 4 800 sfi-lärare, är regeringen knäpptyst.

Statsrådet har nu varit ansvarig minister i 531 dagar, men reformerna för att klara de utmaningar vi står inför lyser med sin frånvaro.

Min fråga till statsrådet är: Är regeringen äntligen redo att agera för att stärka kompetensen?

Anf. 20 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Mycket har jag blivit beskylld för som minister, men knäpptyst var nog första gången.

Vi i regeringen har sett till att satsa på att höja lärares löner. 3 miljarder satsar vi på det. Vi har säkerställt att lärare får bättre möjligheter till fortbildning, och vi sitter i samtal för att förbättra lärares arbetsmiljö. Äntligen ser vi ett ökat söktryck på lärarutbildningarna. Det ska vi bygga vidare på.

Ja, det är sant att vi behöver särskilda satsningar för att garantera att fler blir behöriga i svenska som andraspråk. Just därför har regeringen, till skillnad från den föregående regeringen, tredubblat stödet för att läsa in behörighet till svenska som andraspråk inom Läraryrket. För första gången ser vi att dessa platser inte bara är fulla utan överfulla. Det är klart att vi då kommer att återkomma med mer politik.

Jag tycker att exempelvis det förslag som Erik Bengtzboe och Moderaterna i dag lanserar är ett sådant bra förslag.

Anf. 21 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Min fråga är till utrikesministern.

Det pågår ett folkmord i Syrien och Irak på kristna och andra etnoreligiösa minoriteter av Islamiska staten, som vill förinta eller fördriva syriener, kaldéer, assyrier med flera från regionen. Det pågår mord, kidnappningar, våldtäkter och förstörelse av kulturhistoriska byggnader i syfte att utplåna dessa minoriteters existens i området.

Över 2 miljoner kristna har med våld tvingats lämna regionen. Nu krävs handling från FN:s säkerhetsråd för att hjälpa de utsatta att överleva i regionen.

På initiativ av Kristdemokraterna har Europaparlamentet nyligen erkänt övergreppen som folkmord. För bara två dagar sedan erkände även det amerikanska representanthuset övergreppen som folkmord. Under våren kommer också senaten att ta ställning i folkmordsfrågan.

Min fråga till utrikesministern är: Kommer regeringen att erkänna folkmordet på de nämnda minoriteterna i Irak och Syrien och verka för att FN:s säkerhetsråd erkänner folkmordet?

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi har verkat för att säkerhetsrådet ska hänskjuta frågan till ICC, den internationella brottmålsdomstolen. Vi kan hoppas att den ska fastställa vad det är som har skett och om det är ett folkmord.

Väldigt ofta saknar vi nästan ord för att beskriva vad som pågår. De ord som kommer till oss är folkmord, brott mot mänskligheten eller fruktansvärda övergrepp. Det är viktigt att det fastställs enligt gällande konventioner och att man framför allt ställer förövarna till svars.

Anf. 23 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Utrikesministern vet att begreppet folkmord har stor betydelse. Definitionen och förpliktelser att agera finns i FN:s deklaration från år 1948. Ett erkännande ställer krav på internationellt agerande för att skydda de drabbade.

De drabbade folkgrupperna och över 150 000 nya svenskar vittnar om avskyvärda övergrepp som de har utsatts för av Islamiska staten. Att förneka eller förtränga sanningen kommer inte att hjälpa dessa människor, som behöver stöd och hjälp från omvärlden.

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi förnekar inte och skjuter ingenting ifrån oss, utan tvärtom arbetar vi på ett politiskt spår, på ett humanitärt spår och faktiskt också på ett militärt spår. Det är otroligt viktigt att vi, oavsett vad vi kallar det, måste agera. Det är faktiskt den viktigaste hjälpen till alla de drabbade.

Jag har själv träffat till exempel en ung flicka som har varit sexslav i Syrien, så jag vet mycket väl hur lidandet ser ut. Vi kommer att fortsätta att agera och se till att vi gör allt vi kan.

Anf. 25 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag ber att få vända mig till kulturminister Alice Bah Kuhnke.

Jag vill lyfta upp frågan om fritt inträde till vissa statliga museer. I min hand har jag ett brev från styrelsen för Snilleriket, som är en förening som jobbar med industriminnen i södra Storsjöbygden.

Jag vill citera ur brevet: ”Våra historiska kulturprodukter borde vara av högsta möjliga nationella kulturbevarande värde men drabbas nu av den alltmer genomträngande storstadsfixeringen, som bidrar till att utarma glesbygden. All vår verksamhet drivs ideellt och utan statliga subventioner. Vi i ...”

Det här var stressande, klockan går så snabbt.

Anf. 26 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Per Åsling, för frågan! Jag anar där att det finns en oro i vårt land för att de satsningar på kultur och det samhällsbygge som regeringen arbetar intensivt med inte kommer att gagna alla. Det är en befintlig oro, inte minst efter åtta år av borgerligt styre då man inte investerade i kultur över huvud taget.

Jag vill lugna brevskrivarna och Per Åsling med att det vi nu gör och den kulturpolitik som vi rullar ut över hela landet är att investera just i hela landet. Vi skapar mötesplatser, och vi har en fri-entré-reform. Visst – de flesta av de statliga museer som är myndigheter ligger i Stockholm, men de finns också i Karlskrona, Göteborg, Malmö och Linköping.

Vi kommer nu att bereda ett arbete där vi tittar på kultursamverkansmodellen, denna nyckel till hur vi får ut kultur över hela landet.

Anf. 27 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Tack, kulturministern, för att du försökte svara!

Vad jag skulle säga när jag blev avbruten var att Snillerikets styrelse vidare säger i brevet att de ”står handfallna, nedslagna och förvånade, då det är de krafter som mest av alla borde tillskynda vårt arbete, som nu istället håller i bilan”.

Varför gör regeringen på det sättet? Reformen och förändringen är riktad mot svensk landsort och landsbygd.

Anf. 28 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Om jag förstår riksdagsledamotens fråga rätt handlar det om fri-entré-reformen och varför vi gör den satsningen. Det är ett av de verktyg som vi använder. Under mandatperioden kommer vi att se hur det blir, och vi kan redan visa på att vi satsar på kultur över hela landet. Det är 100 miljoner kronor till Kulturskolan för att stärka kvaliteten. Det kommer att bli fler kompetensutbildade lärare. Det kommer att bli fler instrument. Det kommer att bli ett större utbud av kultur för våra barn och unga. Som jag sa nyss tittar vi över kultursamverkansmodellen. Vi kommer att pumpa ut kultur i den också.

Anf. 29 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Gabriel Wikström. Den lyder: Vad tänker regeringen göra åt de behov som nu senast Vårdanalys i sin analys *Samordnad vård och omsorg* och i januari utredningen *Effektiv vård* tog upp, att det måste skapas förutsättningar för personalen inom hälso- och sjukvården och omsorgen att arbeta mer samordnat?

Många skattekonor går i dag upp i rök på grund av denna bristande samordning. Det gäller insatser för barn och ungdomar, för psykiskt sjuka och inte minst för åsrika personer med sammansatta vårdbehov. Jag tror inte att utredningen *Effektiv vård* har gått ut på remiss. Det tycker jag brådskar.

Anf. 30 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Barbro Westerholm, för frågan!

Jag håller helt med Barbro Westerholm om att det brådskar att göra förändringar på det här området. Är det någonstans det finns brister inom svensk hälso- och sjukvård är det just i samordningen mellan olika vårdnivåer och för den delen också mellan olika vårdgivare.

I utredningen *Effektiv vård*, som presenterades strax efter nyår, finns det många intressanta förslag som jag tror kan hjälpa till att göra vården mer samordnad och inte minst vara till gagn för patienter som lider av kroniska sjukdomar och som vi vet att största delen av vårdens resurser faktiskt går till.

Anf. 31 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Ja, det brådskar, och det har brådskat länge. Det är inga småpengar som går upp i rök här. Jag tror att det är Lidköping som när det gäller åsrikas sammansatta behov har visat att man kan spara 185 000 kronor om året om man arbetar samordnat.

Anf. 32 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag håller som sagt helt med Barbro Westerholm. Några av de saker som regeringen gör redan i dag är att vi satsar på en bättre kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Bland annat fördelar vi en så kallad professionsmiljard, som ska gå till insatser inom hälso- och sjukvården för att stärka kompetensförsörjningen. Vi har också en nationell samling för att tillsammans med de olika aktörer som finns inom hälso- och sjukvården se hur vi kan effektivisera och använda personalens kompetens på ett bättre sätt.

Nyanlända barns skolgång

Anf. 33 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Mina frågor går självklart till utbildningsminister Gustav Fridolin.

I dagarna släpptes en rapport från Skolverket angående invandringens betydelse för skolresultatet. Ingen sverigedemokrat kanske förvånas över läsningen, men nu till pudelns kärna. Vi börjar från början.

En nyanländs möjlighet till skolgång börjar i kommunens och Migrationsverkets regi. Utbildningsministern känner säkert till dessa saker i överkant, men svenska folket vet kanske inte, så jag vill förtydliga lite grann.

Upp till tre månader ska en asylsökande som inte kommer in i en förberedelseklass erbjudas enklare, elementär skolgång i kommunens regi, exempelvis med fokusering på matematik, svenska, engelska och rörelseestetik. Vid kontroll visar det sig att det är en vision som i dag inte uppfylls över huvud taget.

Min fråga, herr talman, till utbildningsminister Fridolin är: Vad avser utbildningsministern att göra åt detta?

Anf. 34 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Under den höst som har varit – när Sverige har tagit ett stort ansvar för människor och inte minst barn som kommer direkt från krig och flyr – är det klart att kommunerna inte har stått beredda att göra lika mycket som man gör i vanliga fall. Det har tagit längre tid innan barnen har kommit in i skolan.

Men nu ser vi att de allra flesta barn som kom i höst har plats i skola, och vi ser hur skolans professioner, lärare och rektorer, verkligen har stått upp för att ge de här barnen en bra start. Vi ser den nya lagstiftning som vi har drivit igenom i riksdagen, med en kartläggning som börjar komma på plats av barnens kunskaper innan man fattar beslut om årskurs och ser till att man får rätt stöd i början. Nu händer det faktiskt mycket positiva saker, och dem tycker jag också att vi ska se.

En viktig del i detta är att alla kommuner måste vara med och ta ansvar. Om det är bara några kommuner som ska vara med och ta ansvar för barnen på flykt kommer det att vara svårt att klara skolgången på ett bra sätt. Därför beklagar jag att Sverigedemokraterna som jag tror ensamt parti säger att inte alla kommuner ska vara med och ta ansvar för dem som kommer på flykt.

Anf. 35 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Min andra fråga, herr talman, rör förberedelseklasserna. Tacksamt har det visat sig utbildningsministern ofta hörsammar Sverigedemokraternas skolpolitiska förslag, då det oftast kommer en kopia strax efteråt, kanske med ett lite annat namn och i lite sämre variant än Sverigedemokraternas. Senast i dag kom det ett förslag om karriärmöjligheter och satsning på rektorer i speciellt utsatta områden, enligt Sverigedemokraterna kallat Shanghai-modellen, som vi släppte redan för ungefär ett år sedan. Men då kopiering verkar vara regeringens modell välkomnar jag utbildningsministern på min presskonferens på onsdag den 23 mars kl. 10, då vi från Sverigedemokraterna avser att släppa en ny politik.

Anf. 36 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag avser inte att sjanghaja sverigedemokratisk politik. Det var inte heller det som hände i går. Men i går kom en mycket viktig satsning, nämligen att vi förstärker satsningen på skolorna i de tuffaste områdena genom att de också har möjlighet att tillsätta fler förstelärare och fler lektorer och även använda de pengarna för att satsa på ledarskapet, alltså lönekostnader för rektorer.

Vi ska säkerställa att vi har våra bästa skolor i de mest utsatta områdena. Så minskar man de klyftor som har fått vidgas i Sverige. Så bygger man samhället.

Arbetsituationen i skolan

Anf. 37 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

Innan jag blev riksdagsledamot jobbade jag som lärare på Västerskolan, årskurs 7–9, i Hässleholms kommun. I förra veckan fick jag ett mejl från en av mina gamla elever som tog upp problem som hon känner i skolan. Det är stress, ångest och sömnbrist på grund av den situation som råder i skolan. Hon meddelade också att hon upplever detta även från sina lärare. Det var ett flertal elever som mejlade till mig. De sa bland annat att det kanske berodde på det nya betygssystemet. De menade att det är svårt att nå höga betyg och att det är mycket resurskrävande för lärarna. Mejllet fortsatte med andra saker. Men en av de saker som jag läste in gällde dagens arbetsituation i våra skolor. Det är något jag själv kan relatera till från min tid som lärare.

Därför undrar jag nu: Hur jobbar utbildningsministern och departementet med att få en bättre arbetsituation för våra barn, unga och lärare?

Anf. 38 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Anna Wallentheim!

Det är precis som Anna Wallentheim beskriver det. Arbetsituationen för våra barn präglas av arbetsituationen för våra lärare. Har lärarna ingen bra arbetsituation är det svårt att skapa en bra och trygg arbetsmiljö för eleverna.

Vi sitter just nu i samtal med parterna inom det som heter Nationell samling för läraryrket för att se hur vi kan stärka arbetet för en bättre arbetsmiljö för våra lärare. Det handlar till exempel om hur man får en bra avlastning i sitt jobb som lärare, hur statens bidrag för anställda på skolorna fungerar på ett bra sätt och hur man minskar den börda som finns i form av nationella prov. Vi har redan i bred enighet minskat antalet obligatoriska prov och går mot en digitalisering.

Anna Wallentheim nämnde betygssystemet. Ja, det infördes på ett sätt som gjorde att det inte överallt kom att tolkas så som det var tänkt när det gjordes. Det har inneburit att man i många fall har uppfattat lektionerna som sönderbrutna i olika moment, där man måste prestera högt på alla moment.

Anf. 39 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för svaret. Jag tror att en av de viktiga sakerna är att vi måste börja våga satsa på skolan, ge mer resurser, se till att skolan får lugn och ro. Vi behöver en situation där lärare har tid att vara lärare och elever får en chans att bli sedda.

Du började svara lite om betygssystemet. Jag vill ta upp det igen. Det var just det som Belle, som min före detta elev hette, tog upp och menade var problemet. Du får gärna fortsätta och säga hur du ser på betygssystemet. Har du fått andra signaler utifrån?

Prot. 2015/16:82

17 mars

Frågestund

Anf. 40 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag får svara Belle: När det gäller betygssystemet kan det mycket väl vara rätt tänkt med de olika momenten. Men det byggde inte på att man skulle ha ett moment först, vara färdig med det och sedan ska ha nästa moment – och så blir det på något sätt aldrig någon möjlighet till progression. Hela poängen med skolan är att man ska kunna lite mer i slutet av en kurs än man kunde i början av den, att man ska lära sig längs resans gång. Då måste momenten fungera parallellt, och man måste kunna återkomma till dem.

För att säkerställa det har vi gett Skolverket ett uppdrag att se över betygsskalan och de delar som hör till betygsskalan. De kommer också att kunna återkomma med förslag för att förbättra tillämpningen ute på skolorna.

Rysslands tillbakadragande från Syrien

Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Kriget i Syrien har pågått i fem år. Det finns några få strimmor av hopp eftersom vi nu ser en vapenvila eller ett uppehåll i fientligheterna, eller i stridigheterna som det egentligen heter.

I måndags kom också beskedet från den ryske presidenten Vladimir Putin att Ryssland nu ska dra sig tillbaka militärt från Syrien. Putin konstaterade att det militära arbetet i Syrien i stort var avslutat.

Jag skulle vilja veta vad utrikesministerns bedömning är. Är detta någonting som vi kan se fram emot, alltså att Ryssland verkligen kommer att dra sig ur Syrien med sina militära styrkor, och skulle detta kunna vara början till en mer konstruktiv linje från Rysslands sida i denna mycket svåra konflikt?

Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vilken angelägen fråga! Trovärdigheten hänger på om Ryssland visar att de verkligen gör det som de har lovat att göra. Min analys är att Ryssland nog bedömer att de har uppnått sina mål i Syrien. Här har de plötsligt fått en roll på den globala scenen. De är viktiga. USA ringer till Ryssland och talar med Putin. De har geopolitiskt vunnit det som de ville ha. Militärt kan de också vara nöjda. De har sett till att Asad förblir en viktig spelare och kommer att vara med i förhandlingarna.

Vi ska inte låta oss bedras av detta. Det är viktigt att de nu vidtar förtroendeskapande åtgärder, nämligen eldupphör, och ser till att de humanitära aktörerna får tillträde till belägrade städer. Det är bara så vi kan bedöma om de menar allvar.

Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag håller med utrikesministern om att man nog måste följa vad Ryssland faktiskt gör i praktisk handling, eftersom vi alltför många gånger sett att det har varit stor skillnad däremellan – vi ska vara osäkra och tro det ena, och sedan sker det andra.

Men vad kan Sverige och utrikesministern göra för att ändå via EU och via FN få Ryssland att blir mer konstruktiva i en konflikt som verkligen behöver lösas för de människor som är på flykt och som är kvar i Syrien?

Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det handlar om att fortsätta hålla trycket uppe, att sköta detta i multilaterala forum men även bilateralt, att se till att vi verkar framför allt via EU och att kräva att de lever upp till sina åtaganden. Dessutom hjälper vi till rent praktiskt med att se till att kvinnor också får en röst i dessa förhandlingar. Vi har sett till att finansiera kvinnors deltagande och har sett till att de också kan få sina åsikter framförda.

Vi kommer därför att fortsätta på alla dessa tre spår så länge det behövs.

Regeringens äldrepolitik

Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

Ett av den här regeringens absolut första beslut efter att man tillträtt var att lägga ned Äldreutredningen. Sedan haussade man sin egen satsning på äldreområdet men glömde märkligt nog att berätta att man i huvudsak finansierade den genom att skrota ett antal viktiga satsningar på just äldreområdet. Bland annat tog man bort Måltidslyftet. Man tog bort en kompetenssatsning på både anställda och chefer inom äldre vården, och inte minst skrotade man demensplanen och dessutom äldreboendegarantin.

Nu i veckan kom det en rapport från ett antal forskare som visar att vi inom 15 år bara i Sverige kommer att se att antalet personer med demens ökar från ca 160 000 till 250 000 personer.

Min fråga till statsrådet är: Kan ni erkänna att det var fel att lägga ned demensplanen?

Anf. 46 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Emma Henriksson för frågan. Detta är ett mycket angeläget ämne att diskutera, inte bara utifrån en äldreomsorgsynpunkt och inte bara utifrån äldres perspektiv utan naturligtvis utifrån hälso- och sjukvårdens perspektiv.

Det som vi nu framför allt gör på demensområdet – ansvaret ligger i första hand på min kollega Åsa Regnér – är att vi är aktiva såväl nationellt som internationellt och att vi har för avsikt att ta fram en ny strategi på demensområdet för att kunna hantera denna gigantiska utmaning som vi står inför. Vi tror att det är en bättre väg att gå än den tidigare satsningen.

Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Det låter tyvärr lite grann såsom jag befarade. Man skrotar viktiga satsningar, man lägger ned en utredning för att påbörja en ny utredning och man tappar fart i ett jätteviktigt arbete.

Demenssjukdom är något mycket allvarligt och skapar lidande både för den enskilda och för alla de anhöriga som blir berörda.

Jag återkommer till att det nu alltså är en forskargrupp med representanter från ett tiotal olika länder som säger att det behövs en demensplan på europeisk nivå men framför allt på nationell nivå.

Frågan är därför: Kommer ni att återuppta arbetet med en demensplan?

Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror att jag och Emma Henriksson är helt överens i denna fråga. Det är en stor utmaning som vi måste möta på olika nivåer och inte minst på den nationella. Vi kommer nu att ta fram en strategi för att på ett bättre sätt kunna hantera det enorma tryck som det annars riskerar att bli, inte minst på hälso- och sjukvården.

Kostnaderna för inhyrd personal i vårdsektorn

Anf. 49 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Min fråga går till Gabriel Wikström.

År 2011 lade landstingen och regionerna ned 2,45 miljarder kronor på inhyrd personal. Denna siffra har bara ökat. Förra året lade de ned 3,41 miljarder kronor på inhyrd personal – 85 procent till stafettläkare.

På BB Sophia, som var Alliansens flaggskepp här i Stockholm och som har sjunkit som Vasaskeppet, har kostnaderna varit helt astronomiska. Specialisterna har erbjudits upp till 150 000 kronor per vecka i lön och 22 950 kronor för ett jourpass. Som en jämförelse får de inom Stockholms läns landsting 9 152 kronor för ett jourpass.

Vården dräneras på pengar, och våra skattepengar försvinner på detta sätt.

Min fråga till dig, Gabriel Wikström, är: Hur ska vi komma framåt, och hur kan vi minimera kostnaden för inhyrd personal inom vården?

Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Även detta är en stor utmaning som vi står inför. Jag tror att vi har framför allt två handlingsvägar på bordet.

En är att vi måste fortsätta det arbete som regeringen har inlett med att förbättra kompetensförsörjningen inom hela hälso- och sjukvården. Det handlar om det som vi tidigare hade en debatt om, det vill säga en mer effektiv vård och en mer effektiv vårdorganisation. Det handlar också om utbildningarnas dimensionering, där regeringen gör stora satsningar på att bygga ut inte minst sjuksköterske- och barnmorskeutbildningen. Det handlar naturligtvis också om att se hur ledarskapet kan bidra till en bättre fördelning och en bättre situation på arbetsplatserna.

Men vid sidan av detta är det också viktigt att specifikt titta på de problem som Karin Rågsjö tar upp. Där ligger huvudansvaret hos arbetsmarknadens parter och kanske särskilt hos arbetsgivarna. Jag har för min del

sagt att regeringen gärna hjälper till i detta arbete. Om det behöver göras olika förändringar på nationell nivå kan vi vara behjälpliga.

Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! SKL har också tittat på detta. Det går lite långsamt. Tror du, Gabriel Wikström, att man kan sätta lite mer tryck på detta? Det innebär nämligen att det blir väldigt mycket svängdörrar. Läkare kommer och går, och ohälsan består, skulle man kunna säga.

Anf. 52 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är precis som Karin Rågsjö säger, att detta är ett problem inte bara för att det driver på kostnaderna i verksamheten utan också för att det minskar kontinuiteten och inte minst samordningen inom hälso- och sjukvården.

Min bild är att man jobbar mycket hårt med detta från SKL:s sida. Man har nyligen bytt ledning för SKL, och den nya ledningen har angett detta som en prioriterad fråga. I detta arbete ställer regeringen gärna upp som en erfaren och god partner.

Asylsökandes rätt till akuttandvård

Anf. 53 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag ställer också min fråga till Gabriel Wikström, och den handlar om asylsökandes rätt till akuttandvård. Kostnaden för detta regleras av Migrationsverket som betalar in en schablonsumma till landstinget. Det sägs också att man ska vända sig till Folk tandvården, vilket är oerhört konstigt när hälften av all tandvård bedrivs i privat regi.

De asylsökande kan vända sig till en privat tandläkare, men då får de ligga ute med pengarna och skicka fakturan till Migrationsverket. Alltså gör de inte detta. Följden har blivit enorma köer till Folk tandvården.

Vi vet nu att barn och unga får sitta emellan, eftersom deras besöksintervaller förlängs, och det är de som behöver tandvård allra mest.

Nu har ministern vid flera tillfällen lovat att man ska se över frågan, men ingenting har hänt. Varför händer det ingenting i den här frågan?

Anf. 54 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Vi vet ju att en del landsting redan i dag använder sig av privattandläkare. Det är precis som Solveig Zander säger så att privattandläkare är en väldigt viktig aktör inom tandvårdssektorn. Det är alltså klart att de även på det här området har en naturlig roll att spela. Detta är också en punkt som finns högt upp på SKL:s dagordning i de diskussioner man för med regeringen om just hur man ska förbättra situationen för asylsökande, och då gäller det inte minst inom hälso- och sjukvården.

Det är klart att det finns detaljer som inte är helt lätta att reda ut och avvägningar att göra som inte är helt lätta. Det är det som gör att det tar tid. En annan orsak är naturligtvis att det är väldigt många frågor som har behövt lösas på en och samma gång i samband med att flyktingmottagandet var så pass stort som det var under månaderna i höstas.

Anf. 55 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Även Morgan Johansson har fått frågan i kammaren, och han har också lovat att ni skulle se över detta. Vi vet att vi behöver ha valfrihet inom detta område och att vi behöver korta köerna. Då behöver vi också få ett enklare regelverk för privattandläkarna när det gäller att ta emot asylsökande.

Jag frågar igen: När har regeringen möjlighet att göra något åt detta? Varför visar man inte handlingskraft i denna viktiga fråga?

Anf. 56 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker att vi har visat mycket handlingskraft på området. Vi förutsåg tidigt att detta skulle innebära utmaningar för hälso- och sjukvården och att det skulle innebära utmaningar på bred front. Det innebär att vi har gett ett antal uppdrag till våra myndigheter för att både förbättra kunskapsläget och bättre sprida den kunskap och information som finns till landstingen. Det har vi nämligen sett är en framkomlig väg för att avhjälpa en del brister som finns. Vi ser som sagt över frågor av den typ Solveig Zander ställer.

Regeringens filmpolitik

Anf. 57 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! I maj rev kulturministern upp filmavtalet och utlovade en proposition före årets slut. Så blev inte fallet – först i tisdags lades ett förslag på riksdagens bord. Det är en oskicklig hantering som har försatt Filmsverige i ett väldigt osäkert läge.

Man kan ha synpunkter på det tidigare filmavtalet, men en av fördelarna var att det borgade för verklig samverkan och inflytande från branschens olika parter vad gäller såväl finansiering som innehåll. Nu har kulturministern kastat denna samverkan över bord. Man talar om inflytande, men det är det inte fråga om. All makt koncentreras nu till Svenska Filminstitutet, SFI. Ett antal tyckargrupper ska inrättas i form av branschråd, men de får varken beslutsmyndighet eller reellt inflytande. De får tycka, men de får inte fatta beslut. Deras synpunkter kan SFI behandla som det vill, och det är dessutom SFI självt som ska utse branschråden. Den möjlighet till inflytande som tidigare fanns i form av styrelseposter skrotade man.

Min fråga är på vilket sätt det gagnar svensk film att så totalt lämna över makt till en fristående stiftelse och samtidigt strypa branschens möjlighet till samverkan och verkligt inflytande.

Anf. 58 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman, riksdagsledamöter och alla åhörare! Filmsverige, den svenska filmbranschen, har haft många och långa svåra år. Det vi nu gör när vi gör om filmpolitiken i Sverige är att ge tillbaka makt till dem som faktiskt gör film – till dem som kämpar och kanske till och med jobbar extra inom hemtjänsten eller andra yrken för att få ihop sin film. Det gäller maskörer, manusförfattare och alla de som dag ut och dag in har arbetat för sin passion men inte fått sitta och bestämma.

Jag förstår att detta är omskakande för de få aktörer som har suttit runt avtalsbordet, för de förlorar ju makt när vi ger makt till folket – till film-folket, alltså de som faktiskt gör film. Nu inrättar vi tre branschråd för att säkerställa att det finns inflytande från dem som faktiskt gör film. SFI har däremot fått helt förändrade arbetsvillkor, och det kommer att vara en grannliga uppgift för SFI att göra det som står i propositionen. Man måste samverka med branschen. För första gången på många, många år måste SFI samverka med branschen. De tre branschråden har initiativrätt.

Anf. 59 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Att erbjuda inflytande som kulturministern gör är som att erbjuda en hönsgård till en kastrerad tupp. Man talar om samverkan och om en ny filmpolitik, men detta är ju inte en ny filmpolitik – det är en delegerad filmpolitik. All makt lämnas över till en privaträttslig stiftelse i form av SFI. Det enda som är kvar är i princip samma gamla mål men med något enstaka nytt ord. När det gäller vilka som får bestämma får SFI själva bestämma vilka som ska stå för insynen, och de får även bestämma indikatorer för måluppfyllelse.

Vi har mottagit propositionen. Vi tackar för den och kommer att återkomma till hur vi ska förhålla oss till den.

(Applåder)

Anf. 60 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Olof Lavesson! Detta är nytt för många. Det är nytt att dela makt. Men det kan inte ha gått någon som älskar svensk film förbi att det har suttit väldigt få aktörer runt beslutandebordet och att aktörerna sakta men säkert ramlat av. Dessutom har det varit korta avtal, så förutsättningarna för att göra långsiktiga produktioner och planera har varit obefintliga.

Nu förändrar vi detta. Det är en stor förändring – det kanske är en av de största kulturpolitiska förändringarna jag gör under min mandatperiod – men den är välbehövad. Detta är gott för svensk film.

(Applåder)

Arbetet för yttrande- och pressfrihet i världen

Anf. 61 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Min fråga går till utrikesminister Margot Wallström, och den gäller yttrandefrihet och en oberoende press. En fri, oberoende press och yttrandefrihet är grundläggande fundament i en modern demokrati, och tyvärr är dessa demokratiska grundvalar hotade i många länder. På senare tid har vi sett hur Turkiet har stängt ned tidningar och hur Polens nya medielag ger regeringen ökad kontroll över statliga medier. Detta är något som torde strida mot EU:s regler om mediefrihet.

Därför är min fråga till utrikesministern hur Sverige agerar bilateralt, gentemot Turkiet och Polen, och i EU för att lyfta fram frågor om yttrande- och mediefrihet i stort och i relation till just Polen och Turkiet.

Anf. 62 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för frågan, Olle Thorell! Regeringen har förstås uttryckt oro när vi ser att EU:s kärnvärden ifrågasätts. Alla medlemsländer har ju ett ansvar att leva upp till våra gemensamma värden – respekten för rättsstaten, för mänskliga rättigheter, för demokrati och för yttrandefriheten och det fria ordet. Vi har välkomnat att EU-kommissionen bestämde sig för att inleda en strukturerad dialog, som det kallas, med Polen och även att Venedigkommissionen inom ramen för Europarådet har yttrat sig. Vi utgår nu ifrån att Polen beaktar de rekommendationer som kommissionen har lämnat.

Vi följer förstås utvecklingen både i Polen och i Turkiet mycket noga. Vi protesterar när det är nödvändigt, och vi följer också upp mycket noga vad som sker på marken. Inte minst när det gäller Turkiet handlar det om att eventuellt öppna nya kapitel där vi får chans att följa utvecklingen mycket noga. Utvecklingen har gått i fel riktning.

Anf. 63 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag skulle vilja fråga vidare om detta och undrar då vilka metoder och påtryckningar utrikesministern tror skulle vara mest effektiva för att Polen återigen ska garantera yttrandefrihet och för att Turkiet ska arbeta i riktning mot en fri och oberoende press.

Anf. 64 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi ska verka bilateralt, och vi ska verka via EU. Vi ska verka genom alla de plattformar vi har för att se till att det också blir rättsliga konsekvenser där det är nödvändigt för att trycka på och driva utvecklingen i rätt riktning. Jag tror dessutom på samverkan med civilsamhället. Det är väldigt modiga människor som är beredda att driva dessa frågor, och det är rätt väg framåt. Jag tror också på att uppmärksamma detta, som man gör i parlament runt om i världen.

Förhållandet till Turkiet

Anf. 65 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Turkiet är ett land med ett ytterst tveksamt förhållande till demokrati och mänskliga rättigheter. New York-baserade Kommittén för skyddande av journalister rankade 2015 Turkiet som femte värst i världen avseende fängslande av journalister. Samtidigt ser vi tydliga tecken på att regimen fortsätter med sitt förtryck mot kurderna, och man har även brutit vapenvilan med PKK. Dessutom har man satt in turkisk militär i ett främmande land för att förhindra ett kurdiskt autonomt styre i norra Syrien.

Listan kan göras mycket längre, men min fråga till utrikesministern är om det verkligen är önskvärt för regeringen att trots Turkiets ständiga övertramp knyta landet närmare EU och dessutom erbjuda regimen pengar och dess medborgare visumfrihet. 36 av 72 krav för visumfrihet är inte uppfyllda av Turkiet.

Anf. 66 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):
Herr talman! Jag vill tacka Markus Wiechel för frågan.

Vi behöver göra två saker samtidigt. Vi behöver hålla uppe trycket på Turkiet för att driva utvecklingen i rätt riktning så att man tar itu med det som vi har sett och det som är mycket problematiskt – inte minst hur man angripit kurderna samtidigt som det har skett en tillbakagång av mänskliga rättigheter och demokrati i Turkiet. Det gör vi framför allt genom en process som redan är fastslagen där vi diskuterar hur vi ska driva på för att öppna nya kapitel.

Men vi måste också samarbeta med Turkiet för att få en lösning på flyktingproblematiken, för att få slut på människosmugglingen och för att förhoppningsvis kunna gå till en ordnad och säker migration.

Det är denna balansgång, som minsann innehåller många fallgropar och som är svår, som EU har gett sig in på för närvarande.

Anf. 67 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag kan tycka att det är beklagligt att regeringen inte ser med allvar på detta och gör sig beroende av en skurkstat som Turkiet, för det är precis det som regeringen gör.

Agerandet under de förhandlingar som nu pågår kan få som följd att den turkiska regimen på nytt leker med Europa och utsätter Europa för ytterligare påfrestningar, vilket är onödigt och mycket dumt. Det är någonting som vi kommer att drabbas väldigt hårt av.

Är det inte dags att använda sig av den undantagsregel som redan finns i Lissabonfördraget?

Anf. 68 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vår utgångspunkt i förhandlingarna är ju att Turkiet när man ingår ett avtal med länderna ska respektera EU och internationell rätt.

Det är en fördel att vi kan sitta runt samma sammanträdesbord och diskutera både om våra krav och om möjligheter till lösningar.

Så här ser det ut. Det finns redan miljoner flyktingar i Turkiet, och vi har en verklighet att ta ställning till. Vi kan tycka vad vi vill. Men här måste vi faktiskt hantera en mycket besvärlig verklighet, och det försöker vi göra när det gäller Turkiet.

Miljöpartiets inställning till regeringens flyktingpolitik

Anf. 69 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till Gustav Fridolin.

Före valet var Gustav Fridolin mycket tydlig och utställde ett väldigt tydligt vallöfte från Miljöpartiet, att Miljöpartiet aldrig skulle agera för att stoppa människor från att komma till Sverige.

Det var då. Nu sitter han i regeringen och genomför Europas kanske mest restriktiva migrationspolitik. Han har också gått ut och sagt att han anser att man i Miljöpartiet tidigare var naiv och ställde orealistiska krav.

Det här är en omsvängning som vi från Moderaterna tycker är en positiv ompositionering. Men för bara några dagar sedan kunde man se Gustav Fridolin i tv-rutan där han sa: Den nya inriktningen på politiken är skit och att han vill tillbaka till den tidigare ordningen.

Jag har en väldigt enkel fråga till Gustav Fridolin: Vad vill egentligen Miljöpartiet?

Anf. 70 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag kan svara på den frågan väldigt enkelt. Både Miljöpartiet och den här regeringen vill göra allt vi kan för att hjälpa de människor som är på flykt undan ett av de värsta krig som vi har sett och i den värsta flyktingkatastrofen sedan andra världskriget. Det är anledningen till att vår regering har varit ansvarig i ett läge där Sverige har tagit emot fler människor och gett fler människor en fristad än någonsin tidigare i vår historia. Och vi fortsätter att ge människor skydd.

Migrationsverkets beräkningar visar att vi också i år kommer att ge fler människor skydd än vad vi har gjort under de flesta år tidigare i vår historia. Vi gör det därför att vi är ansvarstagande.

Men vi vet att ska vi lyckas att hjälpa fler måste hela EU vara med och ta ansvar. Om bara några få länder bär hela ansvaret klarar vi det inte. Fler länder måste göra sitt. Det arbetar vi stenhårt för i EU och i andra internationella forum där möjlighet ges.

Anf. 71 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag tror inte ens att den mest inbitna miljöpartistiska kärnväljare övertygades av det här svaret som Gustav Fridolin gav.

Nu är Miljöpartiet med och för den mest restriktiva migrationspolitiken i hela Europa. Och återigen: Moderaterna stöder den inriktningen. Men man kan inte samtidigt ge sken av att det – som man tyckte tidigare – i princip ska vara en fri och öppen invandring.

Gustav Fridolin har sagt att han vill tillbaka till det gamla. Ge tydliga besked! Ska ni fortsätta att föra den restriktiva politiken?

Anf. 72 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, jag vet att Moderaterna vill föra den mest restriktiva politik som någonsin har förts. Ibland saknar jag den goda förhandlingspartner i migrationsfrågorna som jag hade i Fredrik Reinfeldt. Då hade vi möjlighet att lägga grunden till en god fungerande migrationspolitik. Miljöpartiet tänker fortsätta att arbeta för en god fungerande migrationspolitik.

Nu när andra länder i EU har vägrat att ta ansvar tvingas vi införa en lag som absolut inte är den värsta i EU, men den ligger på den internationella rättens miniminivå. Den lagen är tillfällig, Fredrik Schulte.

Arbetet mot dopning

Anf. 73 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till idrottsminister Gabriel Wikström.

Samma dag som idrottsgalan gick av stapeln öppnade idrottsministern för en fristående antidopningsorganisation.

De senaste händelserna inom idrotten med bland annat avstängningen av det ryska friidrottslandslaget har återigen satt ljuset på antidopningsarbetet.

Trots det förekommer problemet alltmer inom den vanliga motionsidrotten, vilket gör att vi bör lyfta blicken utanför elitidrottens ramar. Användning av anabola steroider förekommer nu alltmer bland vanliga motionärer, och det gör dopningsfrågan mer till ett folkhälsoproblem än ett idrottsproblem.

Det är dags att man tar ett bredare grepp inom antidopningsarbetet. Jag vet att ministern tidigare har svarat att det pågår en beredning i den här frågan. Jag önskar ändå att få veta lite mer om ministrernas tankar kring den här mycket viktiga frågan.

Anf. 74 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Precis som Saila Quicklund påpekar är detta en fråga som är mycket bredare än att bara gälla den traditionella idrottsrörelsen.

Det är dock viktigt att se att idrottsrörelsen även i fortsättningen behöver spela en stor roll för antidopningsarbetet. Det här är ett problem som förekommer både inom motionsidrotten och inom den rena tävlingsidrotten.

För att stärka det arbete som har pågått under flera år, och som fortfarande pågår, höjde regeringen i årets budget bidragen till antidopningsarbetet inom Riksidrottsförbundet med över 20 procent.

I den strategi som vi har lämnat till riksdagen om en samlad narkotika-, dopnings- och alkoholpolitik har vi pekat på att det är viktigt med en ökad samordning på det här området. Men precis som Saila Quicklund säger bereds betänkandet *Antidopning Sverige* fortfarande inom Regeringskansliet.

Anf. 75 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag saknar tydlighet i processgången. Men jag vill ändå poängtera att det är oerhört viktigt att Sverige kan leva upp till Europarådskonventionen mot dopning som pekar på att all organiserad idrott omfattas av antidopningskonventionen.

Det handlar om idrottens trovärdighet, men det handlar också om människors hälsa. Det är därför som jag tycker att det är så viktigt att vi nu går vidare med den här frågan om ett nationellt antidopningsinstitut.

Anf. 76 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror att jag och Saila Quicklund är väldigt eniga på den här punkten. Vi ser båda det stora problem som finns med dopning, inte minst inom motionsidrotten.

Jag tycker inte att jag har varit otydlig i den här debatten. Vi vidtar, som sagt, en lång rad åtgärder. Inte minst satsar vi betydligt mer pengar.

När det gäller den specifika frågan bereds den fortfarande inom Regeringskansliet.

Anf. 77 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till kultur- och demokratiministern, Alice Bah Kuhnke.

Under de senaste åren har ju många idérika entreprenörer startat en mängd olika digitala tjänster i form av böcker, musik, film och dataspel med internet som bas. Det leder till fler jobb och nya företag. Det möter också den efterfrågan och det stora intresse som finns hos konsumenterna.

Dessa kreativa näringar, som de kallas, har verkligen förutsättningar att vara en hållbar tillväxtmotor för Sverige. Men den som ska leva på sin talang och sitt skapande står inför nya och ganska komplexa utmaningar. I detta sammanhang är upphovsrätten viktig. Den illegala konkurrensen i form av piratkopiering hotar denna verksamhet.

Jag förstår att kultur- och demokratiministern, precis som jag, träffar en del inom branschen. Jag vill fråga hur man ska ta vara på de kreativa näringarna så att de kan vara konkurrenskraftiga på den digitala marknaden framöver.

Anf. 78 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Per-Arne Håkansson, för frågan!

Upphovsrättslagstiftningen, som är den lag som vi har, är utmanad. Vi är en regering som vill att det ska löna sig att arbeta med kultur och att man ska få betalt för sitt arbete.

Detta arbete, som behöver bedrivas, har tyvärr varit präglad av konflikter mellan olika intressen. Men för första gången har vi nu hela näringskedjan samlad. Jag har inlett ett arbete och har utsett Helena Dyrssen som ansvarig för en arbetsgrupp. Hon kommer att lämna förslag på hur vi kan arbeta med att stärka befintlig upphovsrättslagstiftning med aktiviteter och konkreta förslag som kan bli till politik som ger kulturarbetare bättre möjlighet än i dag att få betalt för det de gör.

Anf. 79 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är glädjande att kultur- och demokratiministern ser de kreativa näringarnas viktiga bidrag till konkurrenskraften. I tider av automatisering och robotisering tror jag att de här näringarna blir allt viktigare, och vi måste ta vara på den kraft och kreativitet som föds ur människors skapande. Det är bra att respekten för upphovsrätten lyfts fram. Därmed kan vi framöver dämpa den oro som finns hos näringen.

Anf. 80 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Ja, och det är inte bara en oro. Den illegala kommersiella hanteringen av till exempel film är ett stort problem. Den urholkar en stor del av den kreativitet och finansiering som filmen behöver. Det är därför vi nu har lagt fram en filmpolitik som ska skapa bättre förutsättningar. Det är flera olika näringar som behöver en upphovsrättslagstiftning som fungerar. Just därför behöver vi också arbeta med de instrument vi har vid

sidan om lagstiftningen. Det kan handla om allt från informationskampanjer till kunskapssökande.

Värdlandsavtalet med Nato

Anf. 81 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

Regeringen tog i dag ett beslut om värdlandsavtal med Nato. Propositionen kommer till riksdagen på tisdag. Värdlandsavtalet är bra för Sverige med tanke på det mer oroliga säkerhetsläget och underlättar bland annat för gemensamma övningar. Men allra bäst hade givetvis ett medlemskap i Nato varit.

Värdlandsavtalet kommer i riksdagen att behandlas av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet, där jag utgår från att Miljöpartiets utrikespolitiska talesperson kommer att ingå. Denne har tillsammans med flera andra miljöpartistiska riksdagsledamöter flera gånger tagit avstånd från idén om ett värdlandsavtal med Nato. Är det inte ett trovärdighetsproblem för hela regeringen när en ledande företrädare för ett regeringsparti inte står upp för den gemensamma politiken? Kan statsrådet Fridolin garantera att alla företrädare för regeringspartierna i utskottet står bakom regeringens förslag?

Anf. 82 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag ska inte använda min minut till att ifrågasätta vilket parti Moderaterna är. Uppenbarligen finns det inte möjlighet att ha olika uppfattningar i viktiga och svåra frågor som man kan vända och vrida på och föra en diskussion om. I mitt parti finns dock den möjligheten.

Jag tycker att värdlandsavtalet är bra. Regeringens linje är tydlig. Vi är för ett värdlandsavtal, men vi är mot ett Natomedlemskap. Det där är viktigt, eftersom vår grund för att kunna säga att Sverige ska fortsätta att vara ett alliansfritt land är att vi tar del av internationella samarbeten i olika former. Möjligheten till värdlandsstöd vid till exempel övningar innebär en utgångspunkt för goda internationella samarbeten. Det är det som regleras i det avtal som nu är lämnat till riksdagen.

Anf. 83 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Det är bra att statsrådet är för värdlandsavtalet, men statsrådet svarade inte på min fråga. Jag skulle vilja veta om det kan garanteras att regeringspartiernas alla ledamöter i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet kommer att stå bakom värdlandsavtalet.

Anf. 84 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! När man behandlar en fråga i riksdagens utskott hanteras den självklart av regeringens partier utifrån den politik som regeringen för. Det kan jag garantera.

Anf. 85 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag skulle vilja rikta en fråga till kulturministern.

Kärt barn har många namn, brukar man säga. Kära reformer kan visst också ha det. Det vi började med att kalla för en kultursatsning i miljöprogramsområden fick efter hand betecknas som kultursatsning i socialt utsatta områden. I riksdagens beslut i december hette det ”kulturverksamhet i vissa bostadsområden”. Nu har satsningen fått ett lite mer poetiskt namn, Äga rum. Det är en stor satsning. I riksdagsbeslutet i december avsatte vi 50 miljoner kronor. Jag skulle vilja fråga kulturministern hur arbetet nu går vidare, så att Äga rum verkligen kan äga rum.

Anf. 86 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan och möjligheten att tala om detta. Äga rum är namnet på en stor satsning med 130 miljoner över mandatperioden till kulturverksamheter och kulturaktiviteter utanför våra storstadsområden.

Det är så finurligt skrivet att medlen inte ska kunna sökas enkom av en kommun eller en offentlig aktör, utan det måste vara en civilsamhällsorganisation som ansöker om det tillsammans med det privata näringslivet och kanske en kommunal verksamhet. Det måste finnas med en civilsamhällsorganisation, och det måste komma från boende i området som vill använda pengarna.

Man ska kunna använda pengarna för att man vill repa med band i en lokal, för att man vill dreja eller kanske för att man vill utveckla en digital teknik. Det är otroligt öppet, med våra mått mätt. Det är obegränsade definitioner för vad man i förväg ska säga att man ska göra för medlen.

Anf. 87 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar kulturministern så jättemycket för svaret! Nästa år blir det 50 miljoner, och nu får vi höra att det kan bli 130 miljoner under mandatperioden. Jag skulle vilja säga att det här är kulturverksamhet där den kanske behövs som allra mest för att stimulera barn och ungdomar att ta till vara sin egen skapande lust.

Anf. 88 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH

KUHNKE (MP):

Herr talman! Dessa medel, de 130 miljonerna till kulturverksamheter utanför våra tätorter, ska utgå från de boende i samverkan med andra. Det här är unikt, och det tål att upprepas hela tiden för att få människor att förstå att det här innebär möjligheter. Jag förväntar mig också att de förslag som kommer in ska vara modiga och att vi försöker pröva att bryta nya marker. Det finns mycket engagemang som behöver kanaliseras.

Anf. 89 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till sjukvårdsminister Gabriel Wikström. Vi har många nya människor som kommer till vårt land med stora kunskaper inom hälso- och sjukvården. Vi har också i dag stora brister inom flera yrken och svårt att rekrytera kompetens. Inom hälso- och sjukvården har det byggts upp parallellsystem, bland annat hyrläkarsystemet, som både är samhällsekonomiskt dyrt och ger dålig kvalitet för den som söker vård.

För att fler nyanlända ska komma i arbete kan man förbättra valideringen av människors kompetens, vilket är en utveckling av den svenska modellen, i stället för att sänka löner. Socialstyrelsens handläggningstider för bedömning av utländska vårdutbildningar, som är första ledet i en valideringsprocess för att få exempelvis svensk läkarlegitimation, har länge varit alltför långa. Jag vill därför fråga sjukvårdsministern: Vad har regeringen gjort åt detta, och vilket har resultatet så här långt blivit?

Anf. 90 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är ett viktigt område Mikael Dahlqvist tar upp. Som Mikael Dahlqvist påpekade har handläggningstiderna hos Socialstyrelsen varit alldeles för långa. Som exempel kan nämnas att handläggningstiden för en specialistläkarlegitimation var 18 månader i slutet av förra året. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt.

Under förra året satsade därför regeringen totalt 18 miljoner kronor extra på Socialstyrelsen för detta arbete. Jag kan konstatera att de pengarna, tillsammans med en fantastisk insats från Socialstyrelsen själv när det gäller att göra om rutiner och arbetsorganisation, har lett till att väntetiden för specialistläkare gått från 18 till 8 månader, som den är nu i mars. Vi är naturligtvis inte nöjda med detta. Men prognosen är att utvecklingen kommer att fortsätta åt rätt håll, och det är en bra första insats.

Anf. 91 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar Gabriel Wikström för svaret. Detta är väldigt glädjande att höra. Jag tycker att vi alltför många gånger pratar om utmaningar när det gäller flyktingkrisen. Jag tycker att vi ska prata om möjligheter. Vi har en tillgång.

Vi vet att vi har en stor brist inom många yrken i landet, speciellt inom hälso- och sjukvården. Därför är detta en viktig fråga, Gabriel, speciellt för glesbygden, primärvården och de mindre sjukhusen, där krisen är svår och bristen stor.

Anf. 92 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Visst kan det, som Mikael Dahlqvist är inne på, vara en väldigt stor möjlighet för hälso- och sjukvården. För att ytterligare pressa ned handläggningstiderna inte bara för specialistläkare utan för alla de legitimationsyrken som Socialstyrelsen handhar satsar regeringen ytterligare 65 miljoner kronor extra i år och 42 miljoner kronor långsiktigt per år från och med nästa år. Detta tror vi kommer att minska handläggningstiderna kraftigt.

Anf. 93 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Alice Bah Kuhnke.

Min kollega Per-Arne Håkansson ställde en väldigt viktig fråga angående upphovsrätten i framför allt filmbranschen. Jag skulle vilja följa upp den frågan med att ställa en fråga om den olagliga nedladdning av filmer som är ett oerhört stort problem som vi måste hitta botemedel mot.

Herr talman! Det beräknas att det nedladdas illegalt i Sverige för över 800 miljoner kronor. Jag skulle vilja ställa en fråga till kulturministern, med anledning av att hon sa att det finns svar på detta i den filmpolitiska propositionen. Vilka är de viktigaste insatserna som kulturministern föreslår för att stoppa den illegala nedladdningen?

Anf. 94 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Cecilia Magnusson, för frågan!

Det är precis som Cecilia Magnusson beskriver. Den kommersiella illegala nedladdningen är ett stort problem för den svenska filmbranschen. När regeringen nu lägger fram en ny politik för svensk film är det förstås viktigt att vi gör allt vi kan för att stärka filmens möjligheter att överleva.

Det är också därför jag har samlat hela branschen. Hela näringskedjan sitter för första gången runt samma bord. Utifrån de direktiv som kommissionen ger arbetar vi fram förslag för hur vi kan motverka den illegala nedladdningen.

Det finns en rad verktyg som man har provat i våra grannländer som vi ännu inte har provat här i Sverige. Jag vet inte varför den förra regeringen inte tog tag i detta, men nu gör vi det. Vi ska göra allt vi kan för att arbeta fram verktyg som motverkar den illegala nedladdningen.

Anf. 95 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Jag är tacksam för mitt andra inlägg, för jag skulle gärna vilja ha svar på vilka förslag som ligger i filmpropositionen. Finns det några förslag om förlängd strafftid för detta, att man kan spärra sajter eller de förslag som vi har lagt fram om att försämra för illegal nedladdning i detta land? Finns det några svar i den filmproposition som regeringen har?

Anf. 96 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Cecilia Magnusson!

Upphovsrätten och den lag vi har berör många fler områden – det hoppas jag att Cecilia Magnusson vet som kulturpolitiker – än just bara filmen. Därför är det viktigt att vi har ett rundabordsamtal som också omfattar litteraturen, konsten och hela kulturpolitiken och inte enbart filmen.

Därför ligger det inte i filmpropositionen. Vi arbetar med det vid sidan om. Vi har för första gången alla vid bordet. Vi har tillsatt en arbetsgrupp som leds av en av direktörerna på Skatteverket, Helena Dyrssen. Den 1 juli kommer jag att få förslaget.

Anf. 97 MARIANNE PETTERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

Regeringen kommer de kommande fem åren att satsa nästan 3 miljarder för att förbättra hälso- och sjukvård riktad till kvinnor. Man har också antagit nationella riktlinjer för endometrios. Det är väldigt positivt.

Det finns en annan sjukdom, lipödem, som drabbar nästan 10 procent av kvinnorna efter puberteten. Dessa kvinnor saknar i det närmaste vård i Sverige. Okunskapen är skrämmande stor. Flertalet får vänta många år på rätt diagnos, och vissa får den aldrig.

Lipödem är en kronisk genetisk störning i fettvävnaden. Lipödem är inte någon fettdepå som beror på fetma utan på sjukligt förändrade fettceller som ökar storlek endast på vissa speciella ställen.

Min fråga är: Kommer regeringen att fatta beslut om nationella riktlinjer för fler sjukdomar?

Anf. 98 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Marianne Pettersson, för frågan!

Det är väldigt angeläget att generellt öka kunskapen om sjukdomar som vi i dag vet att det saknas kunskap och medvetenhet om inom hälso- och sjukvården. Då är naturligtvis nationella riktlinjer och andra kunskapsstöd helt ovärderliga.

Som Marianne Pettersson påpekade gör regeringen nu en stor satsning på kvinnors hälsa. En av delarna i detta är att öka medvetenheten om att vi vet för lite inom hälso- och sjukvården om just kvinnors hälsa. Vi ska också se på vilket sätt vi kan stärka den kunskapen.

Om det sedan kommer att resultera i konkreta nationella riktlinjer inom den sjukdom som Marianne Pettersson lyfter upp eller någon annan form av kunskapsstöd är alldeles för tidigt att säga. Men vi gör en stor satsning på området.

Anf. 99 MARIANNE PETTERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Alla insatser som görs för att öka kunskapen om dessa sjukdomar, som till stor del endast drabbar kvinnor, gynnar både den enskilde och samhället. Många kvinnor slipper då gå igenom kostsamma och verkningslösa behandlingar.

Anf. 100 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Som jag var inne på i mitt tidigare svar tror jag den stora utmaningen för oss och den viktigaste frågan att lösa är att öka medvetenheten inom hälso- och sjukvården om att det i dag råder ojämn fördelning mellan män och kvinnor och att kvinnors problem, typiska sjukdomar och tillstånd som i första hand drabbar kvinnor inte alltid uppmärksammas. Kan vi göra det har vi kommit en bra bit på vägen.

Anf. 101 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsministern.

Ett nationellt bekymmer är att söktrycket för yrkesprogrammen går ned. Några har skyllt på den nya gymnasieskolan. Men sanningen är att det är en internationell trend som började långt tidigare. Vi tror på mer information, bättre studie- och yrkesvägledare och att få in arbetsmarknadens parter i gymnasieskolan.

Nu funderar Gymnasieutredningen på obligatorisk högskolebehörighet trots att branschen och näringslivet varnar för att nalla från de 2 500 poängen. Jag vill fråga utbildningsministern om han tror att det är det bästa sättet och ett verksamt sätt för att få upp söktrycket för yrkesprogrammen att göra högskolebehörigheten obligatorisk.

Anf. 102 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi ser ett samband mellan att man tog bort högskolebehörigheten och att söktrycket minskade. Det är inte enda förklaringen till att söktrycket minskade, men det finns ett direkt samband.

Det beror på att unga människor inte vill stänga dörrar. Om man vill jobba inom byggsektorn vill man inte ha dörren stängd för att någon gång i framtiden välja att utbilda sig till byggnadsingenjör. Om man vill jobba i vården vill man inte ha dörren stängd för att någon gång i framtiden välja att utbilda sig från undersköterska till sjuksköterska.

Om man inte är trygg med att man får en högskolebehörighet finns risken att man upplever ett yrkesprogram som någonting som stänger dörren, även om det inte alltid är så. Det har varit vår utgångspunkt.

Nu arbetar en utredning, där jag vet att Michael Svensson deltar aktivt genom Moderaterna. Vi får se vad vi kommer fram till. Den gemensamma utgångspunkten måste rimligen vara att vi ska öka söktrycket.

En sak som Michael Svensson säger som jag tror att vi kan göra mycket snabbare, och som vi gör mycket snabbare, är att se till behovet av en bättre studie- och yrkesvägledning. Där lägger vi betydande resurser på fortbildning av studie- och yrkesvägledare.

Anf. 103 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp just SYV:arna. Det är i dag ett lågstatusyrke i lärarkåren. Det finns olika sorters utbildning och kunskap. Det är överlag ganska dålig kunskap om arbetsmarknaden, inte minst för de program som finns på gymnasiet. Det är ett gemensamt problem för både grundskolans och gymnasieskolans SYV:are. Jag vill veta lite grann vad utbildningsministern har för tankar för att höja statusen och attraktiviteten för landets SYV:are.

Anf. 104 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! En av de viktiga sakerna är att visa vilken oerhört avgörande roll en studie- och yrkesvägledare kan ha för att se till att lösa några av de stora problem vi har på arbetsmarknaden med mismatchning, bristande jämställdhet och en väldigt könssegregerad arbetsmarknad. Där lägger vi fortbildningsresurser. Jag vet att det är någonting som också stötts

av Moderaterna, och det tror jag är bra. En annan sak som rör mitt ansvarsområde på Utbildningsdepartementet, grundskolan, är att få in studie- och yrkesvägledningen redan i utbildningen.

Graviditetsrelaterade dödsfall i världen

Anf. 105 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Margot Wallström.

Varje år dör över en halv miljon flickor och kvinnor runt om i världen av graviditetsrelaterade orsaker, och nära 9 miljoner flickor och kvinnor får skador på grund av samma orsaker. I utvecklingsländerna är det den vanligaste dödsorsaken för flickor mellan 15 och 19 år.

Det finns såklart många orsaker till detta. En grundläggande orsak är givetvis fattigdom men även bristande självbestämmande över den egna kroppen som tar sig uttryck i abortförbud, barnäktenskap, sexuellt våld med mera.

Min fråga till utrikesministern är: Vad kan vi göra för att minska dessa förfärliga dödssiffror så att fler flickor och kvinnor får leva?

Anf. 106 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

När jag för bara två veckor sedan var i Bombo i Kongo träffade jag på en klinik en flicka som själv var bara barnet men som precis hade fått en liten flicka. Vi trodde att det kanske var resultatet av en våldtäkt eller i alla fall ett övergrepp. Hon hade fått sluta skolan, och hennes möjlighet att skapa ett liv för sig själv och sin dotter var förstås liten.

En del av vår feministiska utrikespolitik är att vi i vår handlingsplan för i år ska prioritera frågan om sexuell och reproduktiv hälsa. Det är viktigt att detta är integrerat som en naturlig del i inte minst all vår biståndspolitik men också i utvecklingsprojekt.

Vi måste se till att göra detta. Det är viktigt för kvinnor och flickor och för utvecklingen runt om i världen.

Anf. 107 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det gläder mig verkligen. Det är inte alltid man tänker på flickors och kvinnors rättigheter när man talar om mänskliga rättigheter. Men det är en fråga om liv eller död för flickor och kvinnor, så det är extremt viktigt.

Vi vet att kvinnor är fattigare än män om vi jämför rakt av över världen. Det slår hårt på detta område också.

Och självklart är självbestämmandet över den egna kroppen ovillkorligt.

Anf. 108 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det hör i slutänden också ihop med ekonomisk egenmakt för kvinnor. På så sätt hänger dessa frågor ihop.

Vi har också framgångsrikt bedrivit en kampanj som heter Midwives for All som handlar om att skapa medvetenhet om barnmorskornas roll runt om i världen att ge kvinnor och flickor rätt assistans när de ska föda barn.

På en rad områden är vi mycket aktiva, och detta är som sagt en naturlig del av den feministiska utrikespolitiken.

Prot. 2015/16:82

17 mars

Frågestund

Situationen för Honduras ursprungsfolk

Anf. 109 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utrikesministern.

Efter statskuppen i juni 2009 har klimatet för människorättsaktivister, ursprungsfolksaktivister och miljöaktivister i Honduras hårdnat dramatiskt.

Den 3 mars mördades Berta Cáceres i Honduras. Hon var ledare för urfolksgruppen lencafolket och organisationen Copinh. Hon var en internationellt känd miljö- och människorättsaktivist som i årtal förde en kamp för att försvara lencafolkets territorium, som hotas av gruv- och vattenkraftsprojekt.

Trots årtal av hot och trakasserier saknade Berta Cáceres polisskydd. Mordet skedde bara dagar efter hennes fredliga protester mot ett dammbygge.

Anf. 110 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag har förstås noterat detta med bestörtning, och det är mycket viktigt att det uppmärksammas, att det följs upp, att rättvisa skipas och att de ansvariga ställs till svars. Det är viktigt att omvärlden reagerar, precis som Marco Venegas gör här och som vi har sett också sker runt om i världen.

Anf. 111 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Min fråga är: Vad kan den svenska regeringen göra för att förbättra situationen för Honduras ursprungsfolk och säkerställa att landet lever upp till yttrandefrihet, rättsstatlighet och rättigheter för urfolk?

Jag fick i dag veta att ännu en medlem av Copinh mördades för två dagar sedan.

Anf. 112 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det vi kan göra är att använda våra politiska och diplomatiska kontakter. Vi kan också via ekonomiskt stöd, utvecklingsbistånd eller biståndsverksamhet se till att åtgärda denna typ av problem. Det är så vi måste följa upp.

Övning med amerikanskt robotsystem på svensk mark

Anf. 113 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Precis som tidigare har sagts är övning, samverkan och samarbete med andra länder en del av svensk försvars-, utrikes- och säkerhetspolitik. Därför har jag en fråga till utrikesminister Margot Wallström som handlar om det faktum att USA:s befälhavare för arméstyrkorna i Europa, Ben Hodges, för en tid sedan uttryckte en tanke om att man skulle kunna öva med *Patriot*-systemet på svensk mark.

Jag ställde en fråga till försvarsminister Hultqvist om hur regeringen ställer sig till det. I sitt svar till mig konstaterade han att någon formell begäran inte har inkommit, så det finns inget att hantera.

Herr talman! Det är lite som i *Jeopardy*, där Magnus Härenstam formulerade svaret och de tävlande ställde frågan – alltså lite som man frågar får man svar.

Därför är min grundläggande fråga till utrikesministern: Vilken syn har hon på tanken att man skulle kunna öva med *Patriot*-system i Sverige?

Anf. 114 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag har inget annat svar än det som Hans Wallmark redan har fått från försvarsministern.

Man får i så fall se vad det skulle innebära. Vad skulle det innebära i form av åtaganden från vår sida? Vad skulle det ge när det gäller vår försvarspolitiska utveckling och säkerhetsmässigt?

Jag kan inte svara på detta i detalj, för det är först när vi har sett vad det till fullo skulle innebära för oss som vi kan ta ställning.

Anf. 115 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! I grunden handlar det om huruvida man är mer positivt lagd eller mer negativt lagd. För egen del tycker jag att man ska vara positivt lagd eftersom vi bygger säkerhet med andra länder genom övning, träning, samverkan och samarbete.

Det hade varit önskvärt att regeringen sände signalen att det skulle vara intressant att titta på möjligheten att tillsammans med USA öva med att stationera *Patriot*-system i Sverige. Nu ges tillfälle för utrikesministern att sända denna signal.

Anf. 116 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Om frågan är om vi är positiva eller negativa kommer vi alltid att svara att vi är positiva. Vi är positiva till att diskutera och till att granska ett sådant här förslag och se vad det skulle innebära innan vi definitivt tar ställning till det.

Men som Hans Wallmark vet är vi positiva till samarbete. Utgångspunkten för hela vår försvars- och säkerhetspolitik är att vi samarbetar brett med många olika partner. Inte minst är det transatlantiska samarbetet mycket omfattande, och vi har förstärkt det.

Därför är vi alltid öppna för att titta på nya förslag.

Statlig och regional samverkan inom filmpolitiken

Anf. 117 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Nu ska vi prata film en liten stund, så min fråga går till kulturminister Alice Bah Kuhnke.

I tisdags överlämnade regeringen propositionen *Mer film till fler* till riksdagen. Inriktningen på arbetet med att ta fram den nya filmpolitiken har varit tydlig. Jag har tappat räkningen på hur många gånger jag har hört kulturministern säga att det ska bli mer pengar till svensk film och att fler ska få inflytande.

Den föreslagna visionen i propositionen lyder: ”Svensk film ska ha hög kvalitet och uppvisa sådan bredd och mångfald av berättelser att den angår alla. Svensk film ska vara ett självklart och tillgängligt val för publiken i hela landet och attraktiv internationellt.”

I visionen läser jag in geografisk spridning som en prioritet. Om svensk film ska ha en sådan bredd och mångfald av berättelser att den angår alla ingår det att visa bilder och miljöer som alla kan känna igen sig i. Då behöver man sprida produktionen i hela landet. Ska svensk film vara ett självklart och tillgängligt val för publiken måste den också visas i hela landet.

Hur kommer den nya filmpolitiken ge bättre geografisk spridning av produktion och visning?

Anf. 118 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar snabbpratande Linus Sköld.

Svensk film behöver bättre förutsättningar. En av de parter som var med i avtalet men som hoppade av var regionerna. I Sveriges regioner görs det mycket film. De är centrala aktörer, så det vi verkligen lyfter fram i propositionen och har betonat i alla våra möten med regionerna under det senaste ett och ett halvt året är vikten av att vi samverkar.

Nu ska vi sätta formerna för denna samverkan. Vi har redan haft kontinuerliga möten, och vi vet att för att regionerna ska våga gå in med ytterligare finansiering och våga satsa på att producera svensk film vill de veta vilka övriga förutsättningar de har. Tillsammans med den bottenplatta som regeringen nu lägger för svensk film, där vi tar hela ansvaret, och med de ytterligare finansierarna SVT och TV4 kommer regionerna att ha än bättre förutsättningar och stöd i sitt viktiga arbete.

Anf. 119 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Tack för svaret, kulturministern! Kulturministern skrev i sin debattartikel på DN Debatt i förra veckan att filmregionerna spelar en central roll, alltså i princip samma sak som vi fick höra i svaret alldeles nyss.

Jag är intresserad mer konkret av samverkan mellan den statliga och den regionala nivån. Hur tänker kulturministern att den samverkan kan komma att se ut?

Anf. 120 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Först och främst ska vi samverka och tala om vilka planer vi har. Just nu har vi inte haft sådana diskussioner över huvud taget. Jag och mina medarbetare behöver sätta oss med regionerna och prata för att få veta hur deras planer ser ut. Det handlar om tre-, fem- och tioåriga planer. Vi ska sitta tillsammans och diskutera det.

Vi behöver också säkerställa tillsammans, och det ligger också i regionernas intresse, att det finns biografer som fungerar på landsbygden. Därför gör vi en extra satsning på landsbygdsbiografer, både för att stärka befintliga och för att starta nya. Alla människor i vårt land ska ha tillgång till film.

Anf. 121 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström. Det är oacceptabelt att människor runt om i Sverige upplever att det är svårt att komma i kontakt med hälso- och sjukvården. Det finns stora skillnader mellan våra landsting. Vissa landsting klarar inte kraven i den nationella vårdgarantin.

Väntetiden i vården skiljer sig som sagt åt. I januari fick 96 procent av patienterna i moderatstyrda Halland behandling i specialiserad vård inom vårdgarantins 90 dagar, till skillnad från Västernorrland där 61 procent av patienterna fick det.

Vilka är dina konkreta förslag för att skapa mer sammanhållna vårdkedjor eller för att fortsätta korta väntetiderna och köerna? Det är ett arbete som Alliansen påbörjade och arbetade med. Och vad ska du göra konkret för att göra detta nu när Sverige har tappat placeringar när det gäller väntetider i Europa?

Anf. 122 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror att det är på sin plats att börja med att påpeka att det här har varit ett arbete från nationell nivå under lång tid. Vårdgarantin infördes under en socialdemokratisk regering.

Det som vi nu gör är att på ett annat sätt än under alliansregeringens tid vid makten försöka angripa det som är grundproblemen bakom att köerna växer inom hälso- och sjukvården. Det handlar framför allt om kompetensförsörjningen. Det är just när det råder brist på specialistsjuksköterskor, specialistläkare och andra yrkeskategorier som vi får ett minskat antal vårdplatser men också längre köer generellt. Därför måste detta problem angripas.

Jag har tidigare refererat till att vi från och med i år satsar en professionsmiljard som ska gå just till insatser för kompetensförsörjningen. Vi för samtal med aktörer inom hälso- och sjukvårdsområdet. Till detta ska naturligtvis läggas till exempel cancersatsningen som kraftigt kommer att minska väntetiderna inom cancervården.

Anf. 123 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Som jag sluddrade fram i slutet av min fråga har Sverige tappat i rankningen i Europa när det gäller väntetider. Om Sverige hade fokuserat på vårdköerna och väntetider i hälso- och sjukvården hade vi hamnat i internationell toppklass när det gäller detta. Det är helt orimligt att en sjuk kvinna i Kalmar får vänta nära tre gånger så lång tid på sin behandling än en lungcancersjuk man i Dalarna.

Återigen: Vad gör ni systematiskt för att korta vårdköerna?

Anf. 124 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Det är naturligtvis oacceptabelt att det finns vårdköer över huvud taget och att det finns de här skillnaderna över landet. Jag försökte i mitt tidigare inlägg beskriva vad vi gör konkret för att öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården.

Jenny Petersson anför att tidigare regering jobbade med frågan, och det var framför allt i och med den så kallade kömiljarden. Men den övergavs faktiskt när Alliansen kom i opposition. Då fanns den inte med i den första budgeten över huvud taget, utan man hade en så kallad tillgänglighets- och samordningsmiljard i stället.

Prot. 2015/16:82

17 mars

Frågestund

Särskilt stöd till elever

Anf. 125 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Gustav Fridolin. Jag är bekymrad över att många elever i dag inte får det stöd som de behöver för att utvecklas och klara kunskapsmålen. Det är över 14 000 elever som inte når upp till de ställda kraven så att de själva kan ta sig vidare efter grundskolan.

Det är ett stort misslyckande för alla oss som på något vis är ansvariga för grundskolan. Det är inte eleverna som misslyckas, utan det är vi, för vi har inte klarat av att ha de strukturer som behövs för det stöd som de skulle få.

I Finland är man mycket duktigare på att sätta in stöd. Man sätter in det mycket tidigare än vad vi gör. I Sverige är särskilt stöd vanligast i de högre årskurserna, till och med i årskurs 9, medan det ofta sätts in i de lägre årskurserna i Finland. Där är ansvaret för särskilt stöd någonting som är allas, och därför blir det också mycket bättre.

Vad gör regeringen för att säkerställa att alla elever faktiskt får det stöd de har behov av?

Anf. 126 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Gunilla Svantorp, för frågan! Det är precis så att i svensk skola i dag ger vi mest dokumenterat särskilt stöd i nionde klass. För många elever är det alldeles för sent. Små problem för eleven riskerar att växa till stora problem för både eleven och skolan när man inte får det stöd man behöver i tid.

I de bästa skolsystemen i världen har man en tonvikt på stödet tidigt, och det satsar vi på nu. Vi har sett till att stärka förskolan genom riktlinjer för barngruppernas storlek och genom att lägga pengar på att satsa på mindre barngrupper. Vi stärker de tidiga åren genom investeringar i fler anställda. 4 000 medarbetare anställs med statliga pengar i de tidiga åren för att man ska ha mer tid för eleverna. Vi inför en läsa-skriva-räkna-garanti för de tidiga åren från nästa års hösttermin, och vi investerar i att det ska finnas bättre tillgång till speciallärare och specialpedagoger både genom bättre förutsättningar att vidareutbilda sig till det och genom investeringar till huvudmännen för att de ska kunna anställa speciallärare och specialpedagoger.

Anf. 127 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Skolverket kom häromdagen med en rapport om invandringens betydelse för skolresultaten. Den visar att genomsnittsåldern för barn som kommer till Sverige har blivit högre, vilket minskar elevernas tid för att komma in i den svenska skolan och klara gymnasiebehörigheten.

Stora insatser behövs för att verkligen ge alla barn möjlighet att nå målen som vi har satt för den svenska skolan. Det kommer att kräva resurser, och jag vill därför avslutningsvis fråga statsrådet hur han ser på de utmaningar som redovisas.

Anf. 128 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det kräver investeringar i skolan, och det här hänger ihop. Det är klart att när vi ska möta många elever med skiftande utbildningsbakgrund ska vi inte också behöva jobba med läsningen och räkningen för en elev i åttonde klass som vi faktiskt har mött ända sedan sex års ålder. Då ska vi ha det på plats.

Det vi gör för nyanlända handlar om att förbättra kartläggningen så att man får en rimlig årskursplacering och har mer tid. Vi gör stora investeringar i bättre möjligheter till skola på lov och läxhjälp och även till andra möjligheter vid sidan av schemat. Den som kommer sent behöver såklart mer tid än andra.

Ridsporten som en del av friskvårdsstödet

Anf. 129 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Min fråga går till folkhälsoministern. Ridning har väldokumenterat goda effekter för folkhälsan, som i sig är ett allt större problem i samhället. Trots att ridsporten är en av Sveriges största idrotter är den fortfarande styvmoderligt behandlad av politiken. Ridsporten har mer än en halv miljon utövare. Flest av dem är kvinnor, till skillnad från andra, mer mansdominerade sporter.

Hästen i sig bidrar dessutom till öppna landskap och många viktiga arbetstillfällen.

Under en tidigare debatt här i kammaren har folkhälsoministern lovat att ridningen ska ingå i personalförmånen för friskvårdsavdraget. Min fråga till statsrådet är därför: När ska ridsporten inkluderas i friskvårdsavdraget?

Anf. 130 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag stämmer naturligtvis in i Åsa Coenraads lovsång till ridsporten, som har många positiva fördelar.

Under den debatt som Åsa Coenraads refererar till sa jag visserligen att detta behöver inkluderas i friskvårdsstödet, men jag sa också att vi behöver göra detta i ett större sammanhang. Friskvårdsstödet som det ser ut i dag är ett lapptäcke av olika åtgärder, och vi behöver göra en genomgripande analys. Det är naturligtvis ett stort arbete som måste till för detta, och jag kan tyvärr inte i dag ge någon exakt tidsplan. Men det är en angelägen fråga.

Anf. 131 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Precis som statsrådet säger är det ett lapptäcke av olika sporter, och det här är komplicerat. Desto viktigare är det att vi kommer igång med den utredning som statsrådet tidigare har lovat ska komma.

Har statsrådet för avsikt att tillsätta en sådan utredning under den här mandatperioden, vilket han tidigare har lovat?

Prot. 2015/16:82
17 mars

Frågestund

Anf. 132 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Formerna för detta diskuteras inom Regeringskansliet.

Det är viktigt att påpeka att en sådan utredning inte skulle ligga primärt under mitt ansvarsområde utan under Finansdepartementet, eftersom det är en skattefråga. Men jag tycker precis som Åsa Coenraads att det är en mycket angelägen fråga.

Lärarassistenter

Anf. 133 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till Gustav Fridolin.

Lärare behöver få mer tid för att vara just lärare, inte vaktmästare, administratörer eller rastvakter. Och våra elever behöver mer tid med sina lärare, för att lättare kunna uppnå sina mål, inte minst i matematiken.

Moderaterna har nu, tillsammans med de båda lärarfacken, föreslagit en satsning för att få till stånd bland annat lärarassistenter. Jag vet att ministern och regeringen tittar på de frågorna. Vi är överens om centralt rättade nationella prov bland annat.

Min fråga till Gustav Fridolin är: Har du några konkreta besked att ge när det gäller lärarassistenter? Är ni positiva till det?

Anf. 134 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det är vi. Det är en av anledningarna till den investering som vi gör för att man ska kunna anställa fler inom de tidiga åren. Vi har säkerställt att man ska kunna hitta vad som behövs lokalt för att lärarna ska få mer tid just där. Det kan handla om lärare, om man hittar det och har möjligheter till det. Men på andra ställen kan det handla om just lärarassistenter.

Vi är positiva till lärarassistenter. Det är ett bra förslag. Det är bra att det arbetas vidare med det.

Jag är jätteglad att jag får den här frågan. När vi tog över hade nästan 10 000 medarbetare skurits bort från svensk skola under de sista åtta åren. Det är klart att fler arbetsuppgifter landar på läraren när det blir stora nedskärningar i skolan. Och då blir det svårt för läraren att hinna med sitt egentliga jobb.

Jag är jätteglad att vi nu har vänt den utvecklingen, lämnat det bakom oss, och i stället tävlar om vem som kan investera mest i skolan. Det ska vara en bra skola, som gör livet bättre för våra lärare och elever.

Anf. 135 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Tack för beskedet, Gustav Fridolin!

Det är såklart bra att även regeringen är positiv till lärarassistenter. Jag hoppas att det levereras så att vi snart får se lärarassistenter och andra personer som kan avlasta lärarna i våra klassrum.

Anf. 136 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Vi får slita lite på ministrarna i dag.

Min fråga går inte till statsrådet Wikström, vilket jag trodde, utan till utbildningsministern.

Utsatta EU-medborgare, främst romer, har det mycket svårt i Europa. EU och Sverige gör betydande insatser med stora resurser och i dialog med berörda länder. Men pressen behöver öka, främst på Rumänien och Bulgarien. När länderna gör för lite, när det finns allvarliga underlåtelser och när det handlar om strukturell diskriminering av minoritetsgrupper finns det ett behov av sanktionsmöjligheter mot länderna.

Är regeringen beredd att arbeta för sådana sanktionsmöjligheter, som en sista åtgärd när och om dialogen inte räcker?

Anf. 137 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag instämmer såklart i problembeskrivningen. Vi måste säkerställa att människor har möjlighet att bygga sig ett liv i sina länder. Den antiziganism som vi ser i stora delar av Europa, och som vi absolut inte är befriade från i Sverige, har begränsat människor på ett fruktansvärt sätt och fortsätter att göra det än i dag.

EU är ett av verktygen vi har för att jobba mot det. Vi ser gärna att man stärker EU:s verktyg för att kunna jobba mot det. Det är någonting som den svenska regeringen arbetar med på olika sätt.

Vi nöjer oss dock inte med det. Vi tror inte att det räcker att bara ropa på EU. Vi går in i bilaterala avtal med både Rumänien och Bulgarien. Åsa Regnér har för regeringens räkning förhandlat fram just de avtalen så att vi själva ska kunna sitta ned med länderna för att se vad vi kan göra för att förbättra situationen för människor i deras länder. Det handlar om människor som annars tvingas hamna i en situation då de behöver tigga för sitt uppehälle.

Anf. 138 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag är intresserad av just sanktioner som en sista möjlig åtgärd, om dialogen med länderna inte räcker.

Vi är överens om att vi ska göra allt vi kan för att förbättra i länderna, genom resurser och genom att trycka på.

Jag tror också att det behövs lite ändringar i EU:s regelverk för samarbetsprojekt. Kommunerna kan stötta, kommun till kommun. Då kan det behövas ändringar i regelverken, som jag hoppas att regeringen jobbar för.

Anf. 139 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Kommunalt samarbete är viktigt. Det har visat sig vara viktigt i olika sammanhang och kommer säkert att vara viktigt också när det gäller det här.

Många av de avtal vi tar fram handlar just om informations- och erfarenhetsutbyte, till exempel om hur man bygger upp fungerande förskola och skola. Då måste vi ha kommuner som är aktiva i det.

Att ändra EU:s grundläggande regelverk står, som Staffan Danielsson vet, inte på dagordningen just nu. Vi står inte inför en författningsförändring. Om vi skulle göra det skulle regeringen såklart återkomma med våra besked inför konkreta förändringar i författningen.

Men det är klart att vi ska arbeta både med EU och bilateralt med länderna.

Anf. 140 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Tack för det! Med detta är dagens frågestund avslutad. Jag vill tacka statsråden och de ledamöter som har deltagit i frågestunden.

Prot. 2015/16:82

17 mars

Frågestund

§ 7 (forts. från § 5) **Civila samhället** (forts. KrU6)

Civila samhället

Anf. 141 PETER JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill påminna kammaren om att vi ska debattera om det civila samhället. Det var en stund sedan vi träffades.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla reservationer.

Herr talman! Jag kommer att beröra den del i betänkandet som handlar om idrotten och dess föreningsliv. Min partikamrat Azza kommer att beröra de andra delarna lite senare.

Jag är stolt över att vara socialdemokrat i dag och en del av regeringen. Vi har nu äntligen höjt anslaget till idrottsrörelsen. Det har vi gjort under 2016, med en ökning på 197 miljoner. Det kommer troligtvis att komma mer pengar lite längre fram också. Även Svenskt Friluftsliv har fått en dubblering av anslaget för sin verksamhet.

Den dåvarande kultur- och idrottsministern i den borgerliga regeringen uttryckte det i några av sina anföranden som att den stora idrottspolitiska satsningen var jobbskatteavdraget. Kristdemokratiska ledamöter sa att en enorm utveckling av idrottsrörelsen var att man kunde använda sig av någonting som hette fritidspeng. Det var egentligen de två frågorna som berördes på det idrottspolitiska planet under den förra regeringen.

Därför är jag ännu stoltare över att den här regeringen så tydligt pekar med hela handen och visar att idrottsrörelsen behöver ökade anslag och att idrottsrörelsen har betydelse för utvecklandet av den svenska modellen.

I dag finns det ca 20 000 ideella föreningar över hela landet, och antalet medlemmar är på över 3,2 miljoner. Av dem har ca 849 000 någon form av ledarskap i föreningsrörelsen. Här kan vi verkligen snacka om folkrörelse. Jag tycker att det hellre ska heta folkrörelsen än det civila samhället.

Om idrottsrörelsen får förutsättningar att bedriva sin verksamhet och ytterligare medel kommer det att stärka vårt land så att det håller ihop. Det är en styrka och en möjlighet.

Vi vill gärna se våra stjärnor lyckas på de stora mästerskapen, oavsett idrott. Men någonstans börjar färden mot guld och berömmelse. Det är i kontakten med idrottsrörelsen, olika föreningar eller kanske på gympalektionen eller när man för första gången går och ser en match eller ser OS eller VM på tv, som jag ofta brukar göra i den här åldern.

I mina yngre dagar hade jag förutsättningarna och möjligheten att vara med i många idrottsrörelser och att prova på olika sporter. Tyvärr ser vi att alltför många barn och unga inte rör på sig tillräckligt mycket i dag. Vi kan spekulera i vad det kan bero på. Jag tror att datorn har en viss betydelse i sammanhanget. Då gäller det att skapa förutsättningar för barn och ungdomar i dag att kunna vara med i idrottsrörelsen och utöva någon form av aktivitet. Därför går en del av de pengar vi satsar till att öka just den möjligheten, också för att vi ska bekämpa den ohälsa som har ökat i vårt samhälle.

Det är som sagt intressant och bra att Riksidrottsförbundet har anammat detta. I sina riktlinjer till de olika specialförbunden pekar de nu på vikten av rekrytering till föreningslivet.

Men föreningslivet är också oerhört duktigt på att välkomna våra nya svenska medborgare. Om den övriga delen av det svenska samhället hade varit lika lyckosamt i sitt integrationsarbete som idrottsrörelsen har varit hade samhället sett annorlunda ut än i dag, och vi hade haft en ökad integration och en ökad delaktighet. De pengar som nu tillförs är avsedda för att man ska jobba på det området.

Den här regeringen menar på allvar att man ska lyfta upp idrottspolitiken och synliggöra alla idrottsrörelsens positiva verksamheter. Idrottsrörelsen är unik och ska behandlas med stor respekt.

Någonstans vid horisonten finns en diskussion om att likställa föreningar med företag. Jag vill här och nu vara tydlig med att jag och mitt parti in i det sista kommer att strida för att bibehålla idrottsrörelsen som en särart i vårt samhälle och värna och utveckla dess betydelse, för att sedan utveckla den svenska modellen.

Men vi har utmaningar framöver. Det är det inte tu tal om. Fler måste röra på sig. Det gäller inte bara barn och unga utan också äldre och medelålders. Vi vill ha ett livslångt idrottande. Vi vill ha ökad mångfald i idrotten. Vi vill ha fler ledare som kan utbilda sig i de studieorganisationer som finns, exempelvis Sisu. Vi vill bekämpa läktarvåldet. Det ska vara tryggt att se en fotbollsmatch, en ishockeymatch eller vad det än må vara. Här måste vi ta krafttag.

Vi vill också jobba för att stärka jämställdheten inom idrottsrörelsen. Vi vill ha fler tjejer som idrottar. Vi vet att tjejer med utomnordisk bakgrund har svårt att komma in i föreningslivet. Här har vi ett stort uppdrag framför oss.

Det saknas inte uppgifter, mina vänner! Nu tar vi tag och fortsätter den utveckling som den socialdemokratisk-miljöpartistiska regeringen har inlett!

(Applåder)

Anf. 142 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag är övertygad om att vi alla – både vi här i kammaren och de på åhörarläktaren – har lång erfarenhet från någon eller några av landets alla föreningar. Vi har i Sverige ett fantastiskt föreningsliv som engagerar oerhört många. Vi är med som deltagare, och några av oss kanske också som ledare.

Det har gjorts en del internationella jämförelser, bland annat om engagemang i idrottsrörelsen. Där sticker Sverige ut. Inte i något annat land i Europa läggs det ned så mycket ideellt arbete inom idrottsrörelsen. Det är något vi verkligen kan vara stolta över.

Det har också talats om det ekonomiska värdet av detta ideella arbete. Det lyfts fram stora belopp, men trots det är det totala värdet undervärderat. När man räknar på det i ekonomiska termer värderar man det ideella arbetet som om det hade handlat om lönearbete, men värdet är mycket större än så. Monetära sammanhang kan inte riktigt fånga värdet av den sociala gemenskapen, en förbättrad folkhälsa eller en demokratisk fostran. Hela det värdet tillkommer ju.

Att vi väljer att engagera oss i föreningar för att odla vårt eget intresse – oavsett om det handlar om att spela fotboll, att spela schack eller att plocka svamp – är kanske inte så konstigt. Men det som är riktigt fantastiskt är att så många föreningar väljer att ha ett samhällsengagemang långt utanför det som är de egentliga kärnverksamheterna. Detta är inget nytt; vi har sett det i alla tider, framför allt hur många föreningar engagerar sig för att lokalsamhället ska utvecklas positivt. Men det vi kan glädja oss åt den senaste tiden är att så många föreningar aktivt går in och medverkar i flyktingmottagning och integrationsarbetet.

Vi ser scoutföreningar som hjälper till i det konkreta flyktingmottagandet. Vi har sett hur man i bandyn i Borlänge har arbetat med att få somalier att engagera sig, trots att de knappast har haft någon relation till bandyn tidigare.

Det sägs ofta att arbete är nyckeln till en fungerande integration, men det är för snävt tänkt. Naturligtvis behöver vi arbete för att försörja oss, men nyckeln till integrationen är att hitta ett socialt sammanhang. Arbetsplatser är naturligtvis en väg, men också att engagera sig i en förening kan vara en väg. Detta är något som den rödgröna regeringen har tagit fasta på. I höstas såg vi hur 200 miljoner extra riktades till civilsamhället för att stötta integrationsarbetet.

Även om kärnan i verksamheten är det ideella arbetet finns också kostnaderna där. Det är lokalkostnader och materialkostnader. Samtidigt ger varje krona som investeras i föreningslivet fantastiskt stor utväxling i form av ideellt arbete. Det är alltså en klok investering som den rödgröna regeringen gör.

Vi har inte bara sett ökade insatser för att stärka integrationsarbetet i föreningslivet utan också att idrottsrörelsen förra året fick ett rejält lyft. I år görs en historisk satsning på friluftslivet. Det blir i det närmaste en dubbling av anslagen till friluftslivsorganisationerna.

Naturligtvis måste alla föreningar ges likvärdiga villkor, oavsett under vilket paraply de har organiserat sin verksamhet.

När man lyssnar på de borgerliga partiernas företrädare går det inte att ta miste på att det finns ett stort engagemang för civilsamhället även där. Många av de reservationer som har lagts innehåller i sig positiva idéer som möjligtvis går att arbeta vidare på.

Samtidigt är reservationerna lite verklighetsfrämmande. Man har inte tagit fasta på det arbete som faktiskt görs. Man bortser från att regeringen nu skjuter till mycket resurser till civilsamhället. Man bortser från att regeringen gav tilläggsdirektiv till utredningen om hur vi kan stärka civilsamhället, och man bortser från att den utredningen presenterades för bara

några veckor sedan. Nu har regeringen fullt arbete med att omformulera de förslagen till en aktiv politik. Det är naturligtvis ett arbete som riksdagen inte kan föregripa.

Till Sverigedemokraterna skulle jag vilja säga att trots att vi har tydliga regler för hur stöden ska användas – en förening måste ha en demokratisk organisation för att få bidrag, och verksamheten måste präglas av demokratiska värderingar – är det svårt att i alla lägen säkerställa att medel inte missbrukas och går till verksamhet som vi egentligen inte vill ge statligt stöd. Men här måste också Sverigedemokraterna svara. Låt oss säga att en organisation agiterar kraftfullt mot flyktingboenden, publicerar uppgifter på sin hemsida om var det kommer att byggas flyktingboenden medan företrädare för organisationen agerar på Facebooksidor om att bränna flyktingboenden, och att vi sedan ser en våg av mordbränder över landet. Är det då rimligt att ge resurser till en sådan organisation? Det är en fråga Sverigedemokraterna måste besvara.

Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag.

Anf. 143 EVA LOHMAN (M) replik:

Herr talman! Jag reagerade lite på vad Niclas Malmberg sa om 735 miljoner. Jag fick uppfattningen att han försökte negligera summan. Detta var ju en del av många organisationer. Sammanlagt är de en oerhörd tillgång för vår samhällsekonomi.

Det hade varit lite klädsamt om Niclas Malmberg också hade kommit ihåg att de 20 miljoner som regeringen nu ger, varav en del går till integrationsarbete, är en del av den migrationsöverenskommelse som regeringen har med allianspartierna.

Dessutom fick jag uppfattningen att Niclas Malmberg var lite förvånad över att vi borgerliga också ägnar oss åt föreningsliv och frivilligt arbete. Han verkade tycka att det var något som var förbehållet röda och gröna partier. Jag kan upplysa Niclas Malmberg om att jag själv sedan över 40 år har varit mycket aktiv.

Detta med att räkna timmar var ganska vanligt i kvinnojourerna. När dessa föreningar startade under 70- och 80-talet var detta ett sätt att få kommunerna att förstå vilket värdefullt arbete kvinnor gjorde.

Då räknade man på timmar och, tror jag, undersköterskelöner eller sjukvårdsbiträdeslöner, som fanns då. Det är ett bra sätt att ha en frivilligtimme och försöka ha någon ersättning för det.

Anf. 144 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag uttryckte inte på något sätt någon förvåning, Eva Lohman, över det engagemang som finns för civilsamhället hos allianspartierna. Min förvåning var kopplad till hur ni har formulerat er i en del av reservationerna, där ni inte vill veta av den verklighet som faktiskt är nu. Vi ger utökade resurser till civilsamhället. En utredning är nu presenterad, och regeringen arbetar vidare för att komma med skarpa förslag. Min förvåning var bara kopplad till att ni inte tar fasta på det positiva arbete som regeringen gör. Men vi har ett gemensamt engagemang för civilsamhället. Det har jag inte ifrågasatt.

Jag nedvärderar inte heller de 735 miljoner kronor som har redovisats i någon sorts beräkning – tvärtom. Jag säger att det bara är en del av det hela. Det är värdet på den ideellt arbetade timmen jämfört med om det

hade varit en lönearbetad timme. Men värdet är långt mycket större än så. Vi får många fler positiva effekter. Jag vill tvärtom visa på att värdet är mycket större.

Sedan gäller det de 200 miljoner kronor som riktades till detta i höstas. Det gjordes gemensamt mellan våra partier. Det är ingen motsättning där heller.

Däremot har den rödgröna regeringen utöver det gjort många andra anslagshöjningar när det gäller civilsamhället, där Moderaterna inte alls följer upp med förslag. Idrottsrörelsen får 133 miljoner kronor mer i regeringsbudgeten än vad Moderaterna har i sitt förslag. När det gäller bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet har vi 25 miljoner kronor mer än vad Moderaterna har i sitt förslag. Vi har också vår särskilda satsning Äga rum, där vi har 50 miljoner kronor, som är direkt kopplad också till civilsamhället. Där har Moderaterna inte några pengar över huvud taget.

Anf. 145 EVA LOHMAN (M) replik:

Herr talman! Jag vill kanske påminna Niclas Malmberg om att de motioner som behandlas i det här betänkandet är äldre än den utredning som presenterades för några veckor sedan. Den utredningen – det ska vi inte glömma – bygger på vår proposition från 2009, så det här är en förlängning och ett extraarbete för att det ska vara ännu bättre, skulle jag vilja säga. Det är alltså inte så underligt om Niclas Malmberg tycker att motionerna inte stämmer överens med den utredning som är tre veckor gammal.

Samtidigt som ni säger att ni har lagt ned mer pengar har ni tagit bort en hel del möjligheter. Ni har tagit bort möjligheten att göra avdrag för gåvor, till exempel, som höll på att växa till sig ordentligt när det blev regeringsskifte. Många företag hade sett den möjligheten.

Anf. 146 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Naturligtvis är det inte motionerna jag lyfte i sammanhanget. Att motionerna formulerades som de gjorde är inte konstigt. Det är reservationerna i kulturutskottets betänkande som jag uttrycker förvåning kring. För de reservationerna är formulerade efter det att utredningen har presenterats. Då borde allianspolitikerna i utskottet faktiskt ha utgått från verkligheten som den ser ut här och nu i stället för att bara kopiera en gammal motionstext.

Avdragsrätten var inte så fantastiskt framgångsrik som man kanske hade hoppats när den infördes. Såvitt jag förstår är det bara Kristdemokraterna som parti som står bakom det nu. Moderaterna har nog inte med det i sitt budgetförslag.

(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars

SfU12 Socialavgifter

Punkt 2 (Socialavgifter för äldre)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD)

Votering:

177 för utskottet

111 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 23 MP, 17 C, 20 V, 16 L, 12 KD

För res. 1: 1 S, 70 M, 40 SD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 4 (Undantag från att betala socialavgifter)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

248 för utskottet

40 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 17 C, 20 V, 16 L, 12 KD

För res. 2: 40 SD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU10 Skogspolitik

Punkt 1 (Skogspolitikens övergripande inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

232 för utskottet

40 för res. 1

16 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 1 C, 20 V, 16 L, 12 KD

För res. 1: 40 SD

Avstod: 16 C

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 3 (Regelförenkling)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

172 för utskottet

114 för res. 4

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 40 SD, 23 MP, 19 V

För res. 4: 70 M, 17 C, 16 L, 11 KD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 2 V, 3 L, 5 KD, 1 -

Punkt 4 (Gemensam inlämningsfunktion)

1. utskottet

2. res. 5 (C)

Votering:

269 för utskottet

18 för res. 5

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 70 M, 39 SD, 23 MP, 20 V, 16 L, 12 KD

För res. 5: 1 SD, 17 C

Frånvarande: 24 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 8 (Genomförandet av EU:s naturvårdsdirektiv)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

248 för utskottet

40 för res. 8

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 17 C, 20 V, 16 L, 12 KD

För res. 8: 40 SD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU13 Cirkulär ekonomi
Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU26 Kommunala frågor

Punkt 1 (Valfrihet, mångfald och kvalitet inom offentligt finansierade välfärdsverksamheter)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

131 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 70 M, 40 SD, 1 MP, 17 C, 16 L, 12 KD

För res. 1: 89 S, 22 MP, 20 V

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Johan Büser (S) och Karin Svensson Smith (MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU6 Socialtjänstfrågor

Punkt 1 (Översyn av socialtjänstlagen)

1. utskottet
2. res. 1 (M)

Votering:

201 för utskottet

70 för res. 1

16 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 1 M, 40 SD, 22 MP, 1 C, 20 V, 16 L, 11 KD

För res. 1: 69 M, 1 MP

Avstod: 16 C

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 5 KD, 1 -

Johan Hultberg (M) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Jakop Dalunde (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Jakob Forssmed (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 9 (Anhörigstöd)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

228 för utskottet

40 för res. 11

20 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 17 C, 16 L, 12 KD

För res. 11: 40 SD

Avstod: 20 V

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 11 (Våld i nära relationer)

1. utskottet

2. res. 14 (V)

Votering:

268 för utskottet

20 för res. 14

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 40 SD, 23 MP, 17 C, 16 L, 12 KD

För res. 14: 20 V

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 12 (Dödsfallsutredningar)

1. utskottet

2. res. 15 (V)

Votering:

268 för utskottet

20 för res. 15

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 40 SD, 23 MP, 17 C, 16 L, 12 KD

För res. 15: 20 V

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 13 (Kvinnojourernas finansiering)

1. utskottet

2. res. 16 (KD, M, C, L)

Votering:

173 för utskottet

115 för res. 16

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:82
17 mars

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 40 SD, 23 MP, 20 V
För res. 16: 70 M, 17 C, 16 L, 12 KD
Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 14 (Hedersrelaterat våld)

1. utskottet
2. res. 18 (L)
Votering:
231 för utskottet
17 för res. 18

40 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 17 C, 20 V, 11 KD

För res. 18: 16 L, 1 KD

Avstod: 40 SD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 19 (Sveriges samarbete med andra EU-länder)

1. utskottet
2. res. 20 (L)
Votering:
272 för utskottet
16 för res. 20

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 40 SD, 23 MP, 17 C, 20 V, 12 KD

För res. 20: 16 L

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Punkt 21 (Hjälp genom EU-finansierade samarbetsprojekt)

1. utskottet
2. res. 22 (KD, M, C, L)
Votering:
173 för utskottet
114 för res. 22

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 40 SD, 23 MP, 20 V

För res. 22: 70 M, 17 C, 16 L, 11 KD

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 5 KD, 1 -

Punkt 24 (Familjecentraler och familjens roll)

1. utskottet

2. res. 27 (KD)

Votering:

275 för utskottet

11 för res. 27

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 40 SD, 23 MP, 16 C, 20 V, 16 L

För res. 27: 11 KD

Avstod: 1 C

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 5 KD, 1 -

Punkt 25 (Huvudmannaskap för missbruksvården)

1. utskottet

2. res. 28 (SD)

3. res. 29 (C)

Förberedande votering:

40 för res. 28

17 för res. 29

231 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 28.

Huvudvotering:

211 för utskottet

40 för res. 28

37 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 70 M, 23 MP, 16 L, 12 KD

För res. 28: 40 SD

Avstod: 17 C, 20 V

Frånvarande: 23 S, 14 M, 8 SD, 2 MP, 5 C, 1 V, 3 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU7 Avtal med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur

European Spallation Source Eric

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 147 ANGELIKA BENGTTSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag fick en fråga från Niclas Malmberg under hans anförande.

Vi hör hela tiden återkommande om problemen med trossamfund som bjuder in predikanter som inte står för demokratiska värderingar.

Varför blundar Miljöpartiet för frågorna? Varför gör ni som parti ingenting åt detta?

Anf. 148 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Naturligtvis blundar inte Miljöpartiet för den typen av frågor. Tvärtom, precis som jag tog upp i mitt inledningsanförande, finns tydliga regler för när en organisation är bidragsberättigad. Organisationen ska vara demokratisk i grunden, och verksamheten ska präglas av demokratiska värderingar. Om man misslyckas att leva upp till dessa krav ska man inte få statsbidrag.

Det är därför jag riktade en hypotetisk fråga till Sverigedemokraterna när jag målade upp ett exempel på hur en organisation kan tänkas agera där jag undrade om Sverigedemokraterna anser att den typen av organisation ska vara bidragsberättigad. På den frågan fick jag inte något svar, inte ens en antydning till svar från Angelika Bengtsson.

Anf. 149 ANGELIKA BENGTTSSON (SD) replik:

Herr talman! Vi ser återkommande problemen. Ett förslag är en granskning. Men det är kanske inte tillräckligt. Kanske måste granskningen ske oftare. Kanske måste vi se över systemen så att det blir hårdare straff för de trossamfund som inte följer värderingarna. Kanske ska de inte ha rätt till skattepengar över huvud taget.

Den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism Mona Sahlin har själv sagt att vi politiker måste inse problemen.

Vi sverigedemokrater bryr oss om de unga flickor som inte kan leva ett fritt liv i Sverige i dag. Vi bryr oss, och det gör inte ni.

Anf. 150 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Angelika Bengtsson begränsar sig hela tiden till att tala om trossamfund, som om det är bara inom trossamfund som problemen finns.

Vi måste agera mot våldet oavsett vilken grund det har, oavsett om det är religiösa vanföreställningar som ligger bakom våldet eller om det är politiska vanföreställningar som ligger bakom våldet.

Det är intressant att Angelika Bengtsson nämner Mona Sahlin. Jag har samlat en del citat från företrädare för Sverigedemokraterna som har uttalat sig på olika sätt. En kommunpolitiker från Sverigedemokraterna önskar livet ur Mona Sahlin. En annan sverigedemokrat önskar livet ur alla moderater. En tredje sverigedemokratisk fullmäktigeledamot önskar bränna upp alla muslimer.

Det handlar inte bara om personer som stöder Sverigedemokraterna. Det är företrädare för ett politiskt parti som uttalar sig så. Det är en direkt önskan om att människor ska mördas eller brännas upp.

När vi diskuterar problem med våldsbejakande extremism måste vi adressera det största problemet, nämligen högerextrema organisationer som faktiskt önskar livet ur människor och önskar bränna upp muslimer. Jag anser inte att Sverigedemokraterna bör få statsbidrag.
(Applåder)

Prot. 2015/16:82

17 mars

Civila samhället

Anf. 151 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att jag står bakom samtliga av Alliansens och Moderaternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall särskilt till reservation 14.

I dag avhandlar vi kulturutskottets betänkande om det civila samhället. Jag kommer att koncentrera mig specifikt på idrotts- och friluftsförhållandena, då min kollega Eva Lohman ju tidigare talat om de övriga delarna av betänkandet.

Det känns både glädjande och angeläget att lyfta fram idrottens betydelse för den enskilde och inte minst för samhället i stort. Idrottsförhållandena har fått en allt större plats i samhällsdiskussionen, och det kan direkt härledas till att vi här finner ett av de absolut bästa verktygen för bättre hälsa, gemenskap, delaktighet och demokratisk skolning.

Vi har också alla tagit del av fantastiska exempel på hur idrotten har bidragit till att flickor och pojkar, män och kvinnor har kommit in i samhällsgemenskapen på ett ovärderligt snabbt sätt. Kanske är idrotten vår allra bästa integrationsmotor. Hyllningarna och berättelserna från våra nyanlända är verkligen gripande och glädjande.

Den svenska idrottsrörelsen, som står för både bredd och elit, består av hela 20 000 föreningar över hela landet. År 2014 var antalet medlemmar i åldern 6–80 år totalt 3 185 000. Antalet personer med ledaruppdrag i samma åldersspann var hela 849 000.

Idrotten är till största delen egenfinansierad, och det största bidraget står enligt Riksidrottsförbundet de ideella ledarna för. Här finns de verkliga vardagshjältarna! Enligt en studie av Ersta Sköndal högskola lägger de ned sammanlagt 176 miljoner timmar på sitt ledarskap, vilket omräknat i pengar uppges vara värt närmare 30 miljarder kronor. Kanske är det så att idrotten inte har fått den uppmärksamhet som den förtjänar ur ett viktigt samhällsperspektiv.

För att så många som möjligt ska kunna utöva sin idrott i organiserad form eller som spontanidrott och vid sidan av tydliga satsningar på idrottsrörelsen måste budskapet om en så kallad social infrastruktur kommuniceras ut i alla led. Att det finns god tillgång till spontanidrottsplatser är långsiktigt viktigt för folkhälsan. Dessa anläggningar ger även möjligheter att röra på sig för barn och ungdomar som inte är föreningsaktiva. Inte minst är de viktiga för unga tjejer, som i allt högre utsträckning än killarna väljer att sluta med organiserat idrottande i sina tidiga tonår.

Alla barn och ungdomar har inte en tradition inom eller en naturlig koppling till föreningslivet, som faktiskt är unikt för Sverige. Därför har vi moderater nyligen presenterat ett nytt förslag som vi kallar Idrott på fritis. Svenska skolidrottsförbundet får rollen att i varje län samordna sina skolidrottsföreningar så att varje fritiselev – självklart på frivillig basis – får möjligheten att prova på olika idrotter. Länskonsulenter samordnar och koordinerar verksamheterna. Syftet är att alla barn ska få möjligheten att prova på olika idrotter. De som så önskar ska även erbjudas möjligheten

att genomgå en ledarutbildning som innefattar ledarskap, idrott, kost, fair play och så vidare. Jag önskar verkligen att det här förslaget blir verklighet!

Herr talman! Kulturutskottet beslutade den 27 januari 2015 att genomföra en uppföljning och utvärdering av målen för den statliga idrottspolitiken med inriktning mot barn och unga. Uppföljningens inriktning är att beskriva och analysera hur aktörerna ser på de statliga insatserna för barns och ungdomars idrottsverksamhet samt vilka resultat man kan se. Speciellt fokus finns på jämställdhet, jämlikhet och barnrättsperspektivet. Jag har fått förmånen att vara ordförande för arbetet, och jag ser verkligen fram emot resultatet vi tillsammans kommer fram till.

Herr talman! Folkhälsofrågorna har fått allt större fokus. Övervikt och fetma blir allt vanligare hos befolkningen. Här kan idrotten och även friluftssektorn bidra till förebyggande åtgärder.

Svenskt Friluftsliv har 1,8 miljoner medlemmar, av vilka 300 000 är barn och ungdomar. Organisationens ordförande Per Klingbjer skrev nyligen i en krönika att bristen på fysisk aktivitet kostar samhället hela 6 miljarder kronor per år. Han hänvisar samtidigt till att det räcker med en promenad på 20 minuter om dagen för att minska hälsoriskerna med så mycket som 30 procent. Den här enkelheten är det viktigt att vi kommunicerar på ett lätt samt och pedagogiskt sätt.

Friluftsgemenskap behöver heller inte vara kostsamt om vi har nära tillgång till skog och grönområden. Stadsplaneringen är en viktig fråga att beakta här, och inte minst vi politiker har en viktig roll att fylla med våra beslut.

Idrotten och friluftslivet är oerhört viktiga inslag för ett friskare Sverige. Jag är därför glad att de här frågorna alltmer offensivt lyfts fram i samhällsdiskussionerna.

Jag vill också passa på att tacka alla de människor som i sin gärning bidrar till att fler får möjligheten att utöva idrott och friluftsliv. Det är ovärderliga insatser för den enskilde och inte minst samhället i stort. Tack!
(Applåder)

Anf. 152 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Herr talman! I Nordiska rådets handlingsplan för friluftslivets framtid har friluftsgemenskap i de nordiska länderna startat samarbetet Friluftsliv i Norden för att säkra och förbättra förutsättningar och möjligheter för friluftslivet i dag och i framtiden. Projektet är ett samarbete mellan friluftsgemenskap i Norge, Sverige, Danmark, Finland och Island och kommer att pågå 2015–2017. Resultatet ska presenteras 2017 i form av rekommendationer och prioriteringar för att säkra ett gemensamt nordiskt friluftslivsarbete. Barn och ungdomar kommer att vara ett prioriterat område.

För att citera Siri Meland, som är friluftspolitisk rådgivare i Norsk Friluftsliv: ”Att vara i naturen och glädjen med friluftsliv är starka värden i alla nordiska länder och något som binder oss samman på ett naturligt sätt. Det här projektet vill främja friluftslivet som en del av vårt gemensamma kulturarv.”

Det nordiska friluftsnätverket består av friluftsgemenskap i de nordiska länderna. Nätverkets funktion och syfte är att stötta friluftslivets villkor i Norden och genom samarbete med liknande organisationer och myndigheter i Norden uppnå resultat som främjar befolkningens möjligheter

till friluftsliv och upplevelser med och i natur och miljö. Nätverket vill stärka och utbyta vikten av friluftsliv och naturupplevelser i Norden.

Herr talman! Miljömedvetenhet handlar bland annat om barns och ungas positiva upplevelser av naturen. Det man lär sig och är med om som liten värnar man ofta om som vuxen.

Friluftslivet skapar hundratusentals arbetstillfällen i Norden. De ideella friluftsförbundena är också en viktig del av den nordiska demokratiska modellen. I länder med många ideella organisationer och frivilligorganisationer ökar tilliten, och man har en mer välfungerande demokrati och god ekonomisk tillväxt.

Nordiska friluftslivsåret 2015 var en god idé för att understryka och stimulera detta, och idén hade mycket goda intentioner och visioner. Dessvärre fick satsningen inte det genomslag och den respons som hade behövts, mycket på grund av för kort planeringstid, för små resurser och ett otydligt mandat.

Vi tror därför på en ny samnordisk satsning på bredare front genom samverkan med det nordiska friluftsnätverket och med stöd av större resurser och bättre marknadsföring.

I Norge beslutade stortinget om ett friluftslivsår 2015, vilket visar på vikten av att detta lyfts i de nationella parlamenten även om vi arbetar med frågan i Nordiska rådet.

Jag ställer mig bakom motion 2548 om friluftsliv för folkhälsa och Sverigedemokraternas reservation om ett nordiskt friluftslivsår, men för tids vinnande kommer vi inte att yrka bifall till reservationen i kammaren. (Applåder)

Anf. 153 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Herr talman! Jag kommer att hålla mig ganska kort, för just i den här frågan är jag väldigt glad över att det råder en ganska bred enighet mellan de olika partierna när det kommer till frågan om civilsamhället. Det tycker jag är en viktig signal som vi skickar till sektorn, att det finns många beslutsfattare som tycker att den insats som görs av civilsamhället är viktig.

Därför vill jag börja med att hylla det civila samhällets organisationer för deras otroliga insatser under det senaste året, då människor på flykt har sökt sig till vårt land. Det har varit människors frivilliga insatser under dygnets alla timmar och i hela vårt avlånga land som gjort flyktingmottagandet hanterbart och värdigt. Men det stora ansvarstagandet har också pressat organisationernas resurser till det yttersta när det gäller insamlat kapital men även de ideella krafterna som bär upp verksamheterna.

Det var därför av stor betydelse att regeringen, efter överenskommelse med Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna, beslutade att fördela 200 miljoner kronor till det civila samhället för att underlätta deras arbete med mottagande av flyktingar och etablering av nyanlända.

Även trossamfunden och den interreligiösa dialogen har haft en avgörande roll under det senaste året då polariseringen i samhället ökat. Trossamfunden är viktiga i arbetet för att framhäva människors lika värde och rättigheter och för att motverka framväxten av extremism. Trossamfunden har också på olika sätt själva drabbats av splittringarna i samhället. Det var därför viktigt att regeringen gjorde en särskild satsning på säkerheten kring trossamfunden, något som trossamfunden själva har efterfrågat.

Herr talman! Är det något som tydligt har bevisats under det senaste året är det att det är när civilsamhället och det offentliga samverkar som de bästa resultaten uppnås. Det är en utveckling som vi måste ta vara på och värna.

Men det civila samhällets roll i och betydelse för samhället är mycket mer än att bistå det offentliga vid behov. I det demokratiska samhället har civilsamhället flera roller, bland annat som självständiga röstbärare, som opinionsbildare och som demokratiskola.

Det svenska civilsamhället är på många sätt unikt i världen, som många talare före mig också har påpekat. Ungefär 53 procent av landets befolkning gör ideella insatser, och vi ser att engagemanget ökar. Det är en enorm resurs för vårt samhälle att så många människor väljer att engagera sig ideellt. Det är när människor möts till gemensam handling som en förändringskraft uppstår, och det är av stor betydelse för samhällsbygget.

Vi beslutsfattare har ett stort ansvar att verka för ett fortsatt starkt civilsamhälle samtidigt som vi måste värna dess självständighet. En återkommande fråga när vi diskuterar civilsamhället är hur de ekonomiska förutsättningarna för sektorn kan förbättras. Regeringen har tagit ett antal steg i den riktningen och i förra årets budget förstärkt de långsiktiga obundna bidragen. Utöver de tidigare nämnda 200 miljonerna har man ökat anslagen till många organisationer i budgeten, bland annat till hbtq-rörelsen, funktionshindersrörelsen och kvinnojourer.

Herr talman! För några veckor sedan presenterade Dan Eriksson civilsamhällesutredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle*, och det är en viktig läsning för alla som brinner för frågor som rör civilsamhället. I den presenteras de utmaningar som civilsamhället står inför men också förslag på hur dessa utmaningar kan mötas från politikens sida. Nu ska utredningen beredas och remitteras och därefter omsättas till politiska förslag, som vi kommer att ha förmånen att återkomma till. Men utredningen ger oss beslutsfattare goda förutsättningar att ta viktiga steg framåt för att utveckla och stärka det civila samhället.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till kulturutskottets förslag i betänkande KrU6 och därmed avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 mars.)

§ 11 Mervärdesskatt

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU19
Mervärdesskatt
föredrogs.

Anf. 154 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Vi kan i olika undersökningar se att momsen tyvärr hamnar högt på företagens lista över rangordnade administrativa problem och bördor. Förenklas företagarnas vardag kan fler företag starta och fler jobb skapas, vilket i förlängningen också stärker välfärden.

Det går att förenkla mycket inom området mervärdesskatt. Alliansens reform med kvartalsredovisning av moms i stället för månadsredovisning minskade företagens kostnader med över 300 miljoner kronor.

För Centerpartiet är det viktigt att vi kan utvidga förenklingsarbetet inom momsen till fler områden. Därför är det angeläget att vi får på plats en utredning som syftar till att behålla och utvidga möjligheterna för fler enskilda företagare att redovisa sin moms årsvis. Dagens system måste utvidgas till att omfatta även mindre företag med gränsöverskridande handel.

Herr talman! Momsbeskattning liksom övriga skatterättsliga regelverk måste hänga med i tiden. På senare år har det blivit allt tydligare att såväl lagstiftare som ansvarig myndighet måste bli snabbare i att hantera den snabba utvecklingen i samhället.

Skatteverkets nyligen publicerade kartläggning och analys av delningsekonomin påverkan på skattesystemet är ett bra exempel på hur viktigt det är att vi är snabbfotade i lagstiftning och förändring av regelverk. Här om tror jag inte att det finns några partipolitiska åsiktsskillnader. Regelverken ska hänga med i utvecklingen. Framtidens momsregler måste hantera gränsöverskridande transaktioner via mobil och internet. Det måste ske på ett enkelt och effektivt sätt. Med ett enklare system främjar vi tillväxt och framtidens jobb.

I dag, när vardagsköp pågår för fullt i mobiler och vid datorskärmar, framstår det alltmer tydligt att det formella mervärdesskattesystemet har hamnat i otakt med den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Ökad användning av ny teknik och globala tjänster driver fram behov av att förenkla för både konsumenter och näringsidkare. Vi måste följa med i det digitala samhället. Lagstiftningen och tillämpningen måste följa med i verkligheten.

Herr talman! Det är häftigt att betala skatt, sa Mona Sahlin för ett antal år sedan. Jag värderar inte vad hon sa men vill gärna lägga till att det också ska vara lätt att betala skatt. Därför är det viktigt att vi inte bara ser vad vi kan förenkla och förbättra i dagens regelverk. Vi måste också tänka nytt. Vi måste se vad som händer i företagarens vardag och, där det är nödvändigt, skapa nya system från grunden – system som gör att vi kan upprätthålla skatteuppbörden samtidigt som vi förenklar.

Min bild av den svenska skatteviljan är att den är hög. Väljarna har gett oss ett förtroende som lagstiftare, och då är det vår skyldighet att se till att det är lätt att betala skatt.

Centerpartiet har föreslagit en ny företagsform, ingångsföretag. Det är ett system där företagaren via en app i mobilen automatiskt redovisar och betalar sin skatt till Skatteverket, helt enkelt genom att betala 25 procent av sin omsättning upp till högst 250 000 kronor direkt vid en affärstransaktion.

Vi behöver fler jobb och företag i Sverige. Arbetslösheten bland invandrare ligger på över 15 procent. Fler måste komma i arbete och få en lön att leva på. Varje ingångsföretag betyder att en människa får en egen inkomst och slipper leva på bidrag. Vårt förslag om ingångsföretag innebär att det blir lätt att starta företag. Och, herr talman, lättare kan det inte bli.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till den centerpartistiska reservationen nr 4.

Anf. 155 ANNA HAGWALL (SD):

Herr talman! I betänkandet avhandlar vi motioner om moms som har inkommit under den allmänna motionstiden.

Betänkandet är uppdelat i fyra delar. Jag kommer att kommentera ämnet skattesatser, där vi har en reservation. Härmed yrkar jag bifall till reservation 1. Resten av frågorna kommenteras säkert av mina ledamotskollegor från andra partier.

Ja, skatter – vad är skatt egentligen? Enligt lexikon är skatt en lagstadgad skyldighet att betala ett belopp till staten eller annat samhällsorgan, som åläggs fysisk person eller juridisk person utifrån dennes förehavanden, utan koppling till motprestationer från betalningsmottagaren. Det främsta syftet brukar vara att finansiera offentlig sektor.

Skatten kan också ha andra syften, såsom att jämna ut inkomster eller påverka personers handlingar med hjälp av ekonomiska incitament. Skatterna kan användas för att stimulera samhällsekonomin eller verka återhållande för skadligt beteende. En tillfällig sänkning av momsen kan till exempel användas för att stimulera konsumtionen.

Justeringar av skattereglerna för investeringar kan användas för att öka eller minska företagets vilja att investera, vilket på sikt leder till effekter på produktionen. Fler exempel finns.

Skatter har funnits åtminstone sedan tidig historisk tid. En tidig skatt var en andel av den årliga skörden, och i det gamla Egypten och i Mesopotamien förekom skatt i form av dagsverken till staten. Aten och Rom införde skatter på handeln, exempelvis tullar och skatt på försäljning. Under medeltiden var indirekta skatter på handeln den dominerande skatteformen. Skatter baserade på en summa per hushåll, på jordäggande eller andra grunder förekom också.

Innan penninghushållningen slog igenom betalades skatten huvudsakligen i varor eller med arbete. I sammanhanget kan man också nämna den religiösa skatten tiondet, en sorts skatt till kyrkan som bland annat finansierade fattigvården.

Enligt de flesta politiska filosofierna är skatter rättfärdigade för att finansiera aktiviteter som anses nödvändiga för samhället. Progressiv skatt kan användas för att reducera ojämlikheter i samhället. Enligt denna syn är beskattning i moderna nationer en fördel för samhällets utveckling och därigenom för en majoritet av befolkningen. Ett vanligt sätt att presentera detta är att parafasera Oliver Wendell Holmes: Skatt är civilisationens pris.

Herr talman! Vissa politiska filosofer är emot skatt därför att det är obligatoriskt och påtvingat av ett rättssystem. De ser beskattning som stöld därför att det är en kränkning av äganderätten.

Politiska voluntarister, anarkokapitalister och de flesta andra typer av libertarianer i allmänhet ser beskattning som en aggression av staten. Att demokrati legitimerar beskattning avfärdas av dem som anser att all form av statlig makt, inkluderande demokratiskt antagna lagar, i grunden är förtryckande.

Ekonomien Ludwig von Mises ansåg att samhället i dess helhet inte ska fatta sådana beslut, på grund av metodologisk individualism. Libertarianer som är emot beskattning anser att de tjänster som i dag tillhandahålls av staten kan ersättas av privata alternativ, såsom privata försvarsbyråer, medlingsbyråer eller frivilliga donationer.

Herr talman! Mellan dessa ytterligheter finns den svenska skattelagstiftningen om momsens olika satser och tillämpningsområden. Den säger att mervärdesskatt ska betalas till staten och skattesatsen anges som en påläggsprocent. Huvudregeln är 25 procent, och därutöver finns två reducerade skattesatser på 12 och 6 procent.

Frågan om skattesatserna på momsområdet har länge varit föremål för diskussion. Gränsdragningar mellan områden som behandlas olika, beroende på utgångspunkt, kan ge upphov till svårförklarade skillnader. Det kan vi se på de aktuella motioner som vi behandlar. Majoriteten av de behandlade motionerna föreslår sänkt eller slopad moms för nya kategorier av varor och tjänster. Diskussionen pågår ständigt.

Herr talman! Det finns goda skäl att sträva efter ett system med få undantag från skatteplikt och så få områden med reducerade skattesatser som möjligt. Rent generellt vore en lägre men enhetlig moms idealisk, om man nu kunde enas om skattens nivå.

Önskemålen om enkla och lättillämpade skatteregler kan dock inte ses isolerade. De måste hela tiden vägas mot andra samhällsliga behov. Typer av påverkan är ökad eller minskad konsumtion, sysselsättning och folkhälsoeffekter. Dessa undantag bör dock regelbundet utvärderas för att motverka konkurrenssnedvridning och administrativa bördor samt för att utvärdera om den förväntade effekten uppnåts.

Vi kan inte bortse från att lagarna styrs av EU:s mervärdesskattedirektiv. I artikel 97 anges att grundskattesatserna inte får vara lägre än 15 procent, och medlemsstaterna får tillämpa en eller två reducerade skattesatser.

I kommissionens arbetsprogram för 2016 planeras för en handlingsplan för ett enkelt, effektivt och bedrägerisäkert slutligt mervärdesskattesystem som är anpassat till den inre marknaden. Målet är avskaffande av de reducerade skattesatser som försvårar en korrekt funktion hos den inre marknaden. De reducerade momssatserna har en snedvridande effekt på den förändrade ekonomiska, affärsmässiga och rättsliga miljön, tycker kommissionen.

Kommissionens planer för nya initiativ på mervärdesskatteområdet och att ett meddelande om dessa planer förväntas komma under 2016 på våren gör en ändring i den nationella lagstiftningen överflödigt i det här läget.

Vad vi kan hoppas på är att kommissionens nya förslag tar hänsyn till alla aspekter i vårt samhälle och att medborgarna upplever att det är rättvist och ändamålsenligt. Det är en viktig aspekt för att viljan till betalning inte ska urholkas.

Anf. 156 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Mervärdesskatten påverkar oss alla, varje dag. Varje gång vi som privatpersoner köper något stöter vi på moms. Det är företagen som är en oavlönad uppbörsman åt staten och ska hantera skatten för varje transaktion. Mervärdesskatt är en nationell angelägenhet med sitt kassaflöde till staten och som styrinstrument i samhället.

Momsen står för ungefär 20–25 procent av de totala skatteintäkterna och är därmed en oerhört viktig del för både stat och den enskilde. I siffror handlar det om ungefär 460 miljarder kronor till statskassan eller 49 000 kronor per person och år.

Skatter ska finansiera välfärden och offentliga utgifter samt styra den ekonomiska utvecklingen i en social och ekologisk riktning. Mervärdesskatten bör utformas och användas i liknande syfte och inte bara som en kassako för nuvarande regering för att kunna göra nya reformer.

Ett exempel på när styrning genom skatter kan ha stor betydelse är tjänstesektorn, som har en potential att skapa många nya jobb samtidigt som möjligheten att få svarta jobb att bli vita jobb är väldigt stor. Detta har vi exempel på, bland annat när det gäller RUT-avdraget. Det påvisar att tjänstesektorn har en stor potential för framtiden, och det vill vi stimulera mer.

Vi kristdemokrater ser värdet i att fler får möjlighet att reparera sina cyklar, skor eller kläder ur ett hållbarhetsperspektiv. Vi vill sänka momsen från 25 procent till 6 procent på dessa varor och tjänster för att främja detta, samtidigt som vi har övertygelsen om att vi skapar fler jobb, vilket är välbehövligt i Sverige i dag.

Samtidigt ska momssatserna vara begripliga. Låt mig ta ett exempel. I dag är momsen 6 procent om man är på ett event där musik spelas och publiken sitter ned. Skulle man däremot vara på event där publiken dansar till musiken är momsen helt plötsligt 25 procent. Det är helt ologiskt, och det är svårt för alla att göra rätt. Det finns fler exempel som visar på att vi behöver se över reglerna så att de blir begripliga för människor.

Kristdemokraterna anser att dagens system med olika momssatser är krångligt, byråkratiskt och missgynnar de mest arbetsintensiva delarna av till exempel besöksnäringen. En viktig del i att stimulera tillväxt av turism och mötesindustri är att förenkla momsen och göra gränsdragningarna begripliga. Om verksamheterna även från mervärdesskattesynpunkt kunde delas in i de fyra kategorierna mat, logi, aktiviteter och transport, som är grunden för turism, skulle momsen blir mer förståelig och enkel att hantera.

Ett annat område som blir oerhört krångligt för den enskilde företagaren är e-handel, där man i den krångligaste av världar ska hantera momsregler från landet där man köper varan, Sveriges momsregler och reglerna från landet där man säljer varan. Förhoppningsvis ligger alla dessa tre inom EU. Annars är det en snårskog för den enskilde företagaren, som inte har det lätt att göra rätt. Vi pratar på andra områden om att förenkla och tydliggöra. Det bör vi göra även inom detta område.

Vi har tidigare i denna kammare talat om ideella organisationers kraft och nödvändighet i samhället. Civilsamhället utgör en grundbult i vårt samhällsbygge som vi inte kan vara utan. Dessa organisationer ska stimuleras och uppmuntras på alla sätt som går. Inte minst det sista årets händelser visar på nödvändigheten av ideella krafter. Under förra hösten gick diskussionen högt kring ideella föreningars verksamheter i secondhandbutiker. Dessa butiker är nödvändiga för att få pengar till verksamheten, och det borde vi som stat kunna stötta genom momsbefrielse.

Detta beslutades även i finansutskottet under hösten, och det är vi kristdemokrater glada för. Det som oroar oss är att regeringen inte har gjort ett klart uttalande i den frågan som innebär att ideella föreningar kan vara lugna och att regeringen inte avser att momsbelägga dem. Vårt förslag är att riksdagen tillkännager att de fortsatt ska vara momsbefriade.

Det är spännande att när människor gör som vi tänker har staten en förmåga att försvåra livet för dem. Jag tänker på de privatpersoner som investerar i förnybar energi, såsom vindkraft eller solceller, och som producerar så mycket el att de har möjlighet att sälja detta överskott till elhandelsföretag. Jag är övertygad om att vi alla tycker att det är en bra utveckling när privatpersoner vill vara med och skapa en bättre värld för oss alla. Men då ska vi inte straffa dem.

Mervärdesskattedirektivet och de svenska mervärdesskattereglerna medför att en mikroproducent av el – som har ett avtal om att antingen all el eller endast överskottsel ska levereras ut på nätet mot ersättning – anses bedriva en självständig ekonomisk verksamhet. Den verksamheten för privatpersonen behöver inte alls vara stor eller handla om många tusenlappar. Ändå sätter våra regler upp hinder för människor och skapar onödig byråkrati. Det kan knappast handla om stora inkomstbortfall för staten om man hade gjort undantag för dessa. Nu när regeringen verkar göra allt för att fasa ut kärnkraften i förtid skulle väl fler privatpersoner som vill göra en sådan här investering behövas.

Kristdemokraterna anser därför att regeringen bör se över möjligheterna till och effekterna av att slopa momsplikten för dem som bedriver mikroproduktion av förnybar el och säljer sitt elöverskott.

Herr talman! Vi kristdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för effektivitetens skull yrkar jag bifall till bara till reservation 5.

Anf. 157 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkande SKU19. Det innebär att jag vill avslå alla reservationer som finns där.

I grunden är vi relativt eniga mellan partierna i detta betänkande, och det är jättebra. Vi bör söka mer av samverkan och mindre av strid kring skatterna, liksom i andra långsiktiga frågor som är av vikt för Sverige som nation.

Det svenska skattesystemet är grunden för den svenska välfärden. Genom skatten kan staten ge alla lika möjligheter till utbildning och ett bra liv. En stor del av Sveriges välfärdssystem betalas av skatter. Det är skatter som bekostar sjukvård, barnomsorg, äldreomsorg, vägar, kollektivtrafik och så vidare.

Mervärdesskatten – eller momsens, som vi ofta säger – står för omkring 385 miljarder av våra totala skatteintäkter. Det är cirka en femtedel av den gemensamma sektorns skatteinkomster. Momsintäkterna är dubbelt så stora som inkomsterna av kapital – det är inte många som vet om det.

Vi behöver momsens. Den tillkom för att ytterligare utveckla den gemensamma välfärdsstaten. Detta är vi brett överens om i riksdagen. Skatterna och välfärdsstaten har blivit en sådan självklarhet att många företag och numera hela branscher vill jobba inom den skattefinansierade sektorn. Exempelvis är skattefinansierad skolpeng, barnomsorgspeng och så vidare så pass attraktiva att fler och fler företag trängs för att komma in på dessa marknader.

Som bekant styrs momsens ganska mycket av EU:s sjätte mervärdesskattedirektiv, vilket andra talare till viss del har varit inne på. Mervärdesskattedirektivet utformades före Sveriges medlemskap, vilket har gjort att vi har haft vissa bekymmer.

Ett exempel på det är momsens på den ideella sektorn. Vi har en tradition av momsbefrielse när det gäller den ideella sektorn i Norden. Den momsbeläggning av den ideella sektorns secondhandverksamhet som blev aktuell efter det att Skatteverket hade ändrat sin bedömning var givetvis mycket olycklig. Skatteverket gjorde detta på grund av att man från EU-kommissionens sida år 2008 inledde ett så kallat fördragsbrottsärende mot Sverige när det gällde momsavgiftstiftningen. Det fanns alltså redan 2008 en osäkerhet i frågan. Situationen förvärrades dock när Högsta förvaltningsdomstolen tog ett beslut om att verksamheten bör vara momsbelagd, då Skatteverket kände sig tvunget att agera.

Från utskottets och regeringens sida – och egentligen brett över alla partigränser – ansåg man att det var ganska viktigt att den ideella sektorns ekonomiska förutsättningar inte skulle påverkas negativt, att det inte skulle vara någon form av retroaktivitet i fråga om kommande lösningar på de problem som uppstod.

Lösningen kom, Larry, och sedan den 1 januari 2016 är problemet för dessa föreningar löst. Lagförslaget innebär ett förtydligande om att inkomster från secondhandförsäljning som utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete och främjar återanvändning och återvinning i fortsättningen ska vara både inkomst- och mervärdesskattefria.

Förslaget togs fram i samråd med de ideella organisationer som bedriver secondhandverksamhet. Det är kanske inte det mest idealiska, men det var så långt det gick att nå, med tanke på hur EU-kommissionen och EU-domstolen ser på saken. Man bör också komma ihåg att frågan drevs fram före 2008 genom att det fanns näringsintressen i Sverige som uppfattade momsbefrielsen inom secondhandverksamheten som ett osunt konkurrensmedel och ett dolt statsstöd.

Socialdemokraterna är av uppfattningen att skattesystemet bör vara neutralt och likformigt. Olika momssatser går egentligen emot detta. Vi har i Sverige hamnat i ett system där vi har tre momssatser. Enklare uttryckt: Vi har en normal momssats på 25 procent och två lägre momssatser på 6 respektive 12 procent. Det är rätt uppenbart att detta har lett till olika gränsdragnings- och avgränsningsdiskussioner. Likaså blir det en ständig jakt på att försöka få någon av de lägre momssatserna för den egna verksamheten.

Det är mycket glädjande att skatteutskottet, även de flesta borgerliga ledamöter, har avstyrkt alla de enskilda motioner där det krävs sänkt moms på olika saker. Sänkt moms kan många gånger ställa till med bekymmer eftersom det ofta är ofinansierat.

En utveckling mot en enhetlig moms, som i Danmark, vore nog bra på många sätt. Men dit är det långt kvar, och jag tror inte att det kommer att kunna åstadkommas på annat sätt än utifrån en större skatteutredning, som också måste ta hänsyn till och kopplas till de skatteintäkter som behövs med tanke på de demografiska utmaningar som Sverige står inför.

Det är sagt att EU:s momsdirektiv ska ses över med start i närtid. Som det verkar är det nu under våren eller absolut senast under tidig höst. Vi är jätteglada om denna EU-översyn ger oss nya öppningar, så att vi brett i Sveriges riksdag kan sätta oss ned och rensa i de oklarheter och konsekvenser som brukar komma upp i olika enskilda motioner.

Mervärdesskattesystemet måste vara i takt med den tekniska utvecklingen och inte minst den digitala utvecklingen och den digitala ekonomin.

Vi är på väg in i en gränsöverskridande internetekonomi, och det bör vi bejaka. Det bör Sveriges finansminister, oavsett blocktillhörighet och partifärg, ha med sig in i de diskussioner om ett nytt momsdirektiv som komma skall.

Herr talman! Momsinkomsterna är centrala för välfärdens och andra gemensamma investeringars finansiering. Även hållbarhetsfrågan finns egentligen i momsen, som är en skatt på vår konsumtion. Diskussioner om momsen är en möjlig utgångspunkt för framväxten av en bredare skatteöverenskommelse. I den finns mindre av ideologiska låsningar och en tydlig utmaning i den tekniska utvecklingen som alla partier måste besvara.

Anf. 158 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Det är glädjande att höra Adnan Dibrani prata om secondhandbutikerna på det sätt som han gör. Ska jag tolka det besked som regeringspartiet kommer med så att man inte har några avsikter att ta upp frågan igen utan att secondhandbutikerna kan vara momsbefriade framgent, i alla fall så långt vi kan se? Det tror jag är ett viktigt besked att ge till dem, att de kan vara lugna och trygga i det.

Jag kan också notera att Adnan Dibrani inte har samma uppfattning som jag om att tjänstesektorn är en väg framåt för att hitta nya jobb. Man kan se att RUT-avdraget har gjort sin del för att hitta nya möjligheter till jobb. Om man sänker momsen på en del av tjänsterna tror jag att man kan stödja och stimulera på ett mer konkret sätt. Samtidigt kan man titta på hållbarhetsperspektivet, att vi faktiskt reparerar våra cyklar, skor och kläder i större omfattning.

Jag skulle vilja höra om Socialdemokraterna inte på något sätt kan tänka sig att stimulera detta ännu mer, med tanke på den situation som vi har i Sverige. Vi behöver alla jobb vi kan få.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Adnan Dibrani när det gäller delningsekonomin. Vi vet att delningsekonomin kommer mer och mer. Man kan använda den på många sätt. Man kan till exempel dela på en bil och dela på kostnaderna när man åker från ett ställe till ett annat.

Men det finns även företag som utnyttjar detta genom att de inte betalar någon moms, mervärdesskatt. De kanske inte heller betalar arbetsgivaravgifter och liknande. Jag undrar om Adnan Dibrani tycker att man måste göra någonting åt detta, eller om detta är en situation som är tillfredsställande för Sverige. Jag tror att vi förlorar en del av vår skattebas om vi inte gör någonting åt detta i framtiden.

Anf. 159 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Herr talman! Larry Söder och Kristdemokraterna kan vara helt lugna. Vi ser i dagsläget egentligen inte något problem i fråga om momsen i den ideella sektorn. Det var, som sagt, inget nytt problem. Problemet uppstod redan 2008 då KD satt i regeringsställning. Man kämpade med denna fråga, och man hade turen att Högsta förvaltningsdomstolen inte prövade den förrän senare. Vi ska vara glada för att alla partier var överens. Men jag kan vara kaxig och säga att det som Anders Borg inte löste, det löste Magdalena Andersson på mindre än ett år när vi väl satt i regeringsställning och fick detta på bordet. Men vi hade som sagt turen att Sverige stod enat i denna fråga. Vi löste den tillsammans med den ideella sektorn, och

vi har inte sett några andra problem. Detta gäller från och med den 1 januari 2016.

Anf. 160 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Adnan Dibrani inte alls tog upp min andra fråga om delningsekonomin. Ska jag tolka det som att regeringspartiet inte har någon ståndpunkt när det gäller delningsekonomin och var gränsen går när det gäller att använda delningsekonomin för att undanhålla skatt och kanske inte betala moms som man borde göra?

Vi vet att mycket av vår tilltro till skattesystemet handlar om att alla gör rätt för sig och att alla försöker göra rätt. I detta fall finns det kanske en del som försöker komma undan en del skatter helt avsiktligt. Det tycker jag att regeringen borde ta fasta på.

Jag tror att den svenska skattebasen behöver värnas och att man behöver se över frågan om delningsekonomi och var gränserna går. Jag tycker att det är tråkigt om regeringspartiet inte har dessa tankar över huvud taget.

Anf. 161 ADNAN DIBRANI (S) replik:

Herr talman! Jag insåg att jag missade att svara på en del i Larry Söders första replik.

Det är symtomatiskt att det från borgerligheten – i detta läge är det bara KD – finns en idé om att om man bara sänker skatter, oavsett om det är en momssats eller en annan skatt, kommer det att skapas jobb. De talar aldrig om att höja skatter. Dessutom vill de sänka en del av dessa momssatser utan att egentligen ge förslag på hur vi ska finansiera detta.

Självklart finns det både för- och nackdelar med allt, och man ska ha en balans. Men i dagsläget ser både jag och Larry problem med de gränsdragningar som finns när det gäller momsen. Våra företag och våra hushåll får problem när det finns oklarheter på grund av att vi själva styr över en del och att EU styr över en del.

Under våren och senast under hösten hoppas vi att EU startar ett utredningsarbete. Då kommer det att bli läge för oss att sitta tillsammans och tala om delningsekonomi, gränsdragningar och så vidare. Jag är jätteglad över att KD, Centerpartiet och alla andra partier verkar vara lyckliga över att det kommer att komma ett sådant läge där vi tillsammans får sätta oss ned och komma fram till hur vi ska göra det mer långsiktigt gångbart för våra företag och hushåll när det gäller momsreglerna som är mycket krångliga.

Men, än en gång, vi styr inte alltid själva över detta. Det har gjort att det blir lite jobbigare. Mycket var också redan klart när vi gick med i EU. Men om vi får ett läge under hösten välkomnar jag om vi kan sitta ned tillsammans och försöka klura ut hur vi ska hantera detta och göra att det blir så lätt som möjligt.

Anf. 162 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Vi debatterar alltså skatteutskottets betänkande 19 om mervärdesskatt. Mervärdesskatten, eller momsen som den kallas, står för 40 procent av statens intäkter. Det är en väsentlig del av det utrymme som vi sedan har att satsa på vård, skola och omsorg och andra offentligfinansierade verksamheter.

Jag ska börja med att säga någonting om momsen på secondhand. Det var en fråga som tog mycket energi och tid i anspråk från skatteutskottets sida under det förra riksmötet. På grund av ett domstolsutslag fick vi en situation där secondhandsektorn blev momspliktig. Men på grund av ett mycket snabbt agerande både från utskottet och från regeringen kunde vi hantera den situationen på ett bra sätt.

Vi har haft en politisk enighet om de positiva sakerna. Secondhandsektorn är en del av en cirkulär ekonomi där man återanvänder, vilket har många positiva effekter för folk som arbetstränar och tidigare har varit långt från arbetsmarknaden. Men den är också en del av den sociala verksamheten i landet men också en del av biståndsarbetet runt om i världen. Därför var det mycket bra att vi kunde få till en positiv lösning. Kristdemokraterna kan vara helt trygga med att den nuvarande regeringen och Miljöpartiet och Socialdemokraterna värnar denna sektor. Hade vi inte gjort det hade vi inte drivit fram detta snabbt på detta sätt.

Det finns en inbyggd motsättning mellan att ha enkelhet i systemet och att kunna styra. Det är ofta diskussioner om nedsättningar i fråga om avdrag i skattesystemet över huvud taget och även i fråga om momsen. Jag tror att denna motsättning kommer att bestå alldeles oavsett vilket skattesystem som vi har. Även om det skulle göras en ny skattereform som det initialt skulle vara enighet kring kommer det ganska snabbt att uppstå tryck på att man ska förändra det i en eller annan sektor.

Men det är också bra att kunna styra genom ekonomiska incitament. Enkelheten är alltså inte det enda som är viktigt. Det är också viktigt att kunna styra emellanåt.

När det gäller att göra en översyn av mervärdesskattesystemet, som en del har föreslagit under allmänna motionstiden, kan vi konstatera att regeringen i budgetpropositionen har sagt att mervärdesskattelagen kommer att ses över. Det är någonting som kommer att ske inom kort.

Herr talman! I dagarna har regeringen presenterat att man avser att sänka momsen för enklare reparationer på vitvaror och andra hushållsmaskiner. Jag tycker att det är bra. Det är en ändring jämfört med den tidigare politiken som gynnade konsumtion av nya varor, även om sådan inte alltid var nödvändig. Jag talar om ROT-avdraget som tidigare var mycket generöst. Det finns kvar, men det är något mindre generöst. Man kan styra om detta. Att i ökad utsträckning återanvända saker är någonting som ligger väl i linje med den ambition på miljöområdet som regeringen har.

Avslutningsvis ska jag kortfattat säga någonting om ett angeläget område. Det gäller mikroproduktion av förnybar el. Jag är mycket glad över att vi har en allt större samsyn om att det är mycket viktigt att värna förnybar elproduktion och även annan förnybar energi. Utvecklingen går mycket fort på detta område, och mer kommer att behöva göras framöver. Det kan finnas skäl att titta på olika sätt att göra det med olika former av ekonomiska incitament.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 163 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Rasmus Ling för att han verifierade det Socialdemokraterna sa, det vill säga att secondhandbutikerna kan vara lugna och trygga i den situation som är i dag.

Jag skulle dock vilja rikta in mig på något som jag tror att både jag och Rasmus Ling värnar om, nämligen förnybar energi. Det finns till exempel som vindkraft eller solceller, där man i dagsläget – som jag ser det – är ett hot mot hur vi hanterar kärnkraften, det vill säga att vi kanske fasar ut den i förtid. Då är min fråga vad vi får i stället. Jag ser hellre att vi får förnybar energi än att vi får kolkraft från något annat land, och då måste vi ha hjälp av till exempel privatpersoner att faktiskt producera denna el.

Jag blir därför väldigt förvånad om Miljöpartiet säger att Kristdemokraternas förslag om att underlätta för privatpersoner att producera och sälja detta utan att göra krångliga momsdeklarationer och liknande inte är så gångbart. Det handlar om att underlätta för den enskilde att hjälpa till och göra rätt. Det kan man göra på många olika sätt, men inte genom att det hela tiden ska fyllas i nya blanketter. Jag undrar alltså om inte Rasmus Ling kan tänka sig att stödja denna motion och reservation, för att underlätta för Sverige att faktiskt gå mot förnybar energi i större omfattning.

Anf. 164 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Det är väldigt glädjande att höra om Kristdemokraternas nyväckta entusiasm för förnybar energi. Jag välkomnar det och tycker att det är väldigt bra.

Jag skulle aldrig stå här och utesluta något sätt att främja en ökad produktion av förnybar el eller andra energislag. Att slopa momsplikten kan vara ett sätt, och det kan finnas andra sätt som kan leda till att detta utvecklas ännu mer. Vi har haft en väldigt positiv utveckling, men den måste ta ännu större plats framöver för att vi ska kunna fasa ut kärnkraften utan att hushåll eller företag drabbas av det.

Regeringen har varit tydlig med att vi ska gå mot ett fossilt oberoende, och det finns också en kommission som arbetar med de frågorna. Vår inriktning kommer att vara tydlig – det är mot 100 procent förnybart vi ska gå.

Anf. 165 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Jag är väldigt förvånad om det är så att Miljöpartiet har förändrats sedan valrörelsen. Då hade man Aftonbladets politik, det vill säga att det var stora rubriker och tydliga besked till väljarna som gällde. Nu är det dock inga tydliga besked längre.

Rasmus Ling säger att det är ett jättebra förslag Kristdemokraterna har men att man tänker rösta nej. Jag kan inte förstå den hållningen. Antingen tycker man att ett förslag är bra, och då stöder man det, eller också tycker man inte att det är bra och har i så fall ett annat förslag man vill genomföra. Man kan inte säga att man vill att privatpersoner ska vara med och ta ansvar och se till att vi investerar i förnybar energi – och sedan göra det så svårt som möjligt.

Jag kan inte riktigt förstå hur du tänker när du säger att du kan tänka dig det förslag Kristdemokraterna har men att du tänker rösta nej, Rasmus Ling. Har ni bytt sida på något sätt, eller hur tänker du?

Anf. 166 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att Larry Söder har missuppfattat väldigt många saker om han säger att Miljöpartiet har förändrat sin energipolitik. Vi var

tydliga före valet, och vi har varit lika tydliga efter det: Vi ska gå mot ett samhälle som är 100 procent fossilfritt i energisektorn.

Jag skulle vilja bolla över frågan. Kristdemokraterna är kända för att tidigare ha motarbetat i princip alla initiativ som har gjorts för att vi ska effektivisera och få så mycket förnybara bränslen och elsorter som möjligt. Vi arbetar för detta, och som jag sa i min första replik kan detta vara ett sätt – men det kan också finnas flera sätt. Det vore rent oansvarigt att i det här läget ge ett sådant tillkännagivande. Vi måste se över hela bilden och hur vi kan styra mot att det ska vara helt 100 procent förnybart i energisektorn.

Jag kan alltså bolla över frågan. Är detta någonting Kristdemokraterna ställer sig bakom? Kommer ni att på de olika politiska områdena prioritera att vi ska gå åt det hållet – oavsett om det gäller elsidan, transportsidan eller bostadssektorn?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Frågan får anses vara retoriskt ställd eftersom Larry Söder inte har rätt till fler repliker.)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 23 mars.)

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Redogörelse

2015/16:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:117 Effektreserv 2020–2025

2015/16:3333 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)

2015/16:3335 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, KD)

2015/16:3337 av Maria Weimer m.fl. (L)

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 16 mars

2015/16:494 Arbetsmarknaden

av *Désirée Pethrus* (KD)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2015/16:82

17 mars

Mervärdesskatt

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 mars

2015/16:987 Osäkerhet beträffande regeringens riktning

av *Jessica Polfjärd* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:988 Tiggeriförbud

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:989 Utlovade skattesänkningar på pensioner

av *Lotta Finstorp* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 mars

2015/16:940 Sjukersättning

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:945 Styrning med tillit

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:946 Villkor för sportskytte

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:952 Överbeskattning av biodrivmedel

av *Lars-Axel Nordell* (KD)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:947 Effektiv samverkan mellan räddningstjänsten och hemtjänsten

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:948 Sveriges och Finlands syn på solidaritet i händelse av konflikt

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:949 Övning med Patriotsystemet i Sverige

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:950 Mål om självförsörjningsgrad i livsmedelsstrategin

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:898 Den svenska militära alliansfriheten

av *Erik Ottoson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:914 Internationell medling

av *Agneta Gille* (S)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:919 Reservvapen i tävlingssammanhang

av *Hans Hoff* (S)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:918 Utrustningen av HKP 14 F

av *Markus Wiechel* (SD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:907 Flytt av myndigheter till Skaraborg

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:910 Flytt av myndigheter till Skåne

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:916 Differentiering av tillsynsavgifter för gruvor

av *Gunilla Nordgren* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:922 Finansiering av fri entré

av *Isabella Hökmark* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:923 OSSE:s resurser

av *Margareta Cederfelt* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:925 Framtidens kompetensförsörjning för viltbruket och naturturismen

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:930 Översyn av 183-dagarsregeln

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:931 Ryska attacker mot hbtq-rättigheter

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:932 Handläggningstider vid Nationellt forensiskt centrum

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:935 Avvisningar

av *Kent Ekeroth* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:938 Skatten på biodrivmedel

av *Rickard Nordin* (C)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:937 Inbrottsstöld som ny påföljd

av *Beatrice Ask* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2015/16:82
17 mars

2015/16:941 Svensk tolkning av regelverk för kemikalier
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)
2015/16:933 Konfliktförebyggande åtgärder på asylboenden
av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.15.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 5
anf. 17 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 141 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 3 Socialtjänstfrågor	2
Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU6	2
Anf. 1 EMMA HENRIKSSON (KD).....	2
Anf. 2 YASMINE LARSSON (S).....	4
Anf. 3 SOFIA FÖLSTER (M).....	6
Anf. 4 CARINA HERRSTEDT (SD).....	8
Anf. 5 STEFAN NILSSON (MP).....	11
Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (C).....	12
Anf. 7 MAJ KARLSSON (V)	14
Anf. 8 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	16
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	18
Anf. 10 KARIN RÅGSJÖ (V).....	19
(Beslut fattades under § 9.).....	20
§ 4 Avtal med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric.....	20
Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU7	20
Anf. 11 THOMAS STRAND (S).....	20
Anf. 12 BETTY MALMBERG (M).....	21
(Beslut fattades under § 9.).....	23
§ 5 Civila samhället.....	23
Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU6	23
Anf. 13 EVA LOHMAN (M).....	23
Anf. 14 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	25
Anf. 15 PER LODENIUS (C)	26
Anf. 16 BENGT ELIASSON (L)	28
Anf. 17 EVA WALLIN (KD).....	30
(forts. § 7).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
§ 6 Frågestund.....	31
Anf. 18 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	31
<i>Läraryrket inom sfi.....</i>	<i>31</i>
Anf. 19 ERIK BENGTZBOE (M).....	31
Anf. 20 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	31
<i>Erkännande av folkmord på minoriteter i Irak och Syrien</i>	<i>32</i>
Anf. 21 ROBERT HALEF (KD)	32
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
Anf. 23 ROBERT HALEF (KD).....	32
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
<i>Fri-entré-reformen och kultur på landsbygden</i>	<i>33</i>
Anf. 25 PER ÅSLING (C).....	33
Anf. 26 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	33
Anf. 27 PER ÅSLING (C).....	33

Anf. 28 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	33
<i>Samordningen inom vård och omsorg</i>	34
Anf. 29 BARBRO WESTERHOLM (L)	34
Anf. 30 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	34
Anf. 31 BARBRO WESTERHOLM (L)	34
Anf. 32 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	34
<i>Nyanlända barns skolgång</i>	34
Anf. 33 STEFAN JAKOBSSON (SD)	34
Anf. 34 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	35
Anf. 35 STEFAN JAKOBSSON (SD)	35
Anf. 36 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	35
<i>Arbetsituationen i skolan</i>	36
Anf. 37 ANNA WALLENTHEIM (S)	36
Anf. 38 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	36
Anf. 39 ANNA WALLENTHEIM (S)	36
Anf. 40 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	37
<i>Rysslands tillbakadragande från Syrien</i>	37
Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M)	37
Anf. 42 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	37
Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M)	38
Anf. 44 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	38
<i>Regeringens äldrepolitik</i>	38
Anf. 45 EMMA HENRIKSSON (KD)	38
Anf. 46 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	38
Anf. 47 EMMA HENRIKSSON (KD)	39
Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39
<i>Kostnaderna för inhyrd personal i vårdsektorn</i>	39
Anf. 49 KARIN RÅGSJÖ (V)	39
Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39
Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V)	40
Anf. 52 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	40
<i>Asylsökandes rätt till akuttandvård</i>	40
Anf. 53 SOLVEIG ZANDER (C)	40
Anf. 54 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	40
Anf. 55 SOLVEIG ZANDER (C)	41
Anf. 56 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	41
<i>Regeringens filmpolitik</i>	41
Anf. 57 OLOF LAVESSON (M)	41
Anf. 58 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	41
Anf. 59 OLOF LAVESSON (M)	42
Anf. 60 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	42
<i>Arbetet för yttrande- och pressfrihet i världen</i>	42
Anf. 61 OLLE THORELL (S)	42
Anf. 62 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	43
Anf. 63 OLLE THORELL (S)	43
Anf. 64 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	43
<i>Förhållandet till Turkiet</i>	43

Anf. 65	MARKUS WIECHEL (SD)	43
Anf. 66	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	44
Anf. 67	MARKUS WIECHEL (SD)	44
Anf. 68	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	44
<i>Miljöpartiets inställning till regeringens flyktingpolitik</i>		44
Anf. 69	FREDRIK SCHULTE (M)	44
Anf. 70	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	45
Anf. 71	FREDRIK SCHULTE (M)	45
Anf. 72	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	45
<i>Arbetet mot dopning</i>		45
Anf. 73	SAILA QUICKLUND (M)	45
Anf. 74	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	46
Anf. 75	SAILA QUICKLUND (M)	46
Anf. 76	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	46
<i>Upphovsrätten och de kreativa näringarna</i>		47
Anf. 77	PER-ARNE HÅKANSSON (S)	47
Anf. 78	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	47
Anf. 79	PER-ARNE HÅKANSSON (S)	47
Anf. 80	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	47
<i>Värdlandsavtalet med Nato</i>		48
Anf. 81	LENA ASPLUND (M)	48
Anf. 82	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	48
Anf. 83	LENA ASPLUND (M)	48
Anf. 84	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	48
<i>Regeringens kultursatsning</i>		49
Anf. 85	NICLAS MALMBERG (MP)	49
Anf. 86	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	49
Anf. 87	NICLAS MALMBERG (MP)	49
Anf. 88	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	49
<i>Valideringen av nyanländas kompetens inom vårddyrken</i>		50
Anf. 89	MIKAEL DAHLQVIST (S)	50
Anf. 90	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	50
Anf. 91	MIKAEL DAHLQVIST (S)	50
Anf. 92	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	50
<i>Åtgärder mot illegal nedladdning</i>		51
Anf. 93	CECILIA MAGNUSSON (M)	51
Anf. 94	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	51
Anf. 95	CECILIA MAGNUSSON (M)	51
Anf. 96	Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	51
<i>Kvinnors hälsa och nationella riktlinjer om sjukdomar</i>		52
Anf. 97	MARIANNE PETTERSSON (S)	52
Anf. 98	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	52
Anf. 99	MARIANNE PETTERSSON (S)	52
Anf. 100	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	52

<i>Högskolebehörigheten och antalet sökande till yrkesprogrammen</i>	53
Anf. 101 MICHAEL SVENSSON (M).....	53
Anf. 102 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	53
Anf. 103 MICHAEL SVENSSON (M).....	53
Anf. 104 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	53
<i>Graviditetsrelaterade dödsfall i världen</i>	54
Anf. 105 HILLEVI LARSSON (S).....	54
Anf. 106 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	54
Anf. 107 HILLEVI LARSSON (S).....	54
Anf. 108 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	54
<i>Situationen för Honduras ursprungsfolk</i>	55
Anf. 109 MARCO VENEGAS (MP).....	55
Anf. 110 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	55
Anf. 111 MARCO VENEGAS (MP).....	55
Anf. 112 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	55
<i>Övning med amerikanskt robotsystem på svensk mark</i>	55
Anf. 113 HANS WALLMARK (M)	55
Anf. 114 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	56
Anf. 115 HANS WALLMARK (M)	56
Anf. 116 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	56
<i>Statlig och regional samverkan inom filmpolitiken</i>	56
Anf. 117 LINUS SKÖLD (S).....	56
Anf. 118 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	57
Anf. 119 LINUS SKÖLD (S).....	57
Anf. 120 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	57
<i>Väntetiderna i hälso- och sjukvården</i>	58
Anf. 121 JENNY PETERSSON (M)	58
Anf. 122 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	58
Anf. 123 JENNY PETERSSON (M)	58
Anf. 124 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	58
<i>Särskilt stöd till elever</i>	59
Anf. 125 GUNILLA SVANTORP (S).....	59
Anf. 126 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	59
Anf. 127 GUNILLA SVANTORP (S).....	59
Anf. 128 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	60
<i>Ridsporten som en del av friskvårdsstödet</i>	60
Anf. 129 ÅSA COENRAADS (M)	60
Anf. 130 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	60
Anf. 131 ÅSA COENRAADS (M)	60
Anf. 132 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	61
<i>Lärarassistenter</i>	61
Anf. 133 IDA DROUGGE (M).....	61
Anf. 134 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	61

Anf. 135 IDA DROUGGE (M)	61	Prot. 2015/16:82
<i>Sanktioner mot Rumänien och Bulgarien för att hjälpa romer</i>	62	17 mars
Anf. 136 STAFFAN DANIELSSON (C)	62	-----
Anf. 137 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	62	
Anf. 138 STAFFAN DANIELSSON (C)	62	
Anf. 139 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	62	
Anf. 140 FÖRSTE VICE TALMANNEN	63	
§ 7 (forts. från § 5) Civila samhället (forts. KrU6)	63	
Anf. 141 PETER JOHNSON (S)	63	
Anf. 142 NICLAS MALMBERG (MP)	64	
Anf. 143 EVA LOHMAN (M) replik.....	66	
Anf. 144 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	66	
Anf. 145 EVA LOHMAN (M) replik.....	67	
Anf. 146 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	67	
(forts. § 10)	67	
Ajournering.....	67	
Återupptagna förhandlingar	68	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars	68	
SfU12 Socialavgifter	68	
MJU10 Skogspolitik	68	
MJU13 Cirkulär ekonomi.....	70	
FiU26 Kommunala frågor	70	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	70	
SoU6 Socialtjänstfrågor.....	70	
UbU7 Avtal med konsortiet för europeisk forskningsinfrastruktur European Spallation Source Eric	73	
§ 10 (forts. från § 7) Civila samhället (forts. KrU6)	74	
Anf. 147 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik.....	74	
Anf. 148 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	74	
Anf. 149 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik.....	74	
Anf. 150 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	74	
Anf. 151 SAILA QUICKLUND (M)	75	
Anf. 152 CASSANDRA SUNDIN (SD)	76	
Anf. 153 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S)	77	
(Beslut skulle fattas den 23 mars.).....	78	
§ 11 Mervärdesskatt	78	
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU19	78	
Anf. 154 PER ÅSLING (C).....	78	
Anf. 155 ANNA HAGWALL (SD)	80	
Anf. 156 LARRY SÖDER (KD).....	81	
Anf. 157 ADNAN DIBRANI (S).....	83	
Anf. 158 LARRY SÖDER (KD) replik.....	85	
Anf. 159 ADNAN DIBRANI (S) replik.....	85	
Anf. 160 LARRY SÖDER (KD) replik.....	86	
Anf. 161 ADNAN DIBRANI (S) replik.....	86	
Anf. 162 RASMUS LING (MP).....	86	
Anf. 163 LARRY SÖDER (KD) replik.....	87	

Prot. 2015/16:82
17 mars

Anf. 164 RASMUS LING (MP) replik	88
Anf. 165 LARRY SÖDER (KD) replik	88
Anf. 166 RASMUS LING (MP) replik	88
(Beslut skulle fattas den 23 mars.)	89
§ 12 Bordläggning.....	89
§ 13 Anmälan om interpellation	89
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	90
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor	90
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.15.	92

Tryck: Elanders, Vällingby 2016